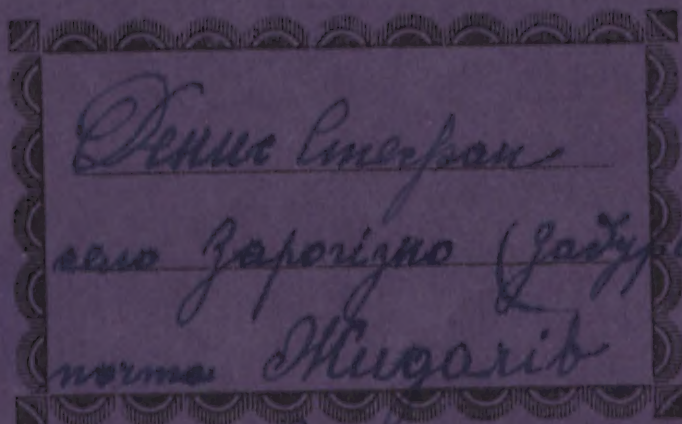

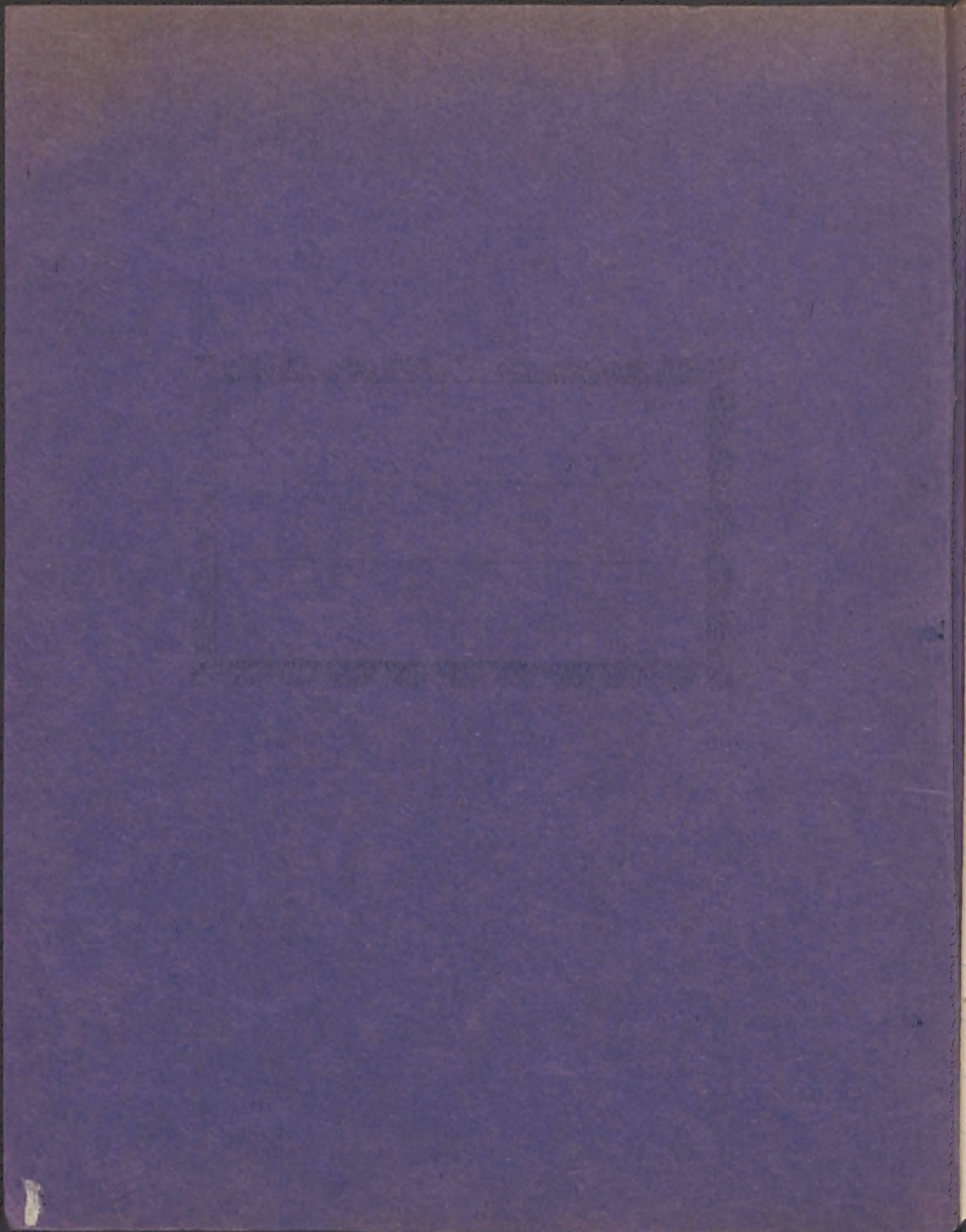
26/53/2/3

I

Денис Стефан
село Зароїзно (Задуринна)
прото Мигорів

востаніє Станиславівське.

1

Співщини з Великої України від 16/II 1919 - 22/II 1920р.

Шістнадцятого липня 1919 року

Українська Запорозька Армія переходила річку Збруч. Батерія сотника Царевича в котрій я був, через цілий час відвороту з під Вовчук, городка Ягайлонського аж по Збруч.

Вона переходила отатня, до кінця протинки знала за третьою і четвертою гарматою по самі міст на Збруч.

Вечір того дня, як перейшли Збруч, стали в селі Слобідці, там був разом одід і вечера. Нараз по довгий часі, до в Запорожжя ніколи не було часу робити збірки до розказу, а тут збірка до розказу. Розказ! невірно нікого самоту обрати Монах, або собі, іти, в господаря тоїт радувати! до як господар застане погорітим чинку застрілити і невідповідати. От тоді Україна іди тою за неї! Кажемо оди до другого

і, гинь дзвук хліба". Але так страшно потону
не було, Галицька мобілізація. На другий день рано
наша батарея вийшла. Її ми як не запустав
а протидіюючи під Могилев Вини Вини як
спіткою Бар. Довго ми не стояли, бо
не було що їсти, треба було хліба, на чотирьох
ми діставали оден дохонець хліба, і то спітаний
з гречкою. Ми сотирали цятний полк арти-
лерії, а перша наша батарея, стояли всім
Пелипи, дві тижні, як добре виснадились
давали воювати проти бolshevikів, хліб
на ланах України збирати, Наш полк був
приділений до осного полку, котрий йшов
здвиг за лінійної лінії, Жмеринка, Виница,
Козатин, Мотовилівка, та Київ. Потім
наша батарея йшла здвиг тут шляхом,
а ми стали під Березькою Лаврою, в Київі
31 серпня 1919 року. Галицька аренія як
зрушила бolshevikів з нісця то нами

посади Київ. За Мотовилівкою в селі Тисерна
 по лівій стороні залізничної дороги, на право
 дві інші місцячко Васильків. Втієн селі
 єсть скрут залізничної лінії на північ до Києва.
 На тієн скруті Соцьшевики трога боронились
 і тамі там дві панцирки, до Києва було
 сім'яше як дві інші. Наша батарея занема
 позицію на північ від села Тисерна в долині, від
 батареї яких 500 сот кроків (мієт) єсть
 соцьновий, коло Мотовилівки втієн околиці
 дуже тісні, вправі до самого Києва, такі
 тісні що коням було так тяжко таянути
 гармати, як в долині під Потухами в долині.

Тієні порі я став єсть при конях коло проців
 на пош. Флаг раном зачинають Соцьшевики
 стріляти з кірієв і то дуже різко, нараз єсть
 дивитися єто воєнки Соцьшевицькі, на краю
 ліса, зачинають стріляти на нашу батарею,
 а нашої піхоти неєта, Артилерія ак неєта

перед нею пісоти свої, сунуть втікати, ату
они вже в руках большевиків. Алерного запрошу-
вали і зганяли втікати через село Бісерну в ліс,
на станцію залізничу Мотовилівку. В лісі
котрий ділить село Бісерну від Мотовилівки,
наша батарея стала на дорозі, бо нагідшила
наша піхота, з п'ятої бригади, і тоцімид
курін, під проводом сотника Головінського.

На переді йшов сотник Головінський, з
снапом на грудях, за ним поспішно сотня
піхоти. Всі вадари, але всі були в них
сталеві, бойшли у віч і то вічом.

Зараз на краю ліса розетрієна і наступ
вперед. Як було йшло з оготовою добою до
от от Київ снагн зобрати, Болишеви-
ки тоді вночі притязан гра палки піхоти і
дні панцирки. Перед палуднем сильно обстрі-
лювали поле по правій стороні дороги залі-
зничної, а зліва наша піхота зробила

наступ і збрала все в погон. — Нині тини
і привиджуся мені тоді лотник Голубинський,
котрий так вісім років в дії, знайома піс-
=тою! Наму галицьку пісню котра від Львова
і Терешинця родила відворот, не міг відт-
=рашити який небудь тан, китаїсько-баль-
=шевицький полк пісню, то було кийського
не дуже в орані, але зате дуже героїське йшло
в дії як на весілі. —

Бальшевицькі воєні з армії Петлюри не боялися так,
хоч їх було і дійшло істотно як Галичан. Але такого
сприту, відваги, вавжати, не мали як що спали
галицькі воєні. Нераз нам дуже дивно, як ця пісню
немов автомати, немов машини, йдуть вперед
так в бою скоро, що артилерія кінь найде і годі
було дістати. На другий день рано вже ці воєні були
дуже веселі доїждючи вже на Київ! Марш був
дуже попішший і то з боєм, аж до села під Київом.
В тім селі наша батарея стала на віді.

Вшивок наймиса наші воєки, абуєт втїм сріньварку
дуже рясні шивки ябка, срінькити ну чого дуня
забача. Там є перший раз і останній сарив
нашого ототана Петлюру, котрий був приїхав
автом і став коло нашої сатерні. А був аж
коло самого атта, хотїв подивитися на Отатана,
ає візіанамі сторшшш, але ті самі старшини, самі
до него пхали ся і дивилися, Він цює там готує,
але а не цює ото був самір, утіка, веселіоти, гед
на Київ ідемо будемо в городі, внаміє столицу,
аж там вігнікаєт, по тяжких долах і спаршах.
По одїді наша сатерня рушила даї вперед, ...

Недалеко Київ, на десаті або вісіп Кієм метрїт
змовтаєт вї вігівка на тїї дорозї цю веєа
до города, від Каєва, Василькова. Білої церкви,
вєо йшло на Київ, там є сарив, запорожцїв,
Завїдаснаків, Тютюнникїв, Мачновцїв, Замуран,
ну одним словом, а цувувєт сєдї, цю там небує
ніком, акус там царїв, або уредїт царькїя,

в той орач викидаю яки з під землі всю ви-
 ро- . Оден запорожець в широкіх шараварах до
 самого Київа, присідає витинає сопка, козака,
 так як де в цирку. Під самим Київом наша
 батарея звернула на право в сторону до Березької
 Лаври і по валах за ними становиться, стріляти
 на станцію товарну, сполудня станція була
 наша. Наш сотник каже поїхати на станцію і може
 там де дістанемо підків, осналів, упряджі, бо
 вже все в нас було вишило, а сраєчку не було
 жадного. Кас поїхав троє! Сотник Калашник,
 оден іздовий і я своїми конями, силними щоб дойти
 всего наобрати, тоді перший раз я бачив Березьку Лавру!
 Тільки що набрали амуниці, упряжі цукру а тут в
 тім стрілянина, умиця до Березької Лаври ва-
 вогні горить, всі скісти доми все горить! Ми сто-
 ямо срірого повною тягару прен цю а ми коні мають,
 але такої вирванися з того огню. Нараз прибігає
 звязковий з батареї конем і каже! Ідете скоро

або то все скидайте, до батарея має зараз відіжди
показати, а ви взяти коні від гармати і ті ще корисні
від проци. Як приїхали до батареї, вже все што-
=вало готове до відїзду, тільки чекали на наших коні.
Зараз заїхали до гармати і відїхали цет з Київка.
Денікин наступав на наших в місті і перетяг.
Генерал Храбє був понов в полон до Денікина і то з
автоматом але втік, назад до своїх, не давши розоружити.
Наша батарея ішла тоді найбільшим маршем, до
аж до срастова, тоєст околиці сімдесят кілометрів.
Але дороги там були пісковаті, то був дуже тяжк-
=кий марш, і далекий, як ще ніколи від Вовчука і Соро-
=доча не було такого далекого маршу, як тоді з Київка
відворот перед денікинцями. Як приїхали до
срастова, заспокували гармати і коні на помер, і
відїхали до Викинці до своїм друїдаги, до наш
поєк гарматний був позичений осьтовому до посто-
=ви як йшли вперед на Сольмєвків. Ніколи коні
не були так дуже виснажені від маршу, як

моді з під Гніта. Як приїхали до срастова, то коні
вже гайови не могли до гори тріпати, втеглими
душею опустили до землі. Жаль було на них
дівитися, що вони коні владити так перед
кіннотою противагою втікали аму неможуть
і новим іти.

Приїхали до Винниці заквартирвали нас в наших
хуторах. В той же відійшли на фронт зі сторою
Григорієм, під Гайсин на пощадневий скіз біз
Винниці. Всей Сумківцях переночували і
другий день рано впергали до Гайсинців!

Приїшли в село досить висте, і ніхто
перейти не село, і пішла дами вперг, Наша
артилерія ротирнаїцата пошку стала в селі,
закрила на приказ. Батерія сотника Царевича
стала як раз просто вузкої, коати поїздами
з коней і гарнат, та ідут теребені з ковалем.
Стало по виразах в селі зі знати, мотна було
пізнати по ковалем і других обесних мутивок,

що они були встраху, але нам нічого не казати,
що всім повно кінотом Денікина, пошто дочах
а самі поховані по стрілах. Піхота наша як
пересодила село нічого не бачила ні міла в перізі.
Приїждуть зв'язковий і каме! щоб батерія вернула
на звичайний конець села, бо тут немає моста! треба
їхати в бріз по за село. На місці зараз видіст-
и гарнати в навернути в протилежний бік.

Тільки що рушили з місця, підіхали пару кро-
ків, а з того кінця де ми спали їхати втікає
батерія в трийсьва, і всі на сріблярок, на нам
в сторону на литкивці.

Батерія в трийсьва летить з права, наша з ліва
і всё куртується в орані! Денікинці використали
спанет і запали з крісів спанінових, зі стріхів
стріляти на наші батерії.

На перізі той гарнати висмикнулася гарната зі втрий-
ської батерії, десяти той гарнати був придні-
пранець, сидів над дулі гарнати, а із двох гарнатою

вийшли на вулицу при сльозі в драмі Кошик,
 гарпата кинулася перевертатися, десятник
 аки з неосторожності пхнув ногою в коесо, гарпату,
 як обкула скручена на іздових що десятник погу
 пхнув в коесо щоб стати. Стати та загородили
 нам дорогу. Ціло Кошона аки летіла на крильце-
 -рот. стала, коні свої гарпату передні і середні
 і те суну (а) в драмі! Протинник ак добачив
 замішаня і що втікають, доводзі стрижів стріло
 -ти на драму! Іздові втримували батерії ністо
 взяти гарпату в зад, і свого десятника, що заго-
 -монував ногою гарпату вилити, а вони ак почили
 над головою шаркім кулю з нашого
 криса, ак відгетили коні від гарпату і давай на
 верхи кінця втікати, а десятника такою
 в коесі лишили. Непотна було дивитися
 ак людина лежить попере в дула, а кога постопа-
 -на неже сприхати, і кригати що ми не
 оратують !!! А на коес неможу отавити

коні з гарматою, а ту шукати кривк зойк, всего зі страху
втікає, оббігав як погуля шарті. Кривок попадає
голови, зі страху поковавсь по фохас, і повіткався, на
гарматі непа нікого, до на драму денішній стріляти
з машиною крива. Наша гармата сійде, свої
коні вицограла зграми назад на дорогу, і через річ в
город і так хотіли вирвати з тої прикрий кедз-
зекі. Річ дуб догнати кривок, а дріг з протинної
сторони від города високим; і ми так гонили
кінна на той дріг! Передні і середні високим,
а свої при димом бунди такої високим, щоб
передні і середні не ткнути, і не тиснути свої коні
димом до берега. Передні і з дні зі страху як вдар-
ти свої коні погани, а свої ще невеликим на дріг виско-
вити, так і свої димом поганим до берега і ми
радян з гарматою стали.

Передні і середні коні в городі, гармата на дорожці,
проца в рові, а а і коні свої під берегом попадають
і тиснуться, не можуть встати, до димом

тягне за голови до землі, таку що передні і середні
 коні, на дрібні боці берега талуть за димом.
 Обшука як добилися то положена. Все повисло;
 нас іздових з гарногого оставили. Демікинци як
 добилися що ми врові, вжав цїм на нас на коні.
 Перед тим положеном, куєї понад голови свистїли,
 але цїм вжав цїм на коні, загалом шоркати
 понад головами коням і мені, я схилюва зразу зі страху
 на коня, а потім випростувався думав все одно все, чи
 слетати чи сидати, однак до дану кінця того вертати.
 Відразу страх відлетів, даю що трясив відразу в
 голову, щоб не зранив де в руку або ногу, до шпиталів
 на Україні не було, ліпше або відразу воїни, як коїкою
 потім сміються. Передні і середні коні за
 греблю спокійно стояли, іздові поїдали з коней
 і полагали за греблю, тої коні поїли боці берега від
 гарнати, як почули шоркім куєвок понад голови, як
 застогнуть, дадуть скок на беріг, і витягли гарнату
 в город. Коні були дуже такі, але сильні і великі,

через цілий час відвороту в ласинині я маю ком
галинуват в горах, були так сильні що гармату в
трипати нашім живати хор була через і прикра
гора. Що був на війні, нехай собі тепер уявить,
як ми вийшли з города на поле, як ті коні летіли
з гарматою, неспок було на них втрипатися, від вимру
назад падав іздотий. Летіли по два до двох ^{двох} ~~двох~~ ^{двох} ~~двох~~
спетрів, оту вте перша і друга гармата під лісан
на картелі стріляє, на кімноту Денікина.

І то сам сотник з іздотими, до обличчя небуло, деє
в поле похилився як втікати з того села.

Додігали з третьою гарматою стали на становище,
а тут вте відкис і наш наводник, Прокуратор
завика, загались по діти на картелі, богато там
єлимо і наших від своїх кум, бо то все летіло,
замішане, але такої кімноту здержали.

Там в тім бою деє пропав професор знашої
батерії, котрий з під судок втік разом з нами, тоє
з ласинини, а потім як сотник принав до свої

батерії і був телеграфіст, підстаршиною при теле-
графі. Пропало там більше але не пам'ятаю їх назви,
і професора, забув як називався, хоч не раз почавши
в квартирі з ним грав, в дуетах Коно Випинці.

Детинишків війська нас атакували зі всіх сторін,
не тож було ніяк опертися проти них!

Галицька армія відступала стріди голів, чому?
бо не було нашої героїської піхоти, котра більше
як половина в шпиталіх на тифус лежала, ...
а решта котрі були здорові то на пів ноги і ділі.
Ам уявляю собі, що вийшов на фронт, підгородок
Маймонський влітку 1919 року, вернувшись додому
24-го травня 1920 року, ніхто мені нічого не давав
яні неспрацьовув, втіп сундурі як вийшов, аж
дістався на лагер і вернувшись знову додому галиць
як турецький святий. Нічий день робили ми
відворот, аж втегер добилися до села, як називалося
не пам'ятаю, тільки одна пам'ятаю, що посередині села
був великий став, а міст був спалений.

Батерія їхня в бріг через той став, а обози їхні
а на друге село. Бріг з якого ти з інджками бр
дуке стріпкий, а під берегом ще дотого ставлю, але
намі віграй думи бачилися щоб не потрапили в руки
Денікина на другім селі.

Воз вичапи обіжджати, а з гарпатами просто
в той став в ту бочину їхали. Вдень була погода
перед вечірм залога падати дощ, і то думав зі снігом,
це був вже в осени в листопаді. На Україні в горнозен
і гинка маска, дощ припасти в той горнозен. Ми
їхали з вичапи бріга до ставу, галинувати не хот
було, бо хто поїде в воду відгальне вудати, одне
їхали стріпкий гошов. Відбула пішла постою об
еще були бачили на старім місті, їхати неможна
було, іздові з гарпатами і кінками поїхали в воду.

Була пізня гоїнь листопад, ввечір було тепло
невидно нічого, тільки гошов. подими гутти було.

Три їхали над бріг, перша і друга гарпата, там
легкі коні, їхали добре не попадали в воду,

поїхали лише за кілька хвилин за ними. Перша і друга гарпата, тільки на серед ставу як в підбрігості, своїми кінями купався, то почув що вони там серед ставу кричать що топляться. Але то не було так страшно як їм здавалося вночі, вода була лише коням по вуздечку, але їх були лише коні то певно було по хребта, але цю з відстані голою їд'їд'ї ти вже на мілині.

Але як зіжджали з беріг, тої коні були дуже важкі і великі а було єшево, передні коні задішували потакали в дію в воду, а тої коні позадом, один піддишав, а той що піддишав сів на свій світ і дихав на язї аж в воду, і там під берігом зростає вода. Ніх, дощ, вода, невидна, дамо і ступає, але не яст так яще зле, як вода мені було при своїх родичах. Нераз хто задав що там вода тої родичі роблять, чи здорові, бо листи такі не доходили, і тапував не один, от води війна скоро скінчилася, щоб додому яще здоровому вернути.

А нічого не говорив і не гадув! тільки подумав щоб
та війна була як найдовше, щоб а такий додому
не вернув, бо а не нав до того вернутися, хоч моя
рідна мати і тато нині ще живі, хоту на нині
взрушити видати. Коні побитавали витріпавали
з бух води і ми далі поїхали вперед. На середині
було глибоко, коням по коліна, але рівно і не страши
ли переїхали. Їдемо скоро до трапу, до взв'язі
дають знати що нас обкружують. Денікини.

Віздимо всемо і стаємо на середині села на пасо-
вищу, щоб коні відпочали і ми щоб хог кави напо-
или, бо голодні обідку не було, кухня ато знає коли
приїде. Наша розвідка пішла всемо за гінон
і вівсян далі коней. Ох як мушкетери зведуть ой
з криків по нашій батареї, ми зараз відїхали далі,
розвідка об'їхала хату, відки хтось стріляв, і
і не застали нікого ватаї, тільки в ліжку знайшли
два крики, і а там був пометів подивитися.

Приїхали на друге село там люди вже добрі, дали

деңго їсти напн і коням. Стоїно здорове село
 дорожю, конки дохатїв позаходили, обзвечера паде
 дощ зі снігом, а тепер двої такої сніг паде. То
 село котре ти перше за ставан вісани хотїли
 відпочати, а влас загани стрїляти, як відїжджати
 стої запалив втрох місяцях, одже втрин селї
 стужки вте добрі дають конем і на їсти. Чувїти
 селї конї солодїї запраженї, на дорожї стоїть і плоти
 кризуть, бо нема що дати їсти і воюєно закого.
 Виходимо з хати, на дворї припорожєт; їде явас
 батерїя, їстєя коло нашої, дивисєсь ато втрїї-
 зєсь, та що гарнату була отавили з десятиквєт,
 котрий був вхвєд ногу в колесо. Возва даї їхати,
 підїхали і ставєно, конем дати деңго їсти! Заходимо
 дохатї господар небагатїї, на подвірї стоїть
 оденок вісєя, коницє вики сєраденї, і солома.
 Попросили його щоб дав що конем їсти і господар
 дав, догити тої вики і сєраденї. Вернули до коней
 даї їсти і носєно дрова розпалюєи огонї і їстєноє.

Назгодилась наша піхота, та що була німша. Вперіг нас
оглянула Денікинова. Ого, на нас високо, і видно
як піхота тамерує, і то парубоків без гадін,
лише ховати а підосев нема, а оден троє
богий доу зі снігом а він богий спашує.

Може хто з читачів буде гадати що а неправду
пишу; Що було в другім селі від Сутковець в
Гайсинській повіті. Як піхота перелозилась
бога, то оден старший десятник, зі штабу
пайку нашого 14го, до піхотинця що йшов
богий жартував! Каже раз габен зі дрітарем
папір! Почув наш десятник Калашник і ще другі; але
ту власне єракт має місце в дупорах наших Каю
Виницкі, як той старший десятник. привів коня
до нашої батареї кувати, а в тоді свої коні куват,
тоді власне тому десятник Калашник нагадав! Каже,
то ти свінітися в міді піхотинця, а йшов
богий, а сая на кони і сав в роботах, а підкови
звоза покидав на землю, бо було такко штабу

опанути вози, а наші батерії не тяжко було, а ще
вони від Києва ніде не грабували, то як штаб далі
розказував батерії вбула коні, нехай штаб
перше насам видасть підводу а потім ми введемо.

Той старший десятник, став остро по відско-
=вону до десятника Нагануна, бо він його не знав,
яко такий Наганун, що як не владі старшини,
то він візьме за ногу, зтягне з коня, відбере шаблю
і рекатвер дасть конника і пашов, але покошту-
=вав, мусів втікати.

До господаря котрий дав коням вики!
зібався повне подвір'я війська, і то сама кінно-
=та, всі коні пустилися до стога з віван і викою, а
самі всі докати напхалися, господар і діти малі,
весь напір повишадив, бо всамі не було місця де
стати. За якийсь час війшов господар подивив-
=тися, аж руки залягли, бо не знав як втоне оденка
з віван ні з викою, плавав сарак з женою і розпуки,
Каже! Що я буду цілу зиму їсти і чим діти

подувати, як є тільки вього мав хліба. Зараз в
опівночі наша батарея відійшла геть.

Жахи на цілу ніч і день, що сил коні стали,
старш і старш в сторону на захід.

Під Жуперинкою міждорожжя кінці котрий був; під
її ділом, пристає, не мав сил далі йти, оти його
випраси в ставили муржикова. Під сапою

Жуперинкою догнали ми обід, і далі старш на захід.

Приїздиво підгале місто в вулицю, а ту певно
військо, як навіто. Наша батарея стала нараз
дивиного. їде з центра міста, відділ кінноти і
робить серединою дорогою місце, щоб можна було
перейхати. А наразі заде, що то певно на батарею
нашу робить місце щоб перейхала. Дивиного і гово-
римо, певно буде їхати отолан Петлюра; і буде
десертида; Нам так скоро звинити ми мабачити,
робили місце для переїзду. І дійсно була десертида;
але яка? Військо (дивин) з центра міста, калка
змотена дуже багато сфрі і то цивільних муржиків.

срірні потії наладовані тогож вкєрх, і прикриті цїлїстї, здаєтьсѣ виглядає так якої каміня бези або бочки. Зблизивши до самої батерїї, дивимосѣ а то вогонь спужик їде при конях, а на срірі повно трунів залитан, котрі сперш на тїсрє в Жєперинцї. Їх нинї, як єш зєрронту відступали, вєзди до єпїлїної ємошин хоронити.

Котрий підхилив цїлїту подивитисѣ, а то наші конки котрі так завзєто коювали, єще зєрронту Лївїського і Кїївського. Така шє здобудити дїє свого народу єпїлїну дано, а їє дано нинї і їє тїло, зїяши наєртою, ватном і бензиною та вєзуть хоронити до єпїлїної ємошин! Дуже багато таких ємошин, залитанї єставили на великіє в Українї. Неодна родина і дожинї надїєсѣ, що ємоє єще дїє живе їє син, брат або батько дїтинї, от якби згадати за отамана Восвідку, котрого єрудин, євєлєтєвцїй Кємїсар Мїхайло Пєвєдєн-євєлєтєв заєтрїєв, а кїє в ємоє єставив, ємоє і

сина одного, за которого загубив все в останній
хвилині, як Конов, щоб його сына виставити на миру
України. Тільки той Вослідка німов здригнувшись
синами залишити, сину землю їсти, а волю йому
дає нас і себе черговим. Тоді я був акраз
в Бірзулі на станції, як стрілець і старшина;
владі того Падункавічі задумав зашукати
на смерті. Стрілець і старшина були з оди-
найцього полку артилерії, тоді відійшли
на фронт проти Польки під Камінець на Поділля.
Як вилка тих сріб з трупами все перейшла, одуло
їх около сто сріб, на дорі загало смеркати.

А то бачив той образ, кождо мудро німов пороз
по шкірі, валога стало дубо, кождо замислав шанку
на голову, бо лізна до гори, нікто нічого не говорив
лише сумно і тужно ходив на мілиці і щось думав.
Я все думкою мріяв, щоб хог троха здобути України,
щоб ми залишили там де дожити спокійно
віку, а внаслідок, що нехотів за ніщо додому вертати.

Неразвуженці скайне, от акыйсь а був на світі щасливий,
 акый а вернут десь, зі сімь адо з Чорного моря, вже свбий
 з довшити вучати, а тоді а став 18 цяті літ. Ох ак
 он плакаши зрадоги мої брата і сестри, акон
 мене тоді зобачили вже старого сивого, тільки акон
 дожиши того віку. Нераз втій задугні з жалостисне
 вгрудях і не плачу, тільки пару слез дуже горячих
 похотитися по своїм лиці. Бува молодий хлопчик
 заведо 18 цяті літ, але був дуже сильний на
 душі і тілі. Нераз своїй душі так мені казало, що
 а на тирус не суду хорий, і ранений не суду.
 От акон ви, ак еден а подумали, оставити всю найно
 війскове, адо зхотити десь війсах в пущи, так ак
 оно теперест, кождий був зі собою кіса і піст,
 та скритися на синах, пущити всю ливам
 на Україну і нараз на даний знак, всім виступити
 і виризати всю землю акаби не находилася на нашій
 землі! Але то була чума, а до діла далеко було.
 Як спинула війна, наша батарея віхана в місто

Менеринку, стала на квартирі таки в німі, на пог-
-вірі досить напе, заїхала ціла батарея одо-
такуна. На погвірю стоїть оденок сіна біва
і вихи, господар війшов до нас дуже диават, мов
того сіна і вихи не брати, бо що а зробить вимо
ак ви згодуете своїм військом. Наме, дивити
а також був на війні і стратив два панци, но ст-
-раку такого а не став як інші маю вдома. Ніс
була темна, спороз потиенув спленив, війська
так було повно що не було де стати, на рано
з того оденка біва, сіна, та вихи, не було ані паде-
-ня, коні їли сит до чиста. Господар тільки рано
жалуват і вогат сьложу яну стали. Рано виїхали
сиди на захід до села Свобідки коло Менеринки.
Довідується що наша армія, зупинилася з Денікинон
і підуть спільно проти Пилишівців а потім
на Толаків. Батерія стала в сільварку одшура
нішма на квартири, а ти їздові всі зібратися на
параду і вирішили гармати оставити, коні

сїдзати і їхати сь на захід до Гелаків. Так зробили!
 Потрі нечисті коні посїдали і вїо на захід. Вітали
 парустини, коні пошуміли, і треба відпочити, но а що
 коням їстас дати і сатиш що їсти, стали радити по
 що робити. Їдмо досела, таме оден, а другий
 таме! дурніви, як тільки в село вїдети, так вас
 повстанці або муржики розорують набути по
 стині і віддадут в полон когун небудь, Польком чи
 Денікинцям. Вирішили вислати двох людей до
 села! ріжні люди вїюда, добрі і злі, оден цивільний
 видно був при війську і на війні, таме так! Пошудайте
 мене, неїдте самі до вас розорують, ато вночі спотнут,
 і постріляти, вертайтєся до свої частини і всі
 разом їдте погудше зробите. Сми всі їзди
 завернули назаз до свої ватерї. Як приїхали застали
 сотника Маревиґа при гарматах, зі слезами в очах.
 Нікого нікто до нікого не говорив, і сотник нікого не
 казав! все стало тихо, но щастє що обшука була,
 і недала цивільним рабуватиє упряж, когун они

Буде осталим. По війні хвили підійшов до нас
сотник до тайні, подивитися наконі і з жакетом
наме, і ви тільки воякам, а тепер хочіте
оставити все тайно, кону? Як підеш до дому
то всі разом, але поодинок. Наша початкова команда
була в Винниці, і чотирнадцята бригада була
яко охорона, початкової команди. Отже на другий
день ми відіхали на Винницю, вже при злученні з
Деникином. Врудили ми з Винниці, відіхали під
Ізювом, до села Демидівка. Там ми стали на
квартирах до 25/III або по новому стилу до 6 січня
1920 року. До тих час доки ішли моїми, а тепер
в Демидівці стали ані руси. В батерії було ще
стоне 120-130 воєків здорових. За місяць вруден
ві поворуваєм на тиер, в батерії отамо зі
сотником 16 воєків здорових, і то такі що були
на тиер вже хорі, а і сотник Царевич не був ще
ще хорі на тиер. Я був здоровий і сильний, був
я задоволений що не поїхав до дому, ті всі котрі

їхати зінною дорогою всі поперит в Ізюв на тижд.
 Всіх хорих повізвозив я, до Ізюва до Мити таяю.
 Мало хто вернує до своєї батареї, там все покінало
 в судорогах і в ватах. Ізраїлю було дивитися
 як на очах своїх конали і щось бенкетом і пін-
 чення вогатний хвилі як конав не оден, абує
 сполоді смільні і комиє здорові та горні хлопці,
 що найкращий цвіт України вичинув сарно,
 бо не було міків, а ніхто напн українців з
 держав західних не хотів попомі дати.
 На сам перший святий вечір наша армія, три
 кортиси рушили ітати з під Ізювниці і Бердичева
 на пошудне під Ізюв, наша батарея також
 рушила з місьця. На сам святий вечір ми стали
 на квартири всієї Ізювниці тожот в вечер,
 рано виїхати з Ізювниці. З браду людей я був
 і стуріт дити, і їздовит і срасуновит, отот з
 дором відразу поїхав на помет по срасунові до
 Ізюви і дин коней по обел і сіно. Доріг там не на

таких як у нас, і сапог навіки похован. Вже
зійти зі станції, маю іхати до стрілки; а тут ні мете
снігом, мороз тише, і на полі ми зблизнили.
Висинаю одного із двох щоб іхати кожен і найшов
яке нещудь село, бо на полі до ранку зачине, хоч
маємо спірітує миколайський то як горілка
царська. Не хоче мадеи іхати, бо іть ся кождий
що зблизнить і зачне, ширше стійно до ранки
ту на поле! Добре дубови і стоять щоб то
буди іть, або гора та дубови заїхав в ар і до рана
передубови і на погли, а то рівне поле, шестий степ,
лише вітер стинце і журкоге, негути нікою і нікого
не видно, лише мете снігом. Добуваю спірітує
даю, і здобити, і сам троха пю, а боюся щоб не вшився,
бо дуже спало вати пю горілки. Відаю на коня і іду
в одну сторону, кінь мене смієно, а его нікого не рукою,
пущив кудя сам полетить. Віхав пати до шість
кілометрів і кінь збільшив хода, на раз і поволе
йде, дивлюся щось горіє, доїжджаю лише ато

потік і то самодобний, неможливо ^уконечн перестоятися,
 а дупаю!... тепер вже недалеко село деє єст.
 Іду попри потік до двох кімнат і добачив
 село, як раз втрійників. Приїхав до першої хати
 считав чи єст військовий? єст саме господар! і то
 дожить, вкєр прийшло! Ажотра година питаю,
 перша вночі саме господар! Навернув кони до
 своїх срібцю на наш огатив, кінє вже не хоче
 сєтїти, так як перше досєла сєтїв. Приїхав
 до срібцюнї троєх меншї конї, конї покучилися
 і тращуться, їздєвї кажуть ми гадаєм що ти
 де аж рано приїдєш, ми вже витїм половину
 сїрцу і нікого не помагає, спороз вїтер проєв
 конїв до тївого ще хвиля і трути. На рано
 ми приїхали до сїтерїї, котра була на вїтї-
 рах в втрійниках. Господар до котрого я заїхав нає
 думе вгащав то було перед раною на Рїздво 7/1920
 Рано відїїз на Одєсу, гарнати були вїї заїмєрєдєн
 в сїлї, в сїлї було сонє і тихо, а вночі потїс

мороз і вітер ді шкідливі, так гарнати що буде
застаєм, треба було їх вирудати і на Різдо
наші хлопці добували гарнати і відігали в
сторону одесу. Ішлимо через Красне, Ваннерку,
Кришопілля, Митілля, Бірзуля аж під Дубасари.

В Дубасарах мамино переїхати міст на
Дністрі і переїхати своїм майном до Ротунії.
Тут цигани петустилися, мурілимо вертати
до німецької колонії (Кнікеталь) аборигена,
В тій колонії стала ціла наша ротирнаїма
- та бригада, аж до приходу більшовиків.

Колонія бимана дуже багата, мешканці самі
німці, нас заміряли любими бо могли знати, розпо-
вистись по німецьки. Отот наша бригада щоб
зам парувати харків, згодина ціну бригаду на вікт
в німців, від одного вока платили п'ятдесят
карбованців на день. Причину до того даче самі
гоптарі німецькі, в той спосіб що мати на
квартирах воки і коні, замицькі, були певні

і безпелні що в них жадна грошота, денікинська не
 буде грабувати їх майна, отож давали вокаши
 їсти, і то добре. А що були варшави варшави, військо
 не брало обіду, стуріли виншувати військовий обід.
 Команда бригади стала, чи вони згодяться
 такої на своїм бікні, держати дані вокаші, і
 господарі згодяться! Зато бригада їм платила
 п'ятдесят карбованців на день від одного вока
 потрібний був на бікні в господарів. За пару днів
 до нас прийшов, недобиток Денікина, якийсь
 полковник з нагонами, з російського повіту
 так він нам казав, що він українець з походження,
 але був в російській армії, і забув по українськи
 говорити. Той полковник пересидів спершимся
 на ліктях цілий день і ніч. На другий день рано
 прийшли большевики. Наша армія була вже
 змучена з большевиками, самі вони не роздробили
 і не наступали на нас червоні. Так червоні війська
 війшли в село, цивільні дуже мали страх, бо вони

зубу карпат зроду нечужим і війсьм не дарували між
собою, але могли першим раз зодарувати. Прою
пашковника черкони аришотами розданим до
сорок, знали зного все, так повали одного одного
за село і в і тави розетілими. Було то в зимі
1820 року, був мороз і сніг. По приході черкони
військ, наша Катерина мислила з того кінця села
встинути в дружині кінцуві військовим.
Взруши селі кінця села ми були на своїм війську,
були війська кухня варила для кожного військовика,
до було всім велике задоволення. По добрих
і тихих снах а переступивши, до зате і в
по снах по снах, як дружині вояки вояки на
своїх конях відпочивали, то а мисли і в
по снах для коней і людей. Одного разу наша
Катерина як відійшла з конями вимкнула і стала
на конях козацьких, вимкнула вояки, а поїхав
на станцію Великий Кут, по снах з вояки
відпочивати. Мороз був такий сильний

що не спотина було ні на кони ні на возі їхати,
 як тільки то сина відразу мерзла. Приїхав
 до батерії пізно ввечір, нім здав кухарам
 срасунок і коням повіддавав, так сина з мерз
 що як сів на свого коня, нім заїхав на квартиру
 до свого господаря козака, як зісідав з коня, то
 встати вже не міг, мене вночі зносиво сто
 ханок, і в очі потемніло. Зобачив се козак,
 підійшов до мене і каже! Ти неботе вже тоюва-
 =ти не будеш, взяв мене за руку і привів до свої
 хати, зараз казав своїм хазяїні, принести медер,
 накладав ліжку і вози напав, казав таим кони
 почити. Мене той козак тримав бо а падав
 не мав сили сам сидіти, як єнороз виходив з
 тіла і з ніг, то мене кололо ціле тіло. Як
 тоді я почув що я буду хорий на тиф. Здох
 батерії, з самбірської першої і втринської зробили
 одну, до коні в старих погинули одні, а другі
 котрі інші згоді мікрами, свої коні в краси

ще коло села Єрванцукі, а сотник мене підозрівав що я
буду то коні продавати, а я невинен нічого. Командан-
тан батерії був не який стар Мауцквн, висотний
зрубив ступина, добро а збит не був, бо відвези мене
до шпиталю в Затишш під Озером. Тим часом мене
відвези до шпиталю, а був ще в батерії (9) і сто-
яли на Кватирах, в німецькій колонії в Гайзсберзі.

Багато німці видяли корого вжити і положили мене
коло зрубки, щоб я добре вкрився. А що ми тільки
котрі несли своїх снарядів і несли ніколи
добро на ніч, то хатой був хорий то з собою і
кріса мав, бо хоту було здати кріса свого, як він
спайно пропадало, одже і я мав зі собою свого кріса.
Втім повою де я лежав коло зрубки, на ліжку спав
син хлопця, того господаря німця, може мав
білім наймать літ, а мене положили на тапгані
коло зрубки. Зночі я добре вкрився, і мене
взяла горячка. Я встав був кріса наладувати
примов до хлопця і з горячки встав! Вставай

ти що ту єсте військом робити! Житаячися на
 ногах репетую кріса, хлопця зі страху не міг, ані слова
 промовити, так був дуже перестрашений. На тра-
 -скі замка в крісі, всетіла старша дочка господаря
 сестра того хлопця; Як зобачив її і спам'ятався,
 що я єст на квартирі в Найдорфері під Одесою, ані на
 ефронті під Львовом, або Вовчуками. Я опам'ятав
 що то син того господаря а не шпійон. Зараз мене
 поплотили на сінник на підмоцу, сестри того хлопця,
 кріса від мене взяли. Дочки того господаря кодили
 коло мене як коло рідного брата, як мене брали
 до шпиталю від них, то з жалеми говорили, що я
 вже не верну до них а померу! Ти дуже тицетий, а
 такі ніколи не вертають зі шпиталю. Нім мене
 відвели до шпиталю то я ссуд як памішок. Відве-
 зли мене до шпиталю до замка під Одесою, взяли
 цілий день, На драбинистин дозі було троха сонити,
 ані по довкій дорозі і поруді так мене втрасет
 що я прокид цілий Євіт. На беріп забези

до миттання, ні дошпитання але до складу трупів.
Приїжди до одного непа місця, їдимо до другого,
приїхали до другого також непа місця. Товаришам
санітарі і подивилися що я тільки оден, а ту
спорож на двері тише, та й кажуть до справника
хста йде! Аночі буде місце і для нього. А того
нерозумів, що то, вночі буде місце і для нього, аж
потім я подивився на свої очі. Мене поклали в
першій кімнаті від сіней. Термаї порі я був дуже
зепугений від подорожі, і нічого не чув що робили
мій пір коло мене, тільки відгаду догаду мене
почували рухат крізь сон, дати і дати. Рано яка
пробудився, зобачив коло себе повно коаків медичиків
прикриті целятою, і я ще зносив зари. Мене
рано взяли з тої кімнати до другої де було
тільки місце. На третій день я вже сам встав
і міг ходити. За два тижні я відійшов зі шпиталю
на до виздоровлення. Два кілометри на захід від
Затина, був камінь срімбарок і там останого

великі дві стайні і покої, там були примістили
 тих тифозників, що виходили зі шпиталю, там
 выздоровлювалися, або вертали назад до шпиталю.
 Попав і я до того царства! Прийшов а злочинець
 справника, примістив мене до стайні. А стайні
 лежало в чотири ряди выздоровілих, котрі не могли
 рушитися з місця. На середній стайні стояла залізна
 підлога, котрій не було чия пам'яті. Було то в березні,
 а ще дощити зима. Їсти давали лише спатану
 і то пісню. Будучи при закордонцях під ворожат
 англійським, ще в Італії, а срагував на місяць
 не 45 копій так як салігани, але 800 сот зрубів,
 отож а став чотівку, і мені вона там здавалася.
 По тифозі дуже хотілося їсти і пити і то чого
 доброго. Одного разу я виїхав до затиша, виїхав
 рано зі стайні йшов два кілометри до полудня, дуже
 поволе, як раз обід їйсько брано. Заходив до патишки
 і прощав, щоб она мені продала ідунку молока,
 она мені дала повну ідунку! Ірощей не хотіла взяти.

Кажу їй: «Якщо дощодіючка не хочуть вийти, беру
грошей, тоді їм, що нехочете мені спродати
щодня по одній ідучий. Тоді в вас можна брати
одну ідучку, молоко, до як не буду нині молока
то потім з голоду, ніної сплатити не потну
їсти!» Тоді она каже нині в вас грошей не візьму!
завтра як прийдете то будете платити! та
я брав дві тижні молока, чавити собі в татин
хасі, що ніхто не міг нікого дістати, а а був так
щасливий і діставав молоко і теще в матушки.
Тарна була молода дівка, не раз просила щоб я дещо
про Замисел говорив, дуже модна, як я говорив як
єш вояком під корозком, Вовухами та Лубови,
була цікава знати як то скінчаться, інтересу-
валася дещо Замисел, Перед Вовухами вліт-
кочку пам'ятно нас проводили до санітарного
пункту, спалилино відіхати до Куїта. Приїхав
до Бірзули таї, як раз стояв одиннадцятий
полк артилерії. Вночі все було вже заготовлено

і спав відіхати на фронт під Каменець на Поділлі. Втім
 потягу їхав командир дружин Михайло Падун-Кавілі,
 той що застрілив отамана Восвітку. Стрілець і стар.
 залиши його там в такий дивний поріzech на смерть.
 Наш потяг санітарний відіхав до Ваплярки, що ста-
 лося там далі в тім транспорті, а незнаю бо ми
 відіхали. На станції довідуємося що свій сотник
 бувший капандант батерії, єст тепер капандантом
 третього запасового Коша. А зі своїм товаришом
 втікали з санітарного потягу і їдуть до третього Коша.
 Команда Запасового Коша була такою на станції.
 Приїждь на команду, як раз застаю свого сотника,
 і згадуючи що мене приїждь до батерії запасового
 Коша. Відразу сотник мене признав, неміг нікого з того
 говорити, тільки сказав: Але який ти Діме
 мундешний, і одвернувся єсть від мене, а відруб
 щоб і він не заплакав з такою тую відвернувся.
 Взагальну а був мотий, Брезен і Квітен, там був
 страшний воїн, а іній товариш Михайло Метикенц,

так думавши промі, в жатини що нас німі на вми-
хих пам'яті домі не можна було додумати
до німів. Що уявити собі робити. Я справ доува
нку і пам'яті, а до каміни і так був томі!
Не одному на голіві, куди манка приєдна до голіві
томі влізти з родина, до манки німо не скучат
до було дуже зупинно в голіві. Силона дула так
смерть, що не було що нігде ніде не було! Під
голіву а. Крав'єві Крав'єві, там був хліб і діал,
в хліб казав не раз ново вмі, а їх вмі портуват
на доуванку і каміни був, не а а всі думи!
Як рано встали, так до обіду всі томі думи,
но вмі нині всі вмі смерті. Німко що зм обі
ато відкрити ново намеру, і то такі великі вмі задо-
ми відкрити. В жатини був справник вмі.
Потім, з миззів. Жидарівського миззів, з жатини,
ак верну до дому відіхав до Бразилії. В жатини
коми а був не до, до на фронті, польський а вмі
до трета бригада перейшла на сторону Польків.

В складі гербової армії, нам третій корпус, названо
 третьою гербовою самодельною бригадою. Гербові війська
 відступали, по дорозі всіх саман розоружували і
 брали в полон. Так сталося знати в Ваннерккі. Це. Крім
 запасовий розоружили, нас всіх привели до Ваннерккі на
 станцію, там ми здали все спайно яке мали, і нас
 на нісосту (на манів хорих попровадим до Тушгана
 до Кошар бувшого 53 п. п. російської. До Тушгана було
 довго даєко йти три миль, а то всі тифозники
 не могли йти, але спуріли, прийшли на другий
 день рано до Тушгана. В Кошарах одставили постанти
 і не дали нікого три дні їсти. Було там знати і
 сотник Царевич, голод не пан, треба їсти дістати,
 вже і турсус візистів, тільки їсти дуже хочся.
 Зійшлися воїни всі в велику кухню і кажуть, 'хто буде
 такий відважний'. Ми зго персадило через паркан
 на другий бік, дамо зрозуміти що хіба кухні!'
 Так було: паркан був високий три метри, зійшлися
 водно, другу і третю кухню, щоб вартівих зешити,

щоб не забувалим що ми родимо, мене пере-адиш
на друшб дік. Впередні ми зробили з рук туючи
одного, а йшов по їх руках, а відтак став кицю
на рамено і скочив на паркан. На стороні противній
дубів, а пометів стріп гошов, мало не задубив, відразу
пометів вкору і сів, до зістраху, урив думи диного,
непот було йти домі. Відносив насрав еми і німот
всесо. Приходжу до одного господаря, якраз челаде
передирає думбу, прощу щоб продав думбу. О
ні внас стало тільки от що бачите! на Україні
мало садят думбу, найбагатший садить корець
а до дна, а в динині найбідніший садить дини.
Був а дуже голоден, попросив щоб дали дини, дістти,
Господар і господина, попросили мене дохати, дали
попійти і хліба на дорож, купити непот було
нілого. Вернув до кошар приніс свій знакоший хліба
і думбу в кишених і некишено в коровках біз кондер-
ви. Товесом там не тринали, на третій день,
провадили нас до Вапнярки на сталцю, і там

нас відставити аж до Ніколаєста, то єст над горшми
 спорет недалеко Кришчу. З Кошар ми вийшли під
 вийр, вночі нас провадили і тої ночі залиган дуже
 багато в тікно. А з двоїм товаришем порадилише,
 що нім заїдемо до села першого від Пулги на наше
 втікнути. Втім сієі на полудне нас по зійтисє,
 їдемо далі шапка підгазити до гори, страх нерви
 ділають, як знаєш вод на місє. Обертаясь а мою
 товариша вже нема, ніг була дуже темна, на пару кроків
 не було видно нікого. Дрож дєрє мене як ту викопити,
 і пораз приходить на дурку, '... розціпаю пасок, будемо
 на сторону, полагодити потреби натуральні, і
 лутка вдалася. Відійшов надік, а відтак далі іще
 далі, а потім давай втікати в ар. Мєгу що ємє маю,
 як нощ діпїли, в пав і нечув кам в пав, хто був на
 війні, а втікав відвороті, то знає що вночі внайменшу
 зрудку заїме ногою і впаде до земї, нощ пїють
 дуже. Подїаю до ліса і паду за кор, слухаю! хто є
 сапит, з другого боку коря!... а далі відзиває...

то ти? А каму! так а! низнав его поганой, а він
мене поганім скому, як я добрав до коря. Прислухався
думав про і радимось що родити далі. А від нею
малодушній, але фізично сильніший, мій това-
риш бідуючи на тиску хорий, відкинувши одну ногу,
і він неміг ходити хропає, а ми нам приходи-
мось такі великі напруди родити. З Гайсинського
новим через фронт асе в Гайсині. Тоді далі
каму донес! в гомілісі, до ту неділю. Дісно і
сім відморати під корі, невідно було на кров. перід
себе тільки голос чути! А Слухавно ж тоє іде, і оден
за корієм рухає, прислухуюся і низав голос нашого
сотника! .... Тоді а прислухуюся. Думав і каму! А Деж
неодійтеся! нехотів сотника по назвисту кишкати,
або по старшинським стопи, щоб не зрадити его
або себе. Відразу сотник низав мене поганой, другий
его товариш то був поручник правде. погодіно з
Буковини, оба они йшли на захід, в напрямок був
бух південний захід, а ми на захід. Відморати.

трога, тоді сотники вже до нас! йдїт в свою дорозу,
 а ми йдемо в свою. Вїїсі під Турчинном останній
 раз, а з сотником Царевичем Бачивен, не знаю і не чую
 про него до нинї, а радби́т дуже ало нинї вїдїти. Ми
 оба підїїшии далї вїїс і погуєм до ранки, було то
 привїнці квітня, ноги були дуже холодні, а рано
 припорози, а мав на собі одну сорочку, білозку та плаху
 старий! Дуже було зимно, над раном зубати дубились
 - то. Рано йдемо до села, котре найблище, бо холодно і
 смерти небоялися! Підїїшии під село і полагали,
 щоб ато вийшов на поле, щоб спитати ато всеї
 єст, щоб не попасти в руки чекїстам, бо тоді був
 розказ, як зламав ато галичана застрілити на
 місці, бо то зрадники. Ніхто не вїкозав зі села,
 підходимо до крайної хатини, бідна!... немо і що
 питати захлїбот. Надїїшов дадїво то поспита-
 - ми ато єст всеї? Він каже! немо нікого ні
 галичан ні дольмєвїків! Питаю де ту єст склеп!
 щоб деңо купити, а мав яще трохи гривнї.

Вскликали хліба небуха, тільки солонина, сфунт
коштував сто карбованців; даю крамарів тисячу
гривень, і крамар видав сотніста карбованців, які
приніс і додому, бо потім ніхто не хотів брати
тих грошей, дуже потім їм обиджували тому
невзначесно відразу п'ять сфунтів солонини. Вийши-
ли за село на поле нема хліба; Іножа не та, небуха
чим солонини врізати, косяю раз а, а раз тій това-
рши, саму солонину неспотна їсти. Тішили все
за хлібом, спусило десь наїти, обох іножа старого
купило за карбованці. Приходимо до середню дачот-
ного господаря і питаємо хліба, єт каже! а ви
голодні? Так кажу голодні! Ходіт брату, даєт вам
їсти борщу! Оє підкрисали їм собі того борщу,
дві шмекти! Були дуже голодні, вте третій дні
неїли, ніякої справи. Так найшли і розігрілися,
що аж пофрили, встати не годні, все тіло обомить,
повст розрухалися, хозаїк поблагословив на дамишу
путь і вийшли через город на поле, зійшли за селом

і в і с і м в і г н о м а т и . В е т а в и м и і ї д е м о т и м
а р о н д о о з н о л і с а в і д с е л а н а з а х і д . Н е д а л е к о л і с а
н а п о л е , о р е д в о х м у ж и к и г о т и р о н а в і н н а , н а У к р а ї н і
д у ж е т я ж к о о р а т и п а р о г о в і н н а . Д о т а м г о р н а з е м л я .

П р и й м и м и б і л ш е т и х г о с п о д а р і в , Д а ї Б о ж е щ а с т я !
в і д п о в і в д а ї Б о ж е . в а м ! М у ж и ц я с т а р и н н і в і к о н
н и т а с в а , в и г а н г а н ? т а к к а м у ! В и п е р н о
в т і к а е т е з о г о т о р і в г р і н к о , в и г л я д е г о б у в і з і м н і , б у в
в у н і ф о р м і в в і й с ь к о в и н , с п о ж н а б у л о п і з н а т и п о
в и г л я д і щ о т о б у в о л и с с ь п і д е т а р ш и н а ц а р с ь к і
а р м і ї . В і д а ї т е т а м п і д в і з ! К р и к н у в д о н а с ! В е н и м
с и с і м о б а п і д в і з з і с т р а х у , г а д а ю ч и щ о т о в о л и с с ь
о б о л ь ш е в и ц ь к и й . П і д х о д и т ь з п а л я б і л ш е н а с і к а м е !
з і с н ь т е с я д у ж е в н и з , д о о т а м л о ш е й н о ю д о р о г о ю
і ї д е п о в н о в и с ь в а , а к в а с з о б а г е , з а р а з п р и ї д е с ю д а
р о з в і д к а , і в а с т а ж у т ь п о с т р і л а т и н а м і с ь ц е .

П р и й м а в д о н а с с і в к о л о н а с і к а м е ? К у д а в и г а н у д и
н а г а н г и н у ? т а к в і д п о в і д а с ь о ! О ї в и н е д і с т а н е
т е с ь т е п е р ч е р е з т о ї л і с ! Т а м п о в н о о б о л ь ш е в и ц ь к и й .

А як вас заляпають на місце розстрілюють! Ми дієть-
ли страх, аж шапки догори підняв, свій това-
рши аж побігів. Видимо і дивного на того
господаря, далі питаю: А що ви спавно зробили
зі собою, а чувств'є собі щод як найскорше до ліса
втечи, і там сховатися, запару днів як прийде
срронт тоді йти далі на захід. Ні так не добре!
А такеж був втекам в Австрію, ще в квітні
війні, загнані під Іммануїлован, в осень 1914 р.
Був аж в Австрії-гоїмунд і в тирі, до скінчен-
ня війни а такеж не цікав. Але а втік аж за
Відня 1918 року і добу до дому, і побіг аж
втік втік! Але там а був здоровий сильний, ну
а ви тільки шкисали, аж попрали обави мого-
аме і товк вас не хотів істи, бо на вас шкира
та кости. І дійсно ви були оба так худі, викорні
тисрел що страшно було на нас здоровому дити-
тася. І затим ви виїхали соїтарний
поїздом і спали їхати аж до Київ. В Вапнарі

«уї на стації довідався, що там стоїть наш
 третій запасовий кім, і ми оба в міху, з поїзду
 і зголосилися в сотника Царевича, був тоді
 командиром третього коша. Подуми тиждень
 в батерії цівієвій, бо нуділи ходили на цівіє-
 ви, хоч хорі були, не могли лазити; але то був
 більше викид як цівієва, то було старе військо,
 не треба було цівіювати, то все перейшло прак-
 тично вояки. Ми не були так дуже хорі, лише дуже
 старі, а що по тисрі хотіли дуже їсти, а то
 не було що, і тому були дуже слабі, підопали на
 силі. На каватирі ми були оба, пови^{ти}рали
 білизна, виварили вощі, вигоїли на грудах
 струти від вощей, бо в зимі так коши були
 зійли груди, що як вночі не вкуралі, а як вночі дуже
 дер по тілі, аж до костей, того поветали великі
 струти, котрі наю патка досе голя на грудах,
 а пали сорі наб'ю тисрі десь аїм, і потім
 самі десь цези. Подуми троха в батерії, ану

зната нас розоружили, і до неваї забрали, та не дає
три дні нікого їсти. То тиєрі дуже хотілося їсти, знева-
-лі (т) втікли, і знаходилося тепер під возом от аєго
господаря напоїти. Господар той називався, Максим
Майстер, зі села Віїтківки, Муратівська волость
Брацлавський повіт. Каже отой Максим знаєте
що хлопці, а вас порадожу, а ви як хочете! Трохи
говоріть до шведів, нам часу, ми скоро задня їмид
їсти до ліса. Подіт зінков дотече, а мій швагер нехай
єре сам, коні ходат добре, а а вас поведу до дому свого!
Венене дітей нема бездітний, був перед війною, заво-
-добув під старшинство, в п'ятдесятім третиєн
пошли нісоти в Турчині от там, звідки втікли
ви зневаї, тепер по війні снає господарку і господар-
юю. А вас піродую, жєна перепере ~~ліса~~ з вас,
счисти ти вас тро^{ха} від вошів, а а перетоварю вас,
аже прийдуть Поляки і тоді підеш до дому.
аки нєма згодишся. Подіт оден від зрулого
троха віззати, щоб вас не побіили, отам

зної дорос, що йде на Брацлав, даруйте шукати
війська йде! а в тій місці Куратовський де ви
хотіли йти, там аж кішуть від війська.

Там повстанці, Тютюнника, Волинця, Голуба,
Мака, а большевики обступили той міст, і нікого
звідтам не пускають, і військ не пускають, отож
ви дісталися прогнати в руки, хочуть не будь
і куля в чашо, нікто не знав би за вас де подіти...
Як дійдете до села, в тій селі закликайте, а йду
дорогою, як прийде і в те село, поверніть будемо
захищати, як я прийду на міст і буду братити
всего, то ви зараз заодно йдіть, щоб зовсім мене
не зупинили, а як я поверну на пошвіре, то змінюєте
хода, і прийдемо будемо прогнати хліба, щоб
своїх не догадувалися що я вас привів. В того
Мака єли ми поїхали через два тижні,
пшениця була дуже красива, зерно зростає, снопи
великі, нас два на день замість з поїхали коню,
ког був великий весняний день. Ми не могли

ходити, нито сполотити, але господар оцих Макенн,
він ~~брав~~ щоти непомітно, нераз прийде до стодори і
каже: не стініть мене хлопці, я знаю що ви не по-
те сими сполотити, але поволе робіть щодорожан.
Стодора стоїла дверями на півдні, а ким спо-
тими пишеним, оком склади на другий
бік тока тогет в другий засік. Вдому попо-
тими на стор. зануї і приложим околотом,
тільки оставши діру попри стіну, щоб там подна-
ту, в істи, як треба було ховатися. ^{на} ~~тими~~ ^{сти}
в стодорі на отаві, на господар еще цим засік
отави. Уповишся ти з господарем на знаки, як
буде якого кштак знає, то був знак добрий небу-
тега не на нікого. Але як буде нитав за ~~ак~~ ^{ак}
різю, вилаати або віншкан, то був знак ховайтеся
до всієї війско. Одного дня дуже ціло сонце, ввечер
збіраюся на дощ і потім піло, ти пошурені пове-
рани і піши спати, не подіраючися жадної
небезпеки. Вночі наїхало на подвір'я повно війська,

багачів і небудим господаря, а брали саги
 коням їсти сіна та отави, і то спіднає микали,
 ати на верху спали нечули нікого, так твердо спали.
 Нарешті збудився господар, казав наин другого дня, як
 зодарити повно війська на подірю, аж задеревів зі страху
 як подумав за нас що ми в сторожії а він нас
 незбудив. Вийшов з хати на сам періг летів
 до нас до сторожії подивитися чи ми схватилися.
 Аж скаменів як зодарити що ми оба спити, а
 отаву так спіднає витикали що ми оба ноги
 наставили повисли. Маркнув мене за ногу та й
 пів голосом каже, ховайся Денис скоро, голоси
 почув дуже трікотний, як опарений схопився,
 штовснув свого товариша нікого ану не кажу,
 одразу бразком на подірю, знов вище ходити,
 а сам вже лізу на плаху в дружині заліку до сховку.
 Той сегод за пню, зараз відгук що то що є зме.
 Господар цього буркотів будить загибав шукає
 що записати рух і шпер в сторожії бо на

подвірю повно кінноты, і три поводи, на котрих були
чупінені шапикові криги. Вошки всі спали на соломі
під стодою, як задиті, хроніла їх димавою вогню,
гармідню вгуду спелодію, пот було всіх розоружити.
Вдень як ми поштовали і кидали, здовт попер стіну під
стодою дрови, не пригубили, що ми собі робили для
і небезпечу. Вночі як нас господар збудив, по першій
сні, і ми сховалися до свого сховку, стодола була димо-
вана, одне так ми уладнали сховок, що сім обабі
залубні, дихали крізь шпару. Зі страху і спороху,
так нам було дуже душно, а порох нас так душив що
немож було дихати. Під стодою на тій дровині
що ми складали попер стіну, спало повно вошків. Ми
їм над головою, душилося задохкати, не мож було
ані відкашлати, ані пухнути, бо от якби був пухнув,
а котрийсь з вошків подивився через шпару вгору, і
нам була воля відразу. Вночі було ні в діду тика,
бо всі вошки спали, а ми задохкали зі страху аж
попріли. Як сонце дійшло було досить високо, вошки

загали будитися, витили гай, і сіли на солов'я, про-
 нас в карти грати, незнаючи нічого що ми дивилися
 через шпори на них. Один вгадав, не грав в карти.
 лег коло них, і то головною дотіки до нас, там де ми
 спали сновати, чи він спав незнаю, бо дотіки і я не знав
 чи спав. Мій товариш як хотів прихнути, то са-
 мому показав міміку, розкрити рота, так і зробив,
 ото бувши оба пропали. Пополудне десь коло години
 четвертої, алярн, і всю відісало стрілою голови, аж
 могли ми загали свободно дихати. За годину, до нас
 приходили під міну господарі наше: виходити до в-
 сесі вже єст польське військо. Вийшли на дорогу
 якраз надіхалися патроном польським, то були галерники,
 воєнки з дванадцятої дивізії, штаб дивізії тоді
 стояв, в сесі Жорківці, там ми попали в полон
 до поляків, як тертали до дому, від Матвія
 Майстра, нашого господаря Австрій нас перестав.
 На дорогу дав нам господар хліба і сала, жона його
 поправа сімизниці, і ми пішли в дорогу. В сесі коло

Врткивки понаш врукки полаткан. Тривалим на команду
повідомляли де що було, дари пару комодів під дік,
і загнали достодан, одставили вартівники, не дали
ні соломи ні їсти, і жий, якби був тухлою, або сародієм
був би втік. На разі один і другий ден, то ще ні в діду,
було нас менше і оттак, тупили до купи. За два
дні тільки напалим що напхали потну етадолу по
Береги, не було ні то де сани, але і сісти не було місця.
Щодня в першій годині було земіна варті, на третій
день прийшла земіна, божи, були зі західної галичини,
спіж кити був один з Познаня, та така некудна
звірюка, що нікого не хотів випустити на
сторону, полагодити свої потреби натуральні.
Якийсь з полонених просився в него на двір, щоб
полагодити свої потреби натуральні він нікого
не говорив, лише відразу, дулою крига під ребра,
а той сарак падав на землю і йойкав та
стонав. Щом було робити, хог бігт але людина
жива, полагодити свої потреби натуральні де

пускати. Отже всі попоки ходили в один кут, пона-
 годжувати свої потреби, бо надвір вночі не пускав.
 Над раном тої познанак прибули, як котрийсь
 слав по дошках, бо стодала була димована і протіка-
 ла на другу сторону. Як як вистів до стодала як
 зарав з одного кінця. Бити, всі зіпхалися як смик
 в один кут, зайшов з другого, знов був, кімко хотів
 і не було кімкох відванити його розоріти. Як був
 на самій середині, не дістав ні одної кінці, тому
 що а на середині, як був з одного кута, а був в середині,
 як йшов з другою кута, а пхалися в протівний,
 а такої був на середині, тільки одній було
 дивно що так було невидисі, і була ціла стодала
 попоки а так далися бити, проти свого і
 старшини то зараз бити викинувся бити.
 Привели голодних на станицю, казали що там
 маємо дістати обід, котрого всі не вачив. На
 станиці було досить наших залучан, і то
 жінки звозили і різали, котрі були повтікали

з гашишми зі своїми спужаними то сест старшини.
З гашицькою армією дуже багато було перейшло
збрур, шкінок зі своїми спужаними, убивали своїм
ми конге камі, вернемо як армія. тріумфально
до свого краю. Було то в Жуківці на станції, одного
гашицького старшини мене, спала свої ризи, Кукун-
-ки на срірі, гарних пара карих коний запряжених
двоза, зайшла на станцію під пожекальню і сказала
спадку на транспорт. Та пані була середнього
росту, висока дрова і очі горні, а на то дуже дивни-
-ва, і скам'яні було аї, як вона плакала і то
дуже, як вошки прийшли зкинули її Кукунки на
станції під сур, а коні з возом забрали. Вошки
були з дивізії дванадцятої, Командантом тоді
був Генерал Анцимайтис, тепер спав сто порків
пола десь там в Жваражичині дістав яка слава.
Про Команданта 12-ї дивізії, а довідався від
якого шофера котрий був прийшов 1932 року до мене
просився навіч, та сповідав де він був де воював,

і так ми договорилися, що він таєм в тій Торківці
 був, тоби що а я не питав то він знав. А зату,
 отодану, як а его спитав, також знаєте, де були
 полонених замчан, він засоромився стало йому.
 стидно ніяково що Кошми був паном, їхав автом,
 аніні дідом, прохитяга в мене намір і їсти.
 Шоуфер той називався Володимир Володарчук,
 воював, був героєм аніні до тих що їх унемав,
 приходить і прохитяга їсти. Що сталося з тою
 панєю і нині мені жаль, як погадаю собі яка она
 була в той час нещасна; О а нині а рада знати,
 що з тою панєю тоді зробили, і чи вернулася додому!
 як вона зналаб своє обтягання, зараз сунта до
 мене написала, а а написавби ще одні спомини
 з її життя. А з полоненими єсть відіхав до
 Іккеринки, кї сімше не бачив. Приїхав на
 етпацию, а там в вайонах петлюрівці, тютюнники
 і ще решта замчан зі штабу замцького.
 спелодіхонці з жана і розпуки селівали; .....

На вулиці не було конопенки терла, конопенки
терла подарила легуна спало неуперла !!
Військо яке було на станції, чимто помилке, на
українське, все летіло в такий суцільний авіацій
погуми рідного, свого, гарного, оканісного сніву.
Як як погум той снів аж зрадив, в цей спій пред-
ставивши, що то знова сфорперується галицька
армія при отаганні Петлюри. Військова
окандармерія нас всіх розіснала, а снів перервала.
Нас попопелених привели до арештів цувілих,
оставили вартувати і знова два дні нікого неда-
ють їсти. Ввечір другого дня, як нас була велика
маса голодних, заради крикати давали їсти
до поспрето голоду, дістами коду і по оселед-
цях. Зараз відійшли всі попопелені на станцію,
до вагонів критих товарних заладувалися, а що
нас було дуже багато нестало критих вагонів, то
нас решту таки на морі заладували, варту-
вати оставили, і ми відішли до Троків.

на ладер. Подорожі вночі була шара. Вітер зі сходу.
 Шин заїхав до Проскурова. так нас допомогло, що
 рано на станції заледво. зісім зважонку на землю,
 сніг товстий. Каже до мене: ти на лижах синий
 аж горний, а сам блідий, не може говорити,
 та каже, а з мене я гадав що дурно. Вийде.
 Катан то було в травні, але 1920 року так
 був травень зимний, що неможливо ^{на} було ~~було~~ плаца
 вийти. Проскурові були три тижні на ладері,
 був гонод довший вслідці, води не було бо була
 суна керниць, а нас було до трийцять тисяч
 війська пологих. Витивати ~~в~~ ніхто
 не витивав, бо неможливо було дістати води
 на тисяча. Чотири вартіві стояло коло
 керниць, і чотири ряди цусаком, стояло по воді;
 втом хто хотів дістати води то мусів
 вистояти з дві години, аж прийшла на него черга.
 Як не хотів стояти в день, то йшов вночі в першій
 або в другій годині по воду. Катан йшов вночі, в

одно, було коло Керницьі до того або і дімше таконе по
воду. Води так кожний праг, що як допат до Керницьі,
то перше пив сатн, а потім надірав в ристити і дукки
для друзи своїх товаришів, що спати разом.
Супину збулюди ми неким в коростках від концерти, як
ака була сепарна дуге. Одного разу, привезли сфінати
булюду для паючених, стало поодиноку вартовому
коло кожної сфінати, а що було вго голодне, то кожний
сметі скидувати, було то носити кошники до
спадзину, нім з сфінати скинули, то не було булюди
ні на сфінаті ні в спадзині, і подумайте коло кожної
сфінати було подво вартові оден приїздив з сфінатою а
а другий на спілице приходив щоб ти збувати,
і все одно не допільновали. Оден видавав на сфінаті, а
другий йшов закошиком як несли до спадзину, наре-
зати всі званилися на вартового, притиснули до
землі, пошукішок на сфінаті роздери і забрали булюду
всё. Подумайте що дуге багато кожного взяв,
от давить собі, а взяв заледво три булюди, одув

їх покласти в коробку біз консерви і так їх зварити. Бу-
 ти дуже смачні. Згадую нас пускати поїмати.
 Перед відходом, ми отримав кождий папери, доку-
 менти подорожі то була фелізи. В мене що було
 крім того забрали, от так, черевиків були добрі
 в мене взяли, а мені без підшвидаки, сорочку
 добру з рукавами взяли, а мені без рукавів пірляну
 драгу, лише не заміняли шапки, бо то була
 українська, котру я привіз до дому. Вийшов з
 канцелярії колишній як турецький севатий біз на-
 догопи. Дали нам документи подорожі і
 сказали що обід ти не дістанете, аж на станції
 в вагонах. З тою офіційною ти відійшли на станцію,
 закладували нас до вагонів і так оставили, хоч в тім
 анекдоті був в вагоні голод, документи подорожі
 мали в руках. Діалог се 22 го травня 1920 року
 на другий день рано потім рушив до Вологди.
 Дуже поважи іхав, так що а будучи дуже голодні,
 а добили що на нас мали японці насні кудоду,

а там в торбинях хліб, а вискочив на скрути з помічу,
добіг до хлопців, попросив хліба, і на вкис на
другим скрути, дістав мен поміч, і сіб приїхав
ам до Вологди. З Вологди переїхав відразу границю
до Тигваногди, там поміч стоав дімше як ді
родині. В Тигваногдських був дуже голоден, от хто
був на ладі, а був голоден, а як добарив що остос
їсть діну дукі то сич з шинкою, як єну сина
котити, так не одному було в Тигваногдських.
Упоши не було, а там єще деветь сот уривень і то
котирства кардованців а сто уривень, котрі ту
в границі вже не курсовали; а там тільки там
спарок напівних, а дукі як є спитав що котити?
Жидівка в аже мисть спарок! Каску до жидівки; а
таю мисть спити спарок, хор дзі ак твоя вага, дукі
за пати спарок; і жидівка дава дукі за пати спарок.
Вертая голоден ак товк на поміч, сич не бігійшов,
мої товариші подорожі мало не поміли, такі
були голодні. А примива ніти єще вено до

господарів в Підволочиська, може дістану хліба
 на дальшу дорогу. Приходжу на подвір'я, оден
 ступина зійти на оборі з притус, а другий надіхав
 з поля, той що стоав на оборі був старший син,
 а той що надіхав з поля молодший син, оба
 тільки недово повернули з Української галицької
 армії додому, молодший навіть був уніформі.
 військовий і то в українській. Заходжу до хати
 нема нікого лише стара мати, прошу її щоб
 спродала хліба за рубні, а вона каже ви звідки?
 з України вертаю відповідаю! Ото ви такі Українці
 забрали моїх синів, а потім ще і коні з возом
 взяли, а мене голу смикати! Ви так скоро йду
 з хати, а стара дивною ще дуже кричить.
 Вийшов з хати на подвір'я і скоро притус на
 дорогу, думав отоме дістав рубні. Походжу
 до срани, а з дороги як раз звертає сфера на то
 подвір'я, сріпкан відразу мене стримув. Питав
 мене відки а йду? Кому з України великої, так

я знаю що з України! але я хотів разже еспитати
з котрої місцевості і сридади? Ї він так то уніфр-
рні військовий що він такот недавно вернув, кам
питав з котрої сридади. В тім часі як ми оба
говорили, підійшов до нас з одори его старший
брат котрий вернув екорше від него до дому, в не
суд по цувіаносту вбраний. Запросили мене до
хати, бо молодший відразу мені сказав! Вихоче-
те їсти? а знаю, бо а хотів їсти як йшов до
дому. Приходимо троє до хати, молодший
котрий мене стримав каже! на то дайте
отаму чоловікові їсти! то нам чоловік, стара
поведенійшав, але було єі акого ніякого, що
мене перед хвилею викана, а єі сити нежале
ніього прибув знова в хату. Говорили ми
дуже багато про цю армію, як де їх то
акопав, аж всі три заплакали! Стара мати
як зобачила, що ми такі сполоді заговари,
і перестали говорити, а на наших очах сльози

стали, сама заридала так татко що аж головно
 заплакала. Мати цілу спину масного
 борщу, потім сніса дала, і на дорогу півбохан-
 -ця хліба, котрий в прийїа дова йому і дав своїм
 товаришам, котрі з голоду говорити не могли.
 Зараз потім відійшов на Тернопіль. Мати як
 дала їсти, а ти два сини сім коно мене, хотіли
 вно знати, де поділася ціла армія наша; де ті
 всі снамки всталися, спала кате, дайте
 вже спокій голові твої. Бо їсти не споме через вас.
 Як ак відходив від них був дуже задоволений, що
 натрапив на таких людей, що погостили як
 свого рідного. Ввечір транспорт приїхав з
 Тернополя, хліб той що дістав в Підволочиську
 дав своїм товаришам і їм. В Тернополі лежу
 на передмісся, і заходжу до одної хати, там
 застаю на квартирі три поміські воєни підстар-
 -шини, а подивився і сам захав йти. Вийшов
 за мною якась панночка, а за нею сімдесят

якась пані та кишуть мене, кажуть, кажуть.
а вам щось скажу! Приходять більше і кишуть
мене до хати, ходити до нас то вояки на квартирі,
але вони зараз йдуть геть. Внодну вкату варуть
перощі, солонина пахне аж душа радується, а а
такий голод. В той пані а собі добре підкидав,
і на дорожці ще пів бока хліба дістав, для
своїх товаришів що в каботі остали.

Та пані була одного поручника мінка з інтенда-
-тури місцевої бригади, також від мене тижнем
скорше приїхала, до дому, так вона мені казала
а мусіло її поїхати на гору так як інші старшини.

Приходжу на станцію темно світила келна,
на станцію приїшов другий транспорт з
бульбю, і став як раз побіля нашого.

Ного потягу з бульбю були вартіві, а як
намі поїхали загалом брати бульбу, вартівий
стрілів, і загалом всі втікали. З одного міста
з Журавна було їх вертаючих, щось десяте

собі одинадцять. Як внав стріли всі загали
 втікати до вагонів, а один потрапив на шину.
 на стації, там саме шинами де машина
 була скідою переповнена, а що тоді була вона
 порожня, він одною ногою внав до асфальту, а головою
 до шини і зачівся. Прибігли всі до вагону.
 ніхто нікого не знає, задали що він деє збудив;
 за пару хвилин надійшов Кондуктор з
 сіхтарнею і кричить, ей кого там бракує
 ту лежить головік забитий! На крик
 позовігалися поплонки, котрийсь з товпи каже!
 ей та то наш з Журавна, пізнали забитого
 почервоних сподних, котрий еще слав звійни
 австрійські червоні сподні. Прибігли до
 него его знакоми і товариші, задали трієх
 відтерати, робити штурне віддихана і зарав
 на показувати познати шита. Що з ним
 сталося далі не знаю. Потім зараз відійшов
 і а сів до иншою вагону, а що більше не бачив?

Кераз по війні був в Журавні, і тимав про него незно-
-го, ато в 1920 року в травні вернув до Журавна
з великої України, іх тоді їхало десять або
одинайцять, і ніхто не зможе догадатися
ато приїхав тоді, а на того ато тоді їхав
німожу нагадати.

Перед вечером 24 травня 1920 року я приїхав
на станцію Жугарів, атам спав влігати,
виходячи з потягу дивалося все змінювалося,
німа ганькер гадру, ні санер-депа, де в
колись родив слухав. стало дуже спати
на душі;

З Тернополя ми відїхали вночі, на
перед вечір приїхали, на станцію на
Котрій спав влігати, нілого від верока
як був в Тернополі в той пані нілого
неїт, дуже хотілося їсти, думав як
їхав в потягу що як приїду додому, то
випю цілий повний горнець, молока, і зїм

ожен вогонем, кийда. Так не було, я прийшов
до хати, сапог від мене уступит, а за сідло
вистав одне горнятко молока, і зів кучок
кийда, сім'я не годен був нікого їсти, до
молуток так зігріла що можна було
руками обійїтись, худий був як
дошка.

На станцію нас приїхало троє,
виходить зі станції диваков, приїхав
господар з того села, Мартин Микитин,
по свого сина свавищенника Йосифа
Микитина, переходжу попри них,
відразу мене пізнали, прохат мене
сїдати на візок разом з ними! Кому
не можу прощу вас! Тимас свавищенник
кому? Відповідаю в мене повно вошеї!
і вас збрату вашати тиєрозниити.
Нікого не має свавищенник, ми тепер
всі вошіві, і тиєс вте передум сїдаїте.

сідая на візок і думая, от що то значить
свій, і теledит сьвященник, батько старий
богатий господар, а а заведво живу на світі
такий нещасний худий і на пів наший, а
вони мене просят сідай знами. Чому?
Бо той господар Мартин Микитин
еще перед війною став в дома газету,
а читав викивкасти в книжку як небуло
часу сїти на довший час читати,
був свіданий і молив своє все що рідне,
а зобачив мене що а такий худий
нещасний вертаю зі своєї рідної країни,
жаль йому було, бо старий батько, зі
жалью і дивитися на мене не міг,
тінько відразу до часу зглянув на мене
і повторив сідай сідай то скорше в
дома будем. Сьвященник Мокис Микитин
син того господаря погувався на сьудженю
і каже, сідайте оту а його мене та

Будетим подорожі децю оновити.

Прийшов на візку зимати, аж до зарозка,
там під хутор да а тепер снію, зсїв
з візка і подякував за підвізку, і та нішов
полюном навскінь до дому, оти собі поїхав
дорогою.

Скисів а всієти з їх візка, до було
снєні ветидно їхати, зі сьвещеником
і богатым господарем, хотий вони
снєне і мною не ветидася, але снєні
їхати через село на нів полюну, було
ветидно, до на снії було все подертє.

На ладри все відміняти що було добре,
а доми подерті лахи, щоб тіло не було
голе. Господар Мартин Микитин
перед війною, не раз заохочував його
батька щоб вписався в члєни
Української організації; до снїї
батько був троха свідомийшим

ну через друзів, не хотів вже своїх
старих партійців зраджувати,
не вступив до українських товариств,
через то понов на слідер до москвофілів
до (Пауерс) Пауерсону.

Запорізно дня 6 Серпня 1938 року

Гурав.

Емелян Денис
уроджений в Заболотівцях.
затемнений в Запорізни (ад.) Жигарів
(по) норта, Жигарів
виставства, Еманіславівське.

Бувший стрілець у. 2. А. Котиний
предув цілий відворот від Зобу
ак по зоруч. Від зоруча всі
наступні і відкрити на великий
Україні аж до послідної хвили розвалу.

Разом з отцими споминами
поминаю спомини з замишлен-
ням Богдыха а не по зоруху.

Вмисл навченту вчинено
коперну, зі знамен на
вигнаниці, а не ми спомини
сидим нагаданим до зруку
прошу мене новизнами.

г. П.

Адреса Polska

Stefan Denys

в м. Лангоїно, ад. Лядаріо
порт. Лядаріо
воєв. Станіславовське.

Bugobumumbo

„Lepona Kaana.“

Subit' yer. Tigbarua 7. III n.

Wydawnictwo

„Czerwona Katyna.“

Lwów ul. Podwalle 7. IV p.

MAPA POLSKI

Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA
PODZIAŁKA NA PODSTAWIE PLANU POLSKI 6. EDYCJA I ZMIAN
PODZIAŁKA 1:8000.000

WYDAWCA

24/58/0/2

I

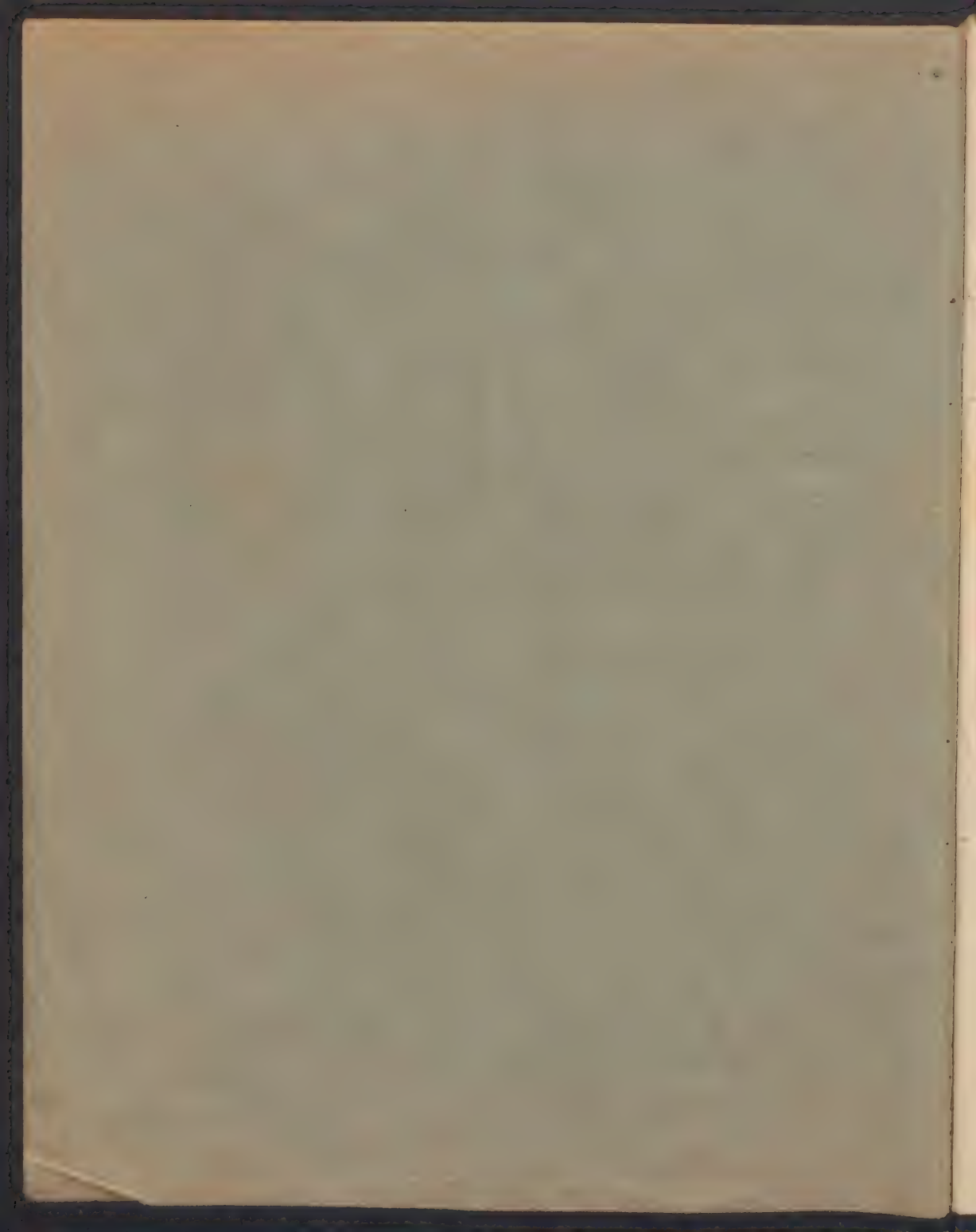
Сноуменз. б.

Копия Сноуменз.

уфа

Вісник з моєї автобіографії
написаної 1930-1932 р.

Вісник сього місяця, в котрому знайдуть
про мою військову службу - а решта
не вважати за нікого хабаря за мою
сина. Для цього більше я написав
своїх фактів.

В серпні 1914р. розпочалась всесвітня війна.
 Всі народи, що не мали держави почали
 готуватись, бо видима година ввійти при-
 мов нас до створення своєї держави. В Австрії
 (тодішня Польща) Австрія а ми вгорювались чужих
 творимо також. В нас а прагнучи менше в нас
 не було іскої війни, рою це ми творимо ледя ри-
 няте, щоб допомогти Австрії до побіди ри чате, щоб
 визвільти братів-українців з московських кайданів.
 Оздобити нами самост. укр. держави згодом жив-
 не змучу думують про таких, як і був тоді — 20-літній
 молоденький чоловік по білч. матері). Зкінчує серпень
 1914р. 28 втік з дому до Львова залишається до УСС
 і там примушено мене до сотні Р. Дігунів (кап.).
 (В 1914р. колись В. Дігунів визнав кап. австр. кайданів).
 Зі Львова виїхали ми через Сиротиня закарпаття
 і там давши вправу. Власно ми не чинили

нікої музики воювати - навіть і ввільни ми сиріт
а призначення є не знав тоді нікого. Мам
ми до того старі Криси вериди на одні надії
з олов'яної Рушкови і теки з ними тільки ми у
перший рік з московськими військами.

Десь коло 20 вересня обсадили нас сотні
В. Дідунка дами в Веретках на твоїх від
місцевості і там ждали ми на Москвит.

22. вересня напали ми в розстрілюванні; ми ви-
паровали, щоб убити зближаючих Москвит.

Я і мої товариші, що були близько мене не ви-
дали вогня, а хтось на ліво бігав вистрілював.

На цей звук з'явився полуба і ми вистрі-
лювали але з'явився РК РК і з нами сиріт

бороти в бік. Потім напали, вистрілю-
вали РК хто міг без поранення без вистрілювання
гусеницями. Я сам втік був з РК 5-6 раз поже
борбу нічого а там найшов я брата з моїми.

В пам'яті брн ками река і перебуває асф. Висока
і рр вбо переміняє напрям на півден. дер-
ви рек брн ками, що починаєть ся в Алу карові.
За Києве днів зі Франко наша сотня і ввійшли ми
давши в "стан" для вишкору. Вишкіл той
река мого кового не тріває — ми нічого не
вигнали, а властво мого не вим, але ми нічого
не вивчили. Одержали ми напевні собі муз-
ру нові Кріс машинери на б. кабіні і зараз
тільки ми в дружині бій.

Наша сотня рухилась якось гасна все не при-
падуть собі. Нас розміщено на полі за полу-
кінками, був з нами река ввдні асф. уламів
зі сотниками (Камітатом) на гай. Ми сиділи за
полукінками а уламів вийшли з ліса і вдар-
или на якийсь росс. трек, що перебував мого
в розріді (яко). Ми не дали ні одного стрілу,
за те уламів вдарили нехайно з зяду на обоз

4
і рубам шаблями на чашках Коро і що за по-
пало. В полог не брали ні Коро. одні лиш мо-
хали вярвася на коні і втікав в сторону
турки к/Гр. — Таки ватаги були морш-
в до осені 1914р. не було ще гірше фронту
а Москві і лиш лиш провалили і битими
мідками —. Звезтали втікалими через
Ботелку — Митрофу. А залишався в Рубо-
хорі в знаках — передбавляв на цибівки
Крива ^{і кабан} десь моїх господарі сковали. Для мене
особисто не було інтересу давати воювати. За що
і по що? А так тоді знав: Коли я добровольно
пішов на війну — то маю добровільно і жити з тої
війни до смері. (А характеристичний то
бойовий дух манував серед нас — а може то лише
в мені такий дух був і кінь кох тов. ми, що з нами
і димце жив.)

Хотів доміс рос. команди, що (в м кабі, до

і там жиб) укривавсь елф. мтіом. Мене заареш-
тували і є сидів з кінвкою жидками і з п. Турком
з Любохори в камерних в'язницях. Коринні, Вертові
говорили між собою вкраїнською мовою і приспівува-
ли собі при цьому в кари. Стівали дуже горько укр.
кароти тісні. Мене страшили, не дуже біліть зл
елф. мтіомка. Я мав т. ж. Габенитот а п.
Турко біло микав. Раз забави мене до Камен-
ди Фрибанди, де все мали в'язниць на мні одже-
Кучі? (Я справді не знаю, але міделимий
лидів) Десв ая фронті не по безло ілі і вони
порами постіжно п'януватася до в'язниць —
і таму може мене скоро в'язували до Тур-
ркі — там забавонували і ражали з маче-
ним в уніформах військ. і ереситованими
мидіваними в'язови аф до Львова.

Ромбовою час кінкотулки зістасії"
але вони бились звертали увагу на фінанси

рин на час молочених і арештованих. Проходжі
 лівобічне багнм нас, милосердяемсь из
 нами і давали нам на пірочки а чавіть
 і їду. Ми всі були вичаюжені і сформально
 вихаєли на них, що нас обдаровували. Козе-
 ки не зберали чиху у нас. Е скористав з
 такої okazji і втік до сімей - передав їм
 перейшли і догори вийшов і не врятував. Побув
 у Львові где таку а чя каже вихло був?
^(мислю) ~~Біло~~ вродили і сні і там перебув а до
 весни 1915р. (білиша дешика самоб. новіт).

Кам прийшли евер. війська був і в Кло-
 поті - ри чалоситесь як, насочений, ри чого
 не робити. Вибрав і зруч. Мене зарадвали
 до війська і відставили до Кракова до займ-
 кою Куріа 33 т. евер. Кр. оборони.

В 1916р. на весні скінчив і стержинську
 му кому для резерв. стержинськ. Лобачеві,

а літні? Вже до Крайови Рагетастіфакт
 призначений до жорсткої багони військ на сфронт до
 польку. В холмі перебути ми ще дошкіль
 полевий а в осені був. Вже в польку на д
 р. Стоходан. Вже було по воєнних операціях
 і ми стояли весь час в окопах. Давали нам
 чаїть кивка дещи, вігнуті Ру до м. Ковід, щоб
 там ірощки розіграватись. В зружні? Вже ба-
 аважував на ст. додичика (серед сребля. Мій
 Камандант сотні літний був накрога - мав цілих
 ми дівки а нам однокласники робили різні
 пакости. На весні 1917р. прийшов і ми ми
 Камандант сотні також літний - жид-
 він мене полюбив і зостав хорунжим (сфен-
 сійх). Коли вернув з з вігнуті Ру вже
 до Ташчич (з того? був дуже зарозумілий)
 довідався, що мене відсилають до Рагри
 до Кракова до вишкільних рекрутів. Мав був

гукі табу замирати тов. мів і полевий
милк, але приказ-приказан. Мешкав я
на вулиці Милк (недалеко заліз, де мешкав
Підсудський). В осні 1917 р. мене і меховано
вже прийняли (петер).

В Кракові переживаю страйк з припинення
заключення миру між середніми робітниками а
україною. В день кайбівшого, поспішили страй-
ку стояв і тоді на Hauptstrasse в ринку
вранці. Мамі черозу тиснули близько
фатуса і в був в страху, що час товн дзв
акуз, але не мусіє приймоб. мені не зміня
один сотник (капітан) з 34 п. з борбою
сотнер 250 ног.

[Забув і згадати, що в зимі 1917-1918
перебував у Кау при мамі. Рісак в Тре-
бінге (місто в Герусовані, генер Югошаві?)
Два дзвний день дам мені 2 екскурсії

і я мав за звдання створити університет. Ї ще вва-
 жає мійких капрот. Моїх коханців і я з ними
 поворили укр. мовою а браковане говорим
 на час, що то магістра і їх не можна зацікавити.
 Каміюгант кадри (запасного куди) був на ков-
 ник (оберт) v. Zawada Падок а накован
 адюкант каніа (Hauptman) Кото
 Клоуек тако Падок. За те, що а адюкант
 притіг з Серусовани верного вересови-
 кон тобою - він мене зіставив в стокою
 і не призначав до маршбатоіонів.

Весною 1918. Берзав і тримісний
 Studienrath (і змисловий) був на праці в Кауцуні верс.
 а коли повернувся з Кракова
 ждала в мене маршкантаті, що сиділа
 в ризниках Каю Кракова. Завабонували
 могою особю а сидіти Кріс і музично
 і козам мені їхати. Ї самий Романдакт
 сотні не знав Кузю іду. Підсе Кретанська

зам мени, що їду до молури. Ти ролло. Перед
 тридцять нас ви вебонувало і мішов а з сотню
 ворон до стану, щоб кристосувати себе і лю-
 дей з високо-ірського асфальтового трасу.
 Правдоподібно мав і відіти на грамих італ-
 ианайнсервну (так де вони ходили). Може
 мої були самі українці - новоротні з рос.
 молури і таму а з ними не вправді в а казав
 все отовірає собі про реванш на українці,
 або снігати укр. тілів. Одержані ми
 вже мучили, ірські палими - перевища
 і вже мали виходити на мюзиклі - як тут
 кризисне а якийсь лейтнант і кетке, що має
 моськскрат моїх мучил. Ми посідали
 і сукаємо фінської дизайн на тему: догрі
 і відверено їти в біл за мисеря; в ітнну, гов-
 рив дуже добре укр. мовою. А говорив
 з тими п. ретарен і довідає, що це п. Маті.

він Стахів - (теперішній голова Воєн-
нашої УСВТ) щоє подібного до Стах
в (СССР) - Варта б йому не пропадати те-
пер-Камі боронити Камушу в ураль-голосі.

До нас вже доходить слухи про
те, що фронт італ. вже нема, що полки
побуливались, що десь там два укр. полки
вертають з позицій стінами біли з іншими
австр. військами і що переможно йдуть впе-
ред - а власне побіжно вертають з війни
домів. А зорієнтується в ситуації і відпо-
відає своїм людям, що вже по італ.-австр.
війні, що треба даліше задержати кар-
міст і впорядку передіставатись до бато кво-
щини і пори стіни, до вже війн. ресо-
нних вилитів і, що зараз по 1. місцю
ноді почалися бої у Львові між україн-
ськими військами а українськими рад.

Рамм. Радість і скупий міз нашими
 людьми були великі. А сказав такий
 бохотливий маорунин хазеві і мундурів-
 казев бреш собі все хазів і бреш. А мене
 під мою отку згалося то що богу
 та українців - Каю 500 людей і просив
 інших старших українців, щоб мені по-
 моги зготуватися ними і рязан пере-
 йти себе до галиць, бо так вже мусить бої і по-
 дує зевзяти. А Кось ніхто не скотів зі-
 старших спилитися до могой фрак-
 порі. А одинокий старшина вивів нас
 на ралі як великого числа людей до
 найближчої стачії, але вона вже була
 опущена - машини пожевоановані вабо-
 нами цілими і порозбиваними. Хтось
 дотіс мені, що італ. війська вже пере-
 леко і беруть в полон наших старших

Я розраховував з моїми товариш-корабел
 їм давати їти в розвідку і смелістю своїх
 проведень-корих собі вистерзати. Я легкий
 без ніякого багаття-пурху залишив і з товариш
 з пару тисячами корабель в кишені спитав
 щоб добитися до аніг. етаті. Преймев і
 всах рас, бо вже мав рушати останній
 сактарний поїзд з ім, і вв'язав у службу
 з ітаті. Я приїхав і знов вважав
 і на сходках їхав аж до Інсбруку (через
 Вреннерсхасс). Тут вивів і вв'язав в баварські
 війська, що йшли латати залишені
 австр. військами італійський фронт.
 Над майдан літали австр. літак і італ.
 літак - якби в згоді якби вв'язав
 дійсно по війні - бо не було між собою, як
 не кидати бачити на транспортні літ. військ.
 В Інсбрук вилетав і в часопи їх, що вв'язав

Вертатися ніде немає, і так нічого
 історія про Тамара і інші, і інші.

Розум. Чорті побачив / Пандік під Крославом
 і пре давши не захід. На бік, з'єднав
 ла мене і з'єднав з найближчим поїздом
 постійним дільничим з Відня. Рано був
 з'єднав з козубайським-сталим. Не страши
 розбійи мене дуже велико еверт, стурет
 а мимим мені еверт. портоне' ед
 Розамі рйт. Андерен. Тривати ізо-
 ми і так захват, не не наймим. Зробив
 і так значимості з укріпленням отримавши,
 не вештались по місті, але не не стільки
 було так як мені як найскоф. вертати
 долів, бо там нас потрібно. Мені радим
 аби то замислитись у Відні, бо оформують
 якийсь Курт і з ним разом зісталося до
 Гамбурга. У нас уже радим і хоти
 мого долів, але через Краків а не через
 Труданет. А обстоював зупинку, не в Крес

Робі канєвно неє радки приарештуєт 9 через
Турчанскі гісталоєсь певніме і скорше
до нїм. Однеє мене чїхто не посмєєв
іє сам вибрав іє в давнєм ає певнєм
дїстєх не турчанскі. (Піжнєє як і довідає
іє сїх нїмєх поворотнїх українскіх старшїх
у Радкї приарештуєт і всєрїм не до-
бє) ~~По таких фактах~~ Турчанскі і вїз-
наїмєв вабоєт, неє нам іхот не Луканєв
закваєт рєзєвєр до вабоєт і Кїдєт іє саєв
твердєє снає. Коєт пробудєтєт - переко-
нєтєт і, неє стєт і дозїєрєвєтєт 8. годєт
і неє вїє доїзїєтєт до ~~Луканєв~~ ^{Кєрєтєт} В. Мукєтєт
перєсїєт до мїєтєт, неє вїє ієтєтєт неє Лєвоєтєт,
дєтєт перєвєтєт неє стєтєтєт стєтєтєт рєвїтєт і
неє рєз перєтєт Лєвоєтєтєт. Вїєтєтєтєт і рєзєтєт
і скїєтєтєт неє у Вїєтєтєтєт Кєвєтєтєт мїєтєтєт до
гєтєт, неє тєтєт неє Вїєтєтєтєтєт, аєтєт і стєтєтєтєт

Але киде нікого з нас не робили скаржниками і з нас не
було додано до Лавозного.

Тут радісно зустріся з біззілан
уваж на стачіі. На їх очах ^{вигляду} біззілан
бровач - приїждив і йому волосина до
Рику стачіі. Мене заперохув - хотіло ^{виповсти} збрести
п мене бровач і хотіло ^{виповсти} робити ~~бровачу~~
ревізію, тоб і нікого чимав Крік скаржко
за шитих перу сох Корон. А скаржували
і скаже, що і тепе укрейським ^{боже} ~~хавачу~~
голосиць в рідну нашу армію: що бров
ачу не біззілан. Радит поре зривати ^а зі Спр
ем і ^а з погі добили мене біззілан з бровач
бан до Спр.

На стачіі в Спрю застав і багато знайомих
старшин і підстаршин з б. 33 п. стрільців. А згано-
суба в Камані ~~Хво~~. Котовича. Не хотіли мене
приняти, а біззілан як саабрілика до Сабора

а вперей і такі мені припали. Там мені сурдо-
 му збрив. Мав я до памогі двох гімназистів: од-
 ного підстаршину, а моїм завданням було обез-
 провадити ешелоны, що вертали з України з збро-
 ю і вояками зброєю. В Стрию була вже заложена
 старшинська харківка, то ввигдів там самих
 сотників, поручників, боєго смаркати хо-
 зяйських. Деякі були мені добре знайомі: і радил-
 ли мені також підвищати мій старшинський
 ступень до поручника як вже не до сотника.
 Одначе я много не робив і всео думи з того
 куріозу: Ті, що були за Австрію під мою
 команду хорунжі поробились навіть поручни-
 ками а одиоріжні хорунжими. А хог ветер-
 яким поручником старшинсьвої рести не
 віддавав а на відворот воки мені її відда-
 вали.] Робив я там службу не довго, бо лили
 з 3-тутні а відтак виїхав а на фронт до

і пошув мого; і з перестрахи добігав до 250
мого, мені повірив залишилось ледва ~~100~~¹⁰⁰.

Потім були з дошками сіл і вкони втікати зі
зброєю і мушкетрами домів. На це я не міг нічого
порадити а ще гірше і чаклу від сотні. Беру
вона, що він повірив мені як царю вправу
сотні і її запропастив. А притом ще до бігани
і примусів самі стерти мого, щоб не втікати
домів ще більше. В с. Соломні застав я рет.
Kingia з Київською ~~тима~~ могом. Пункт (огня
гармат) стояв і був 300^х на м'язе від села.
Втілював я дуже ^{а може бачити?} двох скорострільних, яких
я брався брав, бо я сам був скорострільник
і знав його варту при тіхоті. Не одержав я ні
Коро і від Коро приказу, що і має та робити, лише
що маю зорганізувати брону з моїх сотні з необхідних
рет. Kingia і огню пункти. Приказав я не одержувати
ні від Коро і там зібрав цілком на свої власні гроші

Мрод з'орієнтувався в ремені і вислав розвідки на
 всі сторони світа. Отже в Сокильських ртовинах Пад-
 ки - від цієї сторони і поставив тільки сторони
 на право була брідна в давидові а Романушев
 мей от. Микитка (її бувшии Радт Рудин при
 б. 33 п. сиринів а нїжнїм кар. вонку ула). На
 лїво від мене в Лаварїї стояла якась наша сотня
 здалась ларнєнською. Сталою полуреччя (тїмлою
 сфронту) не було ні на стїгу ні на зявї від мене,
 а вислав і лїви стїжки гдї спалюки. Зі зяву
 за нушкю і ані думав виставити стїги, а по-
 казалося нїжнїм, що це було Конечностю. Дїд
 зарматїв і не забав нікого приказу бо вва-
 жав, що Радт нушкя хоружний дївсь зяв
 що мей з нею робити речі. Рет. Риндї мав
 дорреччя стерегти дорон, що йїмїм зі Сокиль-
 ник через Соловкю зявше на нї вгдєв. А погав
 виконувати те саме. Погавсь вте сїмї

морози і таку ^{фрзю} ~~світ~~ розташована була в одній
 Салонка а виставлялось лише алеманські Feldwache
 біля сторони Сокильшик а на право і ліво виміна
 частині патролі (Verbindungspatrouille). Неприді
 зі Сокильшик все знав де сидять наші стемі (Feldwache)
 і навіть лише частин землі. Мільною наслідком зна-
ють наші полюс сторони зі завіт нею стемі на сторони.
 Абоде зі сала сказали мені, що в смі є одна
партуток, що в коп і все біг є зна ми п о м у с т е р а м
ка ми до Сокильшик; про ве ін форм у є к е т р а й д а.
 Відень ні ко ли не мо ж и бу ло з я с т а т и в д о м а (бо то
бу в м е н и к а н е ц є с С а л о н к и) з а г р о з и м и
мо го б а т ь к о в і, що мо го с т а л и м и. С е р е н и и
б а т ь к о п р и о б і д і в, що с а н з р о б и т ь з и н и к о р і д і в.
 Дійсно т а к і с т а л о с ь. Б а т ь к о в б и в с в о г и д и м о
с и л а з а т е, що з р е д ж и в е в с в о ї х а б у в в р о з в і г н і
с л у ж і в р у ж и.

Рет. Рінгін о п о б і з а в м е н і т а к у п о д і ю:

Раз везио задержками по льду еротов
 тигриного подорожного Коло Коршума в Со-
 ломи. На заныт звизки і де іде вігновіть що
 вертає зїтає. наоному і чорє зістатись до дому з Спрі.
 з розмови вийшло, що то мусить бути ворожий
 розвідник (шпион), там билише, що дуже зле вийшло
 укр. мовою і зрозумів, що слухав в наг. д. л. в. іо-
 нах. При ревізії" найдено в чорє пробіжн. оди-
 чам тигришника дуже ідейсентим і освітлені
 показ дорозгнубати затигришнику, що ліжше
 щоб пайки тут не пхали а тільки робити
 морозок так де вони є в бійшості. Левів
 вправді є ким в бійшості навоєний, але
 він лежить серед укр. моря і як такий
 мусить бути український. Для чого самого
 ліжше би було щоб він не пхав і не укр.
 землю. На те вігновіть приарештований, що
 то "польска земля". Тигришника ревно і

в кучотурині формі баткав йому, що польські
землі має Коло Познань, Кракова і Даршави
а тут є укр. землі і ти він хоче ти не хоче то треба
тут буде укр. держава а не польська. Підозрілий
вперто заявив ще раз, що то „польська земля”.
Вже розлючений підстаршина спримував брови
ніч до уст і запитав ще раз про те землі.

Відповів: польська. Підстаршина не вислушав
ще а лише вдарив брови і губами по зубах, що
то Кривий має йому по маці і ще востанє
скаже: а тепер скажи про те землі. Варка-
ючи Кривий відповів: польська. На те вислушав
і вбав йому на місці законано його зараз
Коло жидівської гнобни.

На самого св. Миколу раненько Кривий
світ видів є через „Feldstecher”, що з задку має
міде якийсь біззи в Калюках. А зраді, бо
думав, що ідуть наші і будемо щось робити на

фроні. Тівночасно зі сторони Сокильшик
почалась нальба. Неприятель маркував "збігін"
свій наступ а висуваний наступ був зізаду а низ-
нав з'явився, коли вбачив, що взяли пунтку
і з нею зворкоті копей і хали добрий трапан
на Сокильшики через Соломку тою дорогою, що
є степів. ^{моє} Т. хоча і скоросітним були звернені
на Сокильшики. Неі легва вдалось вичора-
тись наліво сими до села Хаварії. Заловив
що вратовено скоросітним.

В Хаварії стрінувся з от. Тізакачан,
що був полковим ад'ютантом при 33 полку
пункту стрільців. Ми знались з австр. воїни
і втілі зрадили, що ми тут зійшлись, з ними
був якийсь мій добре знайомий товариш гетер
Северан Модрицький, що тепер став його
прибіжником.

По скріпленню моєї сім'ї сотні подяки

і на приказ через село Логовицко до Тасівки.
Там зупинився з боку сторони села і станицю.
Василів і стеті в сторону Лісковицьки і поже
ню. Лісковицька була замешкана і там заходив
дуже багато мій козубийський, що там була
пачка. Мимо моїх остопох, що то Пайдики і
можуть по там сховати вівари там захо
див. І сам мешкав в шкоти і заходив на
еконанія пача буття, що був Німечка і був білий
радий как як пайдики. Мої сотні становили
тоді пребе Криво Бруни ~~Мухомов~~.

День 5го січня. Еквась мавша пачка
бруна зрушила з місця мій нашу бруну Криво
мори" село" сотні. І дав приказ, щоб і
обсадив заміжгороду від станиці Тасівка
до ліса аж до станиці Втрощин. І так і зробив
а поставив ще два скоростріли на лісову
Криво і в середині. Неприятель мав їм урив

сма,

зоброшана через Тясівку до Сокильська.

Дійсно вони йшли з оброшани Кавоками на Тясівку, навіть не обезпечившись ніякими стелями, бо були певні, що на станції Тясівка нема нікого.

По варті тактичних правил ми себто могли сема сотні мусіла була виократись зі станції Тясівка - тому то вони йшли собі так певно,

я дав приказ сипнути урадан Рувь от дим-жовтень вони са 100х. Тоді вже сумерк. Не наші нехайні стріли Палки напали в маладізо-франсь казад до с. оброшани. Були тоді великі сніги і зперва аф весною кайдено там багато трунів. Пересидувати центральний заряд неможна було, бо запала ніч. Міла сотня пересиділа на снігу на позиціях аф до рана. Реченько з'їхав до Тясівки до мене німий мисл обробади і ми а виставо моєї сема сотні почала нас-туп на с. оброшани. Як показалося Палки

залашним оборонцям ще ввечері і в велику
перестрасі залашним кав'їтв рясани свого
обозу. Але я о тім не знав і настунав в рострїв
ній після воєнних правил. Зближаючись до села
я бачив як хтось вимахував Коло Костела
шапками і руками. В мене збудилась ще
бійна рушів і осторожно я давше тїжко
дав в рострївній. Показалось, що це місцевий
о. Левин ^{з міського} Кт давав нам знати, щоб ми йшли
безпечно. В хаті о. Левин Коло перебували
Хвїт-вері 1919р. в гарному і піднесеному настро
ю.

З оборонців настунала одна група на село
Барятів, одна не могла бути його взяти, бо сел
но і завдяки бою ішов в мурованих двірських
забудовних катітан Абрагам (тепер згодом
був генерал в польській армії).

З оборонців ходив і кілька разів з моєю

сотню через Суховану кицати дал. малх, щоб
 перебивати на них Кануки Кану до Лавова.
 На тім малху ані близько чого стало вдер-
 жатись ми не могли, бо збігаючи над'їздили
 ворони Брокевіки зі сторони Лавова а зрешти
 зі сторони Ворожка; Скоростривими; гарматни-
ми кас вигарани а самі направивши
малх давши собі їзди, але все з переду
 їхав Брокевік. В кімні, щоб мати забаче-
ну і біг с. Сухован - Полки зачли ~~тоді~~^{тоді} і обса-
дили сильно растали.

Екі були наші мисли каведи теке:
 Одного разу приїздив до мене от. Три зани
і сильно схвалювавши от обіця мені, що
зі сво приказ зі Стор (перекладає на твір
до Лавова і так прийти їх в памір. А
потвердив по звук, що це велике ради,
що в час не резерв, що в разі Кол перей-

демо, залишило тут відкритий фронт а там
не знаємо докладно ситуації ні наших ні ворожих.
Приказ цей лишався лише приказом.

Підчас одного мого постою в правській Кавовій
Копотіца, що була мілководною спадина - прийшли на
мій відтинок річки, що з Аврора перетнувся до нас
і йшли вкраз через Сухован. Оповідати мені, що
в Суховані багато людей ворожих видні, бо заховали
їх в скі а від тишок, що стояли в Суховані аранжували
закири на цю подібною, без того артилерії не могла
спридіти, що в Суховані побачив амуру в правській
війську самі фінки в українських військах мушкетерах.
Аврора були в чотирьох високі, стрункі і підкріплені
сильно нашу 70 бригаду.

Тоді ввечері прийшли на нас відтинок одна
бригада кадунів. Дуже огні, озброєні, але мовчав.
Вони мовчави були і до того. Розсипались позаду фронту
нашої бригади по селах, думали Кури - Верни

і "м. Батері" мали бути дуже добрі. Щоб не-
бутись такої неваріантної мізмомі метою нашої броне-
зи взиває на хитрощі. Розумно виступи, що правду
пропавши фронт і всіх наших веригувань вперь не
має дати нікого. Наддиріжні втікає на стаях
шукати а там вже заздалегідь приготувана броне-
вабони для них. Так то побудує ми потрібного
балісту

Склад III львівської бригади був такий:
Кварт. от. Бизанс а шеф метабі пор. Гукський (назва
ли напевно так називався). Бригада мала в своїй
складі 6 Куренів по 3 або 4 сотні міхотні, 5 батерій
а 4 пушки. Крім того були ще скорострільні сотні по
Куренях, а в деяких лиш рети. Писельний стан
варався між 3.000 Кріїв а 6.000. Всіх скоростріль-
них було 25. Одні броневак на мідяху Марець-
оброння і оброння-місткі. Тут мізгрове міг
Лодін а на мідяху вг оброння аф міг СКМінсь.

Команданти був рет. Швейс. На Браневську було 4. коро-
сирим і дві пущи ки. Бригада була поділена на 2
полки. Команданти першого був сотник Волощук
а другого сотник Дибулук. На майдану палкові
Команданти і їх адютанти були не потрібні. Між ними було
поробити їх Командантами Куремів на місці тих
що були за молоді (прим. ^{і ще б'явше було так} &). Яко до того не надава-
лись а адютанти палкових прийдити до сотень.
Адютантами полковими були: рет. Федор і Мотрош
адютант бригади був пор. Модрицький Северин. Три
бригади був ще сотник Ф. Вал. Беркович (нізніше
проф. Київського університету). Він був
душею бригади, всіх тігда ворував, тігда кричав
зусі враз кевчал а расаки сипались з його
уст і оей. І початку війни Команданти і формував сотні
а вже було по завданню нізніше не знаю.

Куремі звався від їх Командантів, були
теми: Куримь Паркевич Кого, Куримь Левинь Кого.

Куринь Мара. Мій Куринь родом названий XXIV
 Куринь. Куринь сатмана Степанова і Куринь
 пор. Рибачевського. Батерії" також гістам
 назви від їх Командантів а то: пор. Козура
 (малеви), пор. Сорохана (тукі), пор. Мезведи
 (тукі) пор. Олексія (малеви) і сатмана Рер-
 Ковського (малеви) (не знаю напевно призвища команд
 останньої батерії". При командрах Куринь, полків
 і батерії були неіспрошні вогнем а прибрига-
 ді була інтенсивна сотня. Команданти її" був
 хор. Кушнік (?). Мекій був менше ділився склад
 Плав. Бригади в березні 1919р.

Мою службу сотню, Камі & ще був її" Командан-
 ти Кидано в етан де треба було примулого
 виступу. Раз всімі одержав і приказ пере-
 микати іс, що мав мою перед собою Куринь
 Левинського. Вибрались ми рано а вертали
 а з сучеркан назад на позицію Куринь

Левин. Ков. Мого з Курії Левин. Ков. взми
мене з моєю сотнею здець за Палірки і без
васиїну отустим свої становища і втікам до с.
Стебган. Е з'орієнтувавшись в полозецькі,
пораб Кривати, давати знаки, щоб ми не
Палірки а свої і вислав до них ^{в Київ} ~~не~~ ^{до} того Київо
тіснани, щоб вони зараз вернули на свої
позиції, бо інакше я буду ^{на} їх бити скороострілама
(а мав їх тоді в собі дві). Вони таки не
послухали а тоді дав я приказ пустити
стрію стрілів по над їх голови. Це зробило
своє. Покидались на землю а камі скороострі
втих, вернули на свої становища.

При загальному наступі наших сил на
Львів, а стояв на правому крилі нашої 7-ї бригади
і становив зі своєю сотнею пурбу з Курієвц. у с.
Наша бригада мала нам вдевати насту,
щоб змислити ворога. Призначень, що з пур-

би з Куріан. Це не наважав мені що вистав
 Кілька стрел. Таме біг, що були то ліси а до того
 і велика мракка так що ^{на} то. Кроків трудно було
 білі вблизити роловка. Я посувався вперіг
 лісом на право від Барбетова через Кольонію
 Кокошніца. Екраз в той сам день погали Пал-
 ки касути на нашу бригаду. Погали звідкись
 мацати і свистіти Кукльки на нас. Вже були
 ми на вільному полі і біглише провиднілось.
 Я дав приказ "голі" і одикувані тіг бігати
 вперіг. А тут ніхто не рухався — Палки
 вже сипіють скорострілом але Курі і дують
 по задку нас. Я замркнув, що Палки
 мучать мене на оші і що вони лише острі-
 люють скорострілом. Їх скоростріл втік і тоді
 я зірвавшись зі землі Крикнув зі всім
 вперіг і погнав бити наших стрільців
 догроз нагайкою по шийці, заохочуючи їх

ти до скору вперед. Незнаючи моя прерв-
ість між ними в рострієвій рилій каган
сприймає, що сотня двинулась вперед
з них 150^х. Ми ворога не виділи і тому
сприйняли його наперед себе, а ворог сійшов
зраз тільки скорострілом поліції, де ми
перше лежали. Зі сторони ворога виділи
і як якісь саки скоро жегуть на мою
ліво крило. І дав приказ однокласнику
бігуну Палотинюкові, щоб зараз заль
горбок на ліво крило нашої сотні і збї-
гати відруб скорострієвий огонь по насту-
пуючих ворогах. Та які саки зі скорострі-
лом зупинили до тієї самої висоти, яку мав
залиш мій скоростріл. Хто скорше отаує
висоту - буде такою ситуацій. Однокласнику
бігуну вдалось скорше спідняти ся горбок
і зараз відруб він огонь по наступуючим

"Борони мій". Через це вважався Палотник
 мій сота а Палоти вже не могли з'явитись
 до Таратова на намір своїх, що отже і були
 нашими одними Руфичен був іскри мурован-
 ий стайи м'ясодай. Тарки не повелось на нашу
 випалювати ворогів з Таратова. Як
 я низніше говорив то Палоти мали від
 мене 3 вбитих (між ними одного серфанта
 від Короєвни) і 15 ранених. Напроти
 мене стояла одна наша сота, якої Коз-
 ток був мій добре знавчий з остр. війни
 пор. Маєррак (що низніше в Кавітані
 зникнув третім 1930р. в Єрославі) [Низше
 мого побуту в таборі полонених Етшакі
 цей п. Маєррак заходив до мене часто, бо він
 був там при Кананді таборі і ми часто згаду-
 вали нашу стирку і він оповів мені про
 свої втрачені вбивства.] з моїх соти ніхто не був

навіть ранені. В тім часу і тепер з'єднав
свої моїх стійлів, що відтоді кається в
Козубам Котамі мій наказ. Мій на-
ступ на Львів не повівся, маво що деякі частини
наші були ~~а~~ не були. Городенський у Львові.

Роз'їждь і зі сходу в Ставчанках
на тиб. Кіксі в резерві. Мамми навіть
там і викопали резерви окопів через село.
На тибній від Ставчан є село чи присілок
Дубівка, де стояла одна сотня і це була така
наша перша лінія. Одного дня ворога
артилерія сильно обстрілювала цю частину
села, де стояла моя сотня. В моїх
хаті, де і стояв я кватири бракат знищив
стіну і лізко, на котрій і став. Мої може
хотім сторонитись в іншій частині села — я
не не дозволив, бо ворог обстрілює нас брака-
тами а ворога ніхто не чула на Дубівку

Камандані сотні першим втікав на сакрах
а за ним і інші сотні. Ї обсадив чамі
становища і сам сів до скорострільну і був
по наступному ворогів лінії.

Батерія пор. Корута стояла за селом
і він придуб до мене подивитись на ситуацію.
За кілька хвилин вилетів скорострільний салют і
свого вистрелу до батерії. Може треба було це
з 20 хвилин аф тї салютує одна пущка
з батерії Корута. Скорострільно відлучили
всім коней — обернули пущку на
дугівку і сипав Корута Київ кома
Караганам тільки на дугівку. Ї замур
нув сотню мою засадишникові а сам
присидів, що робить Корута. Коли від
пущки стали тільки за кілька
суджками а на кожен вистріл лише
здрігались і вмовили тільки до себе.

Пор. Коут стріляв з пущи на КР і
з КР на. Трав на мисі Grinsel-Korn - на-
гували і наступав лисів. Big Кероуіс
пораб гофти оди будинок в Duffinburi а
Талли зароз замислимо місцевість
і розрадили на свої дві позиції, там
більше, що тепер виступила моя сота
зі стаковими і стала за уступаючим
контрентом. Такто Пор. Коут свого
опадишного вми в дур в міхотини
а і опинився зі свого аф на передових
стачовищах, яке опустила сота рет,
Левинь Кого(?). А його не стріляв більше аф
бріваді.

Під час мостом в резерві і любив
часто виїзжати поїм Кімо в село і не-
раз здибав і наших стріляків, як то вони
самі опускали свої "позиції" на галявину

і йшли собі на ці долини, бо сфрігеново посто-
 дило переверну з поблизьких сіл. А мав
 записки дозволи від своїх командирів, а
 коли вони його не мали, то і в'їзжав між
 них і був нагайкою на право і ліво і лаєв
 їх: як ви можете шикати свою сотню, та-ж
 вийшли може ворог напасти на нашу
 позицію займе їх і все забере з вашої.
 Хати рятують, ризик це не буде сором?!
 Вони звичайно мовлять вертати назад до
 своїх сотень, а могли дуже легко мене
 і вбити, бо і був один а їх все був курток.
 Однею з них не вгважались на мене,
 Тоді такі взвідились своїх самовісних
 устали а коли і були, то звичайно йшли
 далеко від дороги, щоб звичайно не сфрі-
 гутись зі мною.

В Палаці стояв Куріаль XXIV, а вистав

ного був рет. Михасюків. По еквісь невдачі
 бойовій екві того Курія приймалась Канда
 бригади змінилась Канда Курія милою. Тоді
 же Курія ні до того. Тоді то здалось збирати
 тих людей, що свого часу ними були визначені
 закарпатську Україну. Маючи їх розброїли
 і відправили до Лавозного а вони звідти ними
 піхотою до Єврея розбивали і рідуючи по дорозі.
 (А теке був від людей з XXIV Курія, а може то воно
 було інакше) І в Єврея зібрани, озброїли
 сформували Курія і вислали до III львівської
 бригади. Люди в Курії не слухали старших
 і робили, що самі хотіли. А не дуже охотно
 хотів передати команду Курія - а отже
 бо жаль мені було працювати з такою самою
 сотнею. От Тоді мені на руку і до-
 валив забрати мою сотню зі собою до XXIV. Курія
 а звідси відійшла інша сотня до Єврея

Куфінка разом з рет. Михаськовим. Від того
походило назва XIV до ^{не}милізнаю. Здався він
порядковому руси з вишкочу в Стрибу.
Тув це (здався мені) зрідку 24 ми Куфінка виско-
мий Стрибу на сфронт. Прийшов я до лісок,
де стояв Куфінка як резерва брабади. Забрава
я до вишкочу, бо було боляче, що і сфронт
не вмію.

По Києвох тафрах з'їхав штаб брабади
до лісок афікоз і всі Каманданти Куфінки, чинів
і батерій, щоб провірити боєздатність мого
Куфінки. Вправа вийшла добре, деснідида
при Києві впривіт якості добра, от. тізани
був з мене вдоволенням і з мого Куфінки. По
створенні од. гі зробив один старшина ама-
турську змичку, яка до Києва й кося рухати зако-
ваність в мене. Тільки вона в НКР. 6 з
1937р., однаке подані милько деякі призва-

що прик. сот. Бераковича підписав так
от. Машкевич. (Кам у Вташів кама тої змички
той годів її жертвувати до музедо визволеннях
значать, що має свій візділ при Н.М. у Левоті)

По перелізі звільнені з Курінів
пор. Маха ізавів його позичити а. Мах нішов
в резерву ка. мор. місце до лісов. Одна сотня
мор. забла сана стояла з. Курінів резерва
в с. Павлика, де стояла також скоропірська
сотня на рах. з хор. Паскою. Всей був і мій
мостий а. візділ телефоністів тримав все
дижур в кімнаті сусідній до мого. Одна
сотня була на хуторі Корайвці, де стояв
також і Кист сотні. На ліво мала сотня
звездок з Курінів Рибачевської а. ка. прево
в ліс Василемось мимі стелжі. Тільки
ліній до Саврак не було, що ті змиче сфатав
мо. відомось на шіліи бриваго. Друга сотня

змощнювала другу оборону ліній. Місоти
 є змощнював цю кінця день. На Короєвісї
 було при сїотї вє 2-3 скорострїм а рєшє
 єрєм в Падикї. Кор. Паска був вї кан
 старший вїд. чє. А по тїзєв зарєз, бо
 найбїтєв як то вї єа старший бїчєвєт
 7 чї 8 Кїсї в Сєлєбїрї провадєт сєлєбїт-
 мїт цїрїєв з нємї мєлєзїмї бїчєвєтєм
 з 2 і 3 Кїсї. (А сєлєбїтєм мї у нємї
 вєрєвєтє нє зємїєвєтї вїдїєтї. Дєлєв
 був нєлєфємї нє гєрбєвєтє тєк, цє мї црєз-
 вєм нєлє "бурбєл".) Кор. Паска був нє-
 вєрємїє рєзчємї гєрє сєлєзєвєтє
 і нєлє гєрє мєлємї в Кєрєсї. Скорєстрїє-
 мїєвєтє бєм гєрє зєлєсїєтїєвєтє, о тїє
 нє мєлє сєлєтє о тїчєтєх сєлєтєх Крїє
 сєлєтє, сєлєтє і гєлєтє" вєкє зєлєрєдєлєсє бєлє-
 мєвємїє Кїєлєтєрїє. Сєлєтємїє нє вє-

аб'ястят. То перебралі мною тих позицій і
 переконав, що Пайки можуть дуже легко отчи-
 тати хутір і всіх викинути на березі. Тому видав
 приказ вийти з хутора і зайняти позицію перед
 лісом, так щоб ніс був поза дукає а не перед нами.
 Королівка був оточений довірливими людьми
 від Пайки. Один сотник не погодився і вийшо-
 ли до мене дельтація, що вони перед лісом стоять не
 будуть, бо це огидно, на чат до пострілів і т.д. Коли
 якийсь примурний приказ вони закликали, що не підля-
 гає їм це до бригади а самі закрили так: Сотня
 з Королівки піде в куріаний резерву до Пайки
 а з ~~Пайки~~ ^{Королівки} прийдє сама сотня з пр. Везан.
 З бригади гість і приказ розбрати збудовану сотню
 і відставити до команди бригади.

Для збудованої сотні і закрили вправи на
 укр. майдані Коло зал. мунду. Вправив те-
 коф і коф. Паска зі скороспілками. Коло будри

заїхав така самі бровевик і бувачував правде-
ний самі Кибастий дріт. А порозумів з хор. Пас-
кою і з хор. з бровевика, бо тоді це. Мбевд на ній
не було, щоб оба вони зеталуден бурт з остріми
кідками і самі особисто самі до скорострільну і самі
заїде Конечаст, щоб на ній знав самі коротку
серію понад часови сотні; і яку маю зараз
розбрати. Значить вони самі будуть вистити де їм
сприйдти. Зобача і порозумів особно - так що
одні про дріт не знам (а може і знам). Сотня
по двох значеннях вправах наша злочна Кріс
в Кізім і вистогат, як то звичайно буде.
День був гарний сонячний - цуп вже було весною.
Серйозні з сотні були здер вбаві і не довіряли,
що мені вбаві сотня одозорукат. По злочну
Кріс в Кізім - сотня наша вистити вистити Кріс
і зараз маю їх одогати довірями вистити людей
і виставити до Мфару. Що сотня моя буде одозо-

ружена отім вона не знала Крім старшим. Коли
 вже здохла сотня Крім в кізми порушич
 Кизм сотні (ззаясь дурневар) дав Каманду: два
 кроки назад ружин! щоб тізніше дати Кизу:
 ружинами в право в бік! і сіидуря: сотня ходи
 ружин! Сотня озмаре не виконала першої Кизу
 і не потупила два кроки назад. А вже так
 згенербував і думав, що вони не виконують
 приказів - тому, що слова Каманди не були
 як рішучі. Тому й виступив на проті сотні,
 перебрів сачи Каманду і казав менше дивити
 себе: хлопці! будьте на проті себе броневак, і
 дає приказ сейчас ця вся сфіндіти зі сфіндіти
 як що ви не виконаєте моєї Каманди. Ще мої
 слова допомогли як кількох з правих Кріма
 виступили з ружу і Кизумись ця Крім - оге-
 видно, щоб своїм а кесь зло: може Кизов-
 на мене або і не всіх старшим. А скоро біз-

схотів з передсирою сотні на праве крило і дав
умовлений знак (тигріс превурує, коротко до
гори). Втім короткі ірїі скоротили з бровками
і з них були вий хор. Паски. Очевидно, що оба
хорунжі велили як деякі зі сотні в фемали Кріси
наготовлені дає вівзаву серію в мого а не монар
моду. Пізніше говорив мей хор. Паска, що ірї
і в монар. — Сотні лїма покотан. Е ка-
срашмвд зухе, з касрашмвд зухе, бо зухе
мо всі, вбити. Тимов мїз них і каєм ввигіт,
мо деякі мїлзт і продїт в мене мїлзт
і дав каємз: хто здоровий. встав. На
земі мїлзт з вбитих (а. мїлзт) і
каємзт франєх. (Тогмо рїма собі не хри-
гаду). Вбитих каєм з зараз моговат на
мїлзт мїлзт, мїлзт тїлзт, а здоро-
вих з вїлзтвєх хто їх каємз до каєм мїлзт
заєм до неїлзт. Всі оу мїлзт каєм,

що ст.десятник. Він робив тоді з Кучер службу
 всім. А вислав за ним зараз до села його при-
 арештувати і привозив до мене. Ранилих
 казав і перев'язувати а здорових відставляв до
 Мирух. Коли винищували ранилих в Сорах
 добули ранилих, то відновляли, що хотіли
 наступати на один польський хутір, але в
 вже з'ясувалося з Пилипками. Купив тоді і
 і тому я не дозволяв їм наступати і тому їх
 розстріляв. (Така версія тодішніх про богачів
 старших, а була про роботу Камунарів, щоб зор-
 ганізувати нашу армію). Правели
 на мою Рвану і тоді, був вика ст.
 десятник (прізвища не знаю). Мій ад'ютант
 одержав у нього а на мої питання, на що він
 був, не давав відповідей (Він вб'яв що
 сталося зі сном). А ватаг з Рини, сизозорав
 відібрав нашу відзнаку і тоді почав бити з пер-

мій рукою а не під а потім Рабаєрйським Кріа
(штучом) де запінаю, збитого, змаса кровачого
виставив і до Мшурзі. Та ноги не в селі на
мене погілася, що і не зручний де не був в
свбій а зі здеєр в звачч і сфратів з доброді
може не вихаю літ. а може через к і пожев
1929 р. в тифу не зруч (джексон), мсе і до і хоружу
Через нх і без праці а живу з інвал. пені зі
ЗМРМ (мені ЗМС). За Київка день з'їхав
з Сфрід, напевний сщ і мот. му зрост. вони
зробили? Головною вачовачка, покарано
Тюр. нон мотс в'яз. охоро року а Київнох по
Київка мідичів з тм, нх в'яз. зрост. справовен
а буде нмму нх кара заровача. Товачч
покарані смертю нх охоро а тоді не в
дмид тіжасясь змачч. ліна вище і асіре
тори довше вище кі нмачч. нх охоро зросту.
Мені дав сщ до зросту нмч, нх і моту нмч

зі сго а от. Тізнам в приватній розмові
зі мною сказав, що Камиб як bei держави
наше сфінелі в н Льві давно був би нам.
Він також був чев до волеми з пресуду коле-
вого суду.

Віслюку Курені був також хоружий
жидок, що не вмів навіть говорити по укр.
і казав, що він з Львова до нас, щоб ти-
стін кров своїх батьків на Поділлях (Мам
вони у Львові вирізняли цілу його рідню).
Згуріт був він великий боягуз. Ліве Криво III^а
бравши настунаю на Львів а з одною сотнею узяв
лиш настул. Втім наступі деморалізував той хоружий
жидок цілу сотню, довели навіть по заду. І сам особисто
втісняв його кілька разів, що його місце згладив
а не позадку і сам тігнаний цілу сотню, до бою
людей ховалося і лишалося позадітми більше, що
перезні мовсіні сторфи втекас за ввужами і сина-

ликувати. Е ЕК Визит Курія не повинен був нахо-
дитись Каю у домі" наступного соціі тм дмвмц що операція
моя була полігма а не головка мн мам мн
зде зоренгуван борог. був і тм змне ^{Камінь} що мені воруши
якн значува фронті. Так то зваляло ся сфрондбува
мою болгузи найбільше хрїянов а вважати дуже
рідко мово лихом, отже і вбм.

Знаменитый Вешняк 1919 г. Трибуналы на
суду мою все время сводили в нас в новые разряды.
Камерен и на время из для судейства не, для судей.
Меня как и все тогда же взяли на себе заведать
над всем тем вторично мои курьеры. Ресурсо-суд
был и прокурор и был арестантский. И скоро
до второго разряда в моих судейств и голов
в пор. Ресурсо-суд, но суд в одних. Ресурсо-
суд, но то судейство не право в нас и на мою
всего спокойнее. А не меня же суду, сток
и при разряде суде погоня и сая вудреда. Итого

на Корнівну. Ї вже там ^{не} гішов, бо підорив єд малим
між Корнівкою і Сєвранами наступі вороже ліній.
Всїх повелів неслух-пачика. Всї з всїх задропав
при понові сотенних стріли, а на приказ бригади
обсадив з зап. мліх від стейці Сєврами до села
і село Падича по зап. мліху. Сотн Вега від
стейці Сєврами а в Падичі сотн Курявіча(?)
Скорострім розширили по сотнях а одня сотн і рзг.
Всі скорострім тилим в резерву. З Падичи
а приказав доброту ве, що не сформове і візке
ти на хутір Каю Каньда малка. Зап. мліх маб
а держати за відку міну, бо наступі ворожий був
негадійний. Маб зрешт принайменше з вес
ар, бригади дістав анджуний приказ. Одначе
ї вже пово не гіше. І обрав собі місце Каю
бузки в Падичі, а забурков скривавсь мої
курники відбі і мін кінц. На мою втіху кричав
нам бранева на стейці Сєврами і почав сміло

і цілком одобривши настанова: в його скорострі-
ми і Каріна і а дофівська (як і потім, переконан-
а і мана) в його, мого чотирьох в згоді з браневим при-
ступом. Досвід їх пограти мав. Товаришів
брав вивисравив в сторону одружених і тоді
Павло не брав дівчачої в згоді і давав їм ідею
до наших позицій. Жінка Павла зблизилася
на в згоді з Каріною, зручно бранув і мого мав
нас засадувати. Сьогодні ввечері мого в згоді
ти з його сестрою. Сьогодні ввечері мого в згоді
бо і не дозволив на в згоді. Ситуація була безна-
дійна і тому мій чиря прискочив до мене з Ко-
кеш і Карі: сиділи в коридорі на корді і бранув
хотів себ до і так ввечері. А Карі до чого
заводив лайкоту і Карі втік з Коки. Заводив
брав асов і мав ввечері ввечері ввечері. Та не
так склалося і в ввечері. Мені було соромно,
що і не мав ввечері позицій і тому і ввечері

що з маюю горіткою коло мене не здаватися а
 деркатися. І їдав там каюмою сиром. І себе не
 маював вставав; ходив з доу лінії. До пера
 камі погамі сипатися ругі брата і сирати
 змичу кров. Відканув від себе Кічка ругих ора-
 нат і сиринів зі свого миза. Палки зле сиринів, бо
 були зовсім п'яні; інакше були б мене похилим,
 бо вивиди мене зорі, але зате одне з ругих ора-
 нат впаде коло мене і з істинково вна в зами-
 лень. Каю неї (в віддані яких 2 кроки). Мені
 здавалося, що впаде на ^{мене} земля і що мене при-
 мит. Мої жовтих карю мизноси руги догори.
 Палки прийшли на камі ліній і раченні камі
 добивали. Одні з них вивиди, що з мене жеву
 з віддані яких 5 кровів від мене нахиливши
 і сиринів - очевидно з каміром мене добити. Ругі
 лиш мизнула мене по карці. Ерос зружний
 раз вже не вивиди з мене. Надійшов зружний

намавти зовні і сказав: Моє місце бачи острів
Курвіси — не стисай! Прадмужав з мене
маті, мене зяв з мене Feldstecher (дзюковиз)
забрав бровни і забрав мене зі собою. Корень
мене виставили в свої зади. А зацікавився рачу
так скоро і одишав і зобрав як і вась, речі
міжохина мачі, мамом. А був франкши брака-
тою в мачі (стов. хребетний, руку ^{теця} укрів, стиска-
ла мачі по мачах, а не мач іти і по мачу
міжоху, без мачі, мене. не мач і рачі Корне втіка-
^{мачі} мачі мачі Керкиши. Не дозволи мачі
моїм зовнірам, мачі, поїмачі зі мачі втілка
мачі мене обачуфувати. Задраччі зі мачі, по
франкши. В Керкиши був їх перовозом мачі.
Там мачі, похоробі мачі обачуфувати і мачі
ескортоз відпроведувати мене одишав до Зорюка.
Мачі, перовочай, мачі, поїмачі зяв з мене
мачі, мачі, і подоті, бо все мачі, поїмачі.

А мав на стівку вгвару, що не дав себе обдур-
ти, але коли зачепив мене, що розгледі мені
лишуть (алева ризмочатку вийми) & вгвару палу
всі зі себе а нагнучув якийсь геробачка зов'язу-
вав і так правив мене до ринку в Лозову.

Вийти мити обіймаючи зі мною дуже реліг. Вперше
сподобави автам на глі огоди бігетиву мене зди Капітан-го
сан. поїзду і біг'іхав до ринку в Терешинці. Там мене
на бігді разат з помськими старшинами. Коли прийшли
до мене збирати "беперасі" зі здувувачами довідалися вони, що
я порочник український і ^{на}сейчас бігетиву мене з ^{на}зав'язаний
бігді, де умова хоро. Там було мені добре, бо оди помськ
Капітан Мазур, що вгварував там хорого, старався про мене і по-
мським смхати.

Викис & вразив, що в ^{буча} ~~попід~~ не вбо ^{буча} ~~пороч~~ / вони
навіть не знали, що я помський жовнір (ура) Вийти смхати
робили те, що хоро ^{на фронті} ~~формали~~.

За те розбігав їх була на каліфону. мисі. Ще

ibig pogi xofyzo. Hedyne mox
nazubarec gexekcon, 2 use
piz naxarku. Kuby gues
Ru pognu i z. nacek Ru"
inbar. pecti 3 LUS.

Kuby bce ebofi nru
byr. Izubarec pui - Jon
tui use big 1923 p. - Buxo
kuro cuni na bixuro cuna
cboro kopro - bixu.

Cen zekunarec goren
ocR bce ebofi. Spraxbet
mube iig 1937 p. id mube
Konfessio Romii bcl. Pagi.
a otcenii piz nR muba
Hax. Pagi. Ycnyub gopro-
bixu i bfe ke gubede bupro-
m, mub mologui zo mene
bixubarec na mub mub.

Cenit, gub 21 bexer 1937
Cobit.

ego
ychniast na
ziął również udział ka-
ta konferencji tej postanowio-
odjedzie we środę pomimo uszkodze-
Ameryki z 1.800 pasażerami, którzy
zamówili bilety.

ro po powrocie z tej podróży będzie wpro-
ony do doków w celu wmontowania nowej
y. Pomimo uszkodzenia, szybkość „Nor-
die“ w nowej podróży ma być tylko nie-
cznie zmniejszona.

Jak wiadomo, istniał projekt
przeniesienia z Magdeburga do Warszawy
domku, w którym był więziony w latach
1917-18 Józef Piłsudski, a który został ofiaro-
wany Polsce przez burmistrza Magdeburga.
Projekt ten, jak donoszą z Warszawy, został
zaniechany. Historyczny domek nie będzie
przewieziony do Warszawy, lecz zrekonstruo-
wany w Warszawie. W tym celu przewiezio-
ne będą do Warszawy wszystkie ozdoby ar-
chitektoniczne domku i meblowanie. Zre-
konstruowany domek stanie na terenie Cyta-
deli lub Belwederu.

Aferzyści spółdzielczy przed sądem.

Przed wielkim procesem łapowniczym.

WARSZAWA. (tel.) Polskę zalała istna
powódź procesów o nadużycia. Dzień w dzień
rozpatrywane są w różnych stronach kraju
takie procesy, większe i mniejsze, więcej lub
mniej ciekawe. Na najbliższe dni wyznaczono
w Poznaniu sensacyjny proces przeciw 10
członkom zarządu i rady nadzorczej tamtejs-
zego Banku spółdzielczego właścicieli nieru-
chomości. Oskarżeni, z b. dyrektorem Kazi-
mierzem Czarnowskim i b. konsulem peru-
wiańskim, Wacławem Wrześniewiczem na cze-
le, poszkodowali klientów banku na około pół
miliona zł. Akt oskarżenia wylicza 65 prze-
stępstw, przeważnie oszustw na szkodę ban-
ku, oraz poszczególnych klientów. Nie są to
jednak jeszcze wszystkie przestępstwa, gdyż
wciąż jeszcze zgłaszają się poszkodowani.
Jest to jedna z najcięższych afer spółdziel-
czych na terenie Wielkopolski.

Niemniej sensacyjny zapowiada się cie-
kawym procesem łapowniczym w Katowicach, w
którym oskarżonymi są: b. naczelnik wvdzia-

tu budowlanego w Katowicach
inż. Lucjan Sikorski, b. prez. Syndykatu Hut
Żelaznych Antoni Balcer i przemysłowiec Sta-
niław Błaszczyszyn. Oskarżeni nabyli parcelę
przy ul. Barbary w Katowicach za około
470.000 zł., którą następnie sprzedał zakłady
wi Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie za...
800.000 zł. zarabiając 330.000 zł. Sprzedaż do-
szła do skutku na podstawie urzędowego pi-
sma miejskiej policji budowlanej w Katowi-
cach, że tereny te nadają się do zabudowania.
Tymczasem okazało się, że powyższy doku-
ment jest sfałszowany. Aferzyści przy ul. Bar-
bary byli w 1928 r. w 60 procentach podko-
pane przez kradzież. Władę w Brynowie. —
Wobec tego Z. U. S. w Chorzowie wytoczył
skarbie cywilną przeciw Błaszczyszkiemu o od-
szkodowanie 1.400.000 zł. Obecnie prokura-
tura pociągnęła winnych do odpowiedzialno-
ści karnej pod zarzutem łapownictwa, przekir-
pienia urzędnika i fałszywych zeznań.

UWAGA

wdowa

zmarła p
kich ciek
września

Pogrzeb d
d. 9 b.m. z ha
tarza żydowski
przyjaciół i zn

Syn,

Tajemnica

WARSZAWA (m.—t)
miedzy dwiema Rosjank
szawie. Bawi tam obecni
pach rosyjska trupa teat
Ina Zielewska strzeliła
rewolweru do swej koleż
szewskiej, raniąc ją ciężko.
wieziono do szpitala, a Zie
się na policji. Co było przy-
ścią dotąd niewiadomo. Ra-
kiego stanu zdrowia nie mo-
Zielewska, przebywająca w
zdenerwowana, że odmawia w
Prawdopodobnie tragedia mia

Szajka nieletnich

WARSZAWA (tel.) W Chi-
szajkę, złożoną z 4 chłopców
od 14—16 lat, którzy obrabow
rządzając szkodę na 28.000 dola
przynali się również do podłoż
skodę, gdzie pożar wystrząsnął s
dolarów.

ja przy-
zudem sfin-
w kwocie 540 zł.
zarobków robot-

„Szanghaj”, Edi-
Wyspa w płomiu

BORSKA.

aj szajki włamywa-
dczy P. P. może się
tem. Oto udało mu
i systematycznej ak-
jkę niebezpiecznych
aja na swem koncie
w ciągu 3 ostatnich
owych do środowisku
znaleźli się: herszt
przykradacz Menasze
akale, oraz 27-letni sto-
m i liczący 40 lat cze-
rzej Behercz. Poza-
pod zarzutem udzielania
2-letniego Izraela Planka
na Blichu, w aresztowa-
ano cały skład pochodzą-
owarów i w rezultacie do-
ych udowodniono im autor-
gu wielkich i śmiałych wł-
O niezwyklej brawurze zio-
o herszta szajki świadczy,
przed tropiącymi go wywia-
j kryjówce, w łozach nad-
dził sobie w nocy 2 gm.
kę do miasta i dokonał zuch-
a do składu skór Frydy H-
wica, gdzie skradł towaru za
Aresztowanych, odsawiono
m materiałem dowodowym do
u.
zież mieszkaniowa. Złodzieje sta-
przystać żydowskie święta. Oto
ia przebywającego w bożnicy Jo-

skuski kłęczący, a na-
stępnie starosta w Kosowie, w gólszym sągu
był kierownikiem wydziału samorządowego
w Województwie stanisławowskim, poczem
objął stanowisko starosty w Stanisławowie,
który to urząd piastował w latach 1928—29.
W 1929 r. rozpoczął we Lwowie praktykę
notariata, poczem został mianowany notariusz-
szem w Radziechowie. W 1936 r. został mia-
nowany notariuszem w Drohobyczu, który to
urząd do dziś dnia piastuje. Rejent mr. Cisko
pracował dużo społecznie, był członkiem zarzą-
du okręgowego Zw. Rezerwistów we Lwowie,
prezesem powiatowego zarządu Z. R. w Ra-
dziechowie i prezesem powiatowego komitetu
porozumiewawczego w Radziechowie. Mimo
krótkiego pobytu w Drohobyczu rejent mr.
Cisko zdołał sobie pozyskać zaufanie w tutej-
szym społeczeństwie, o czym dowodzi, że do-
sygnowano go na prezydenta miasta, na któ-
rym to stanowisku niewątpliwie jako znako-
mity znawca spraw samorządowych dobrze
przystąpił się miastu.

(Sp) Napad rabunkowy włóczęgów na
włóczęgę. Kazimierz Dominik, włóczęga po-
chodzący z Chwałowic pow. Turka, woję-
wództwo łódzkie, przebywający chwilowo na
terenach Zagłębia Naftowego, idąc pieszo z
Drohobycza do Borysławia w towarzystwie
dwóch innych włóczęgów nieustalonego nazwi-
ska, obok dęczyńskiej rafinerii, w pewnym
momencie został przez swych towarzyszy u-
bezwiatniony, poczem wymienieni zabrali mu
z kieszonoj kwotę 11 zł. i zbiegli. Dochodzenia
w toku.

KRONIKA POKUCIA.

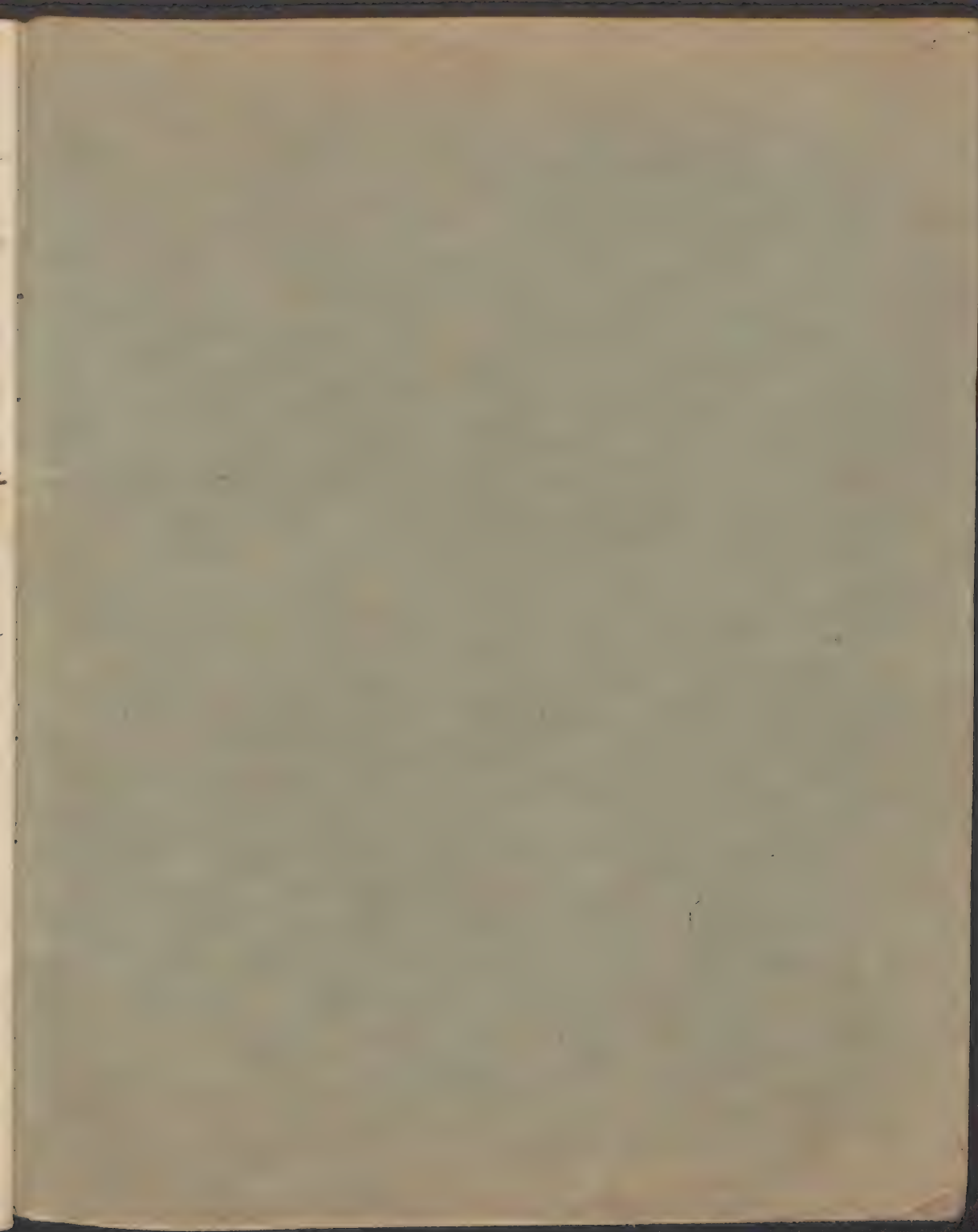
(kr) Włamywacze w Związku Strzel-
W nocy na 6 gm. dokonano włamywania do
lokalu Związku Strzel. w Kolomyi przy
ul. majora Gniadego. Włamywacze do-
stali się do świetlicy i wypili 25 litrów pi-
wa oraz zjedli przygotowane na zabawę
kanapki i mięswo. Policja poszukuje za-
łącznych włamywaczy.

po-
kiem dla s-
akultetu we Francji
sierpniu 1935 r. A. zawiadomił
we Francji kobietę, która się w nim
kochala i w jakimś czasie później urodzi-
dziecko. Prosił żonę o 500 zł. na pok-
szków proces, z ową kobietą. Kwotę
mu wysłała, gdy wygrał na loterii 170
zł. zawiadomił go o wygranej donosząc, że
zł. dał tej kobiecie. Ponieważ nie miał za-
go dowodu, że wypłacił owej Francuzce te
niadze, konstatał P. uzależnił jego powo-
od wypłacenia tej kwoty. Poprosił więc zo-
znowu w Tarnopolu by wysłała mu prze-
najmniej 2000 złotych. Tę kwotę żona mu po-
słała. W załączonym do Sądu piśmie kre-
nieszczęśliwa kobieta dzieje swego małżeń-
stwa. Rozprawa toczy się przed s. s. o. Ko-
bięnskimi. Dowoda zastępuje dr. Jakimczuk,
pозwana dr. Holman.

KRONIKA TARNOPOLSKA.

(T) Dzieciopoparzone w pożarze. W mie-
szkanu Michała Raczynskiego w Dolżance
pow. Tarnopol, wybuchł pożar, który zniszc-
zył wnętrze chaty. W czasie pożaru uległo
poważnemu poparzeniu 4-letnie dziecko Ra-
czynskiego, które musiano odwieźć do szpi-
tala w Tarnopolu. 16-letnia córka Raczyn-
skiego, która chciała ratować dziecko dozna-
ła dotkliwego poparzenia rąk. Przyczyną po-
żaru było nieostrożne obchodzenie się z og-
niem.

(T) Włamywanie do gimnazjum i do komor-
nika. Włamywacze dostali się do biur Dyre-
kcji Gimnazjum Państwowego w Brzeżanach
i otworzywszy zamki skradli 1.050 zł., prze-
znaczonych na celowy remont gmachu. —
Dochodzenia w toku. — Również w Brzeża-
nach dokonano włamywania do biura komor-
nika, które znajduje się na pierwszym pię-
trze gmachu sądowego. Sprawcy dostali się
do biura przez niezamknięte okno i skradli
z szuflady biurka 120 zł.

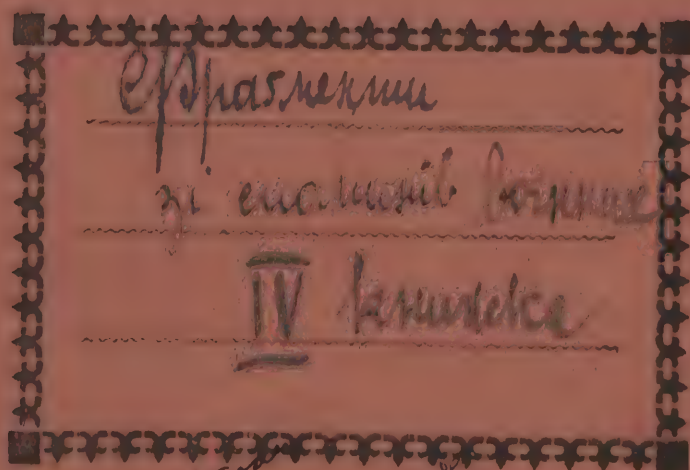

MAPA POLSKI

2.134/37 Л. 2. 7. 2. 6 р. x.

2.134/37
Т. 2. 7. 2. 6 р. x.
Л. 2. 7. 2. 6 р. x.

IV knuska

170

Спрасменни зі споминів воєнних

Тут зробило єи нам глупо.
Ми стали безради. Думали що
робити. Її відразу заивив що:
сину і дєвоі, щоб без мене
нікого не починаи, а навівсь
на крок не румались. Тут
кордї підозрілиї рух, куди
слово вказане не чинио роз-
сїтської мовою погго нас здра-
дити. Нам треба було уда-
вати настоящих руских.
Тому ї поради їм, щоб див-
ляи на мене і робити, що єи
роблю і чини за мною, кудя

171

и ігу.

З нашого поїзду вийшло кілька
 жінок і троє чоловіків. Ці
 чоловіки ідуть до близько пово-
 зової "каю" станції "реставра-
 ції". І ігу вліз за
 ними, а всі вояки поклали за
 нами. Ці зібралися до ве-
 ликої "каю" реставрації.

І, йоси і Лесь ^{зайшли} відразу на-
 против дверей під стіну, щоб
 його бачили і як найдалше бу-
 ти від дверей. І сів на на-
 лажок в середині, по правій
 стороні. І сів йоси, а по лівій
 Лесь. Чоловіки закупили стіни
 і замовили чай. І такосе за-
 мовили чай на "при обіді".

172

Гараз входить на само
узброєні сервоармійці.

"Баснада пратук"!!

Ою! подумав є собі, ає туні
ми пропалі і пригадав собі
матроса з Брешовска, який
намовляв нас остатись на
роботу рубати ліс. То
можна було вичути по проз-
вірці протуку першого
жовкіра: "Ага, каже серво-
армійцях то ви пярніє
авентурійцях"! - - - - -

Провірюють у полоне-
них протуків і ріш. Прові-
рили майже всі і оден з них
підходить до Йосифа і каже

пропуска. В них в других
кінці кричить першоармеець
правирюти якого цивілі :

"Ванька, хаді сюда, не магу
прочтати, що таке."

Ірменармеець Ванька остав-
ляє Йосипа і іде читати
у цивілі пропуска. По про-
читанні пропуска, оден з кра-
сноармееців говорить: "Все
воєннопленики австрійці за
мною!" нахалява"

Йосип зривається і хоче
іти. У шаркнув ного за
ного шнурі так сильно,
що він присів. Дві воєн-
нопленки біглим в слід
за першоармеецями,

а цувліні „руські“ і „австрійські“
осталися.

Улам порекнуло і ми
почали кашуватись кажи.

А що далі? - - - - -

У приєві до якогось цувліні
і навизав бесіду. Розмавлямо по
румунськи. Від него довідався я,
що за родину — дві відіжки
жидів поїхали до Імператору.
Мій співбесідник їде в Іллі.
З розмови виходить, що він
більшевицький асіматор з за-
воду малах. У йому при-
такую і похвалю навінь
його ідеї, бо думаю, що мо-
же нам в дорозі пригодиться.

175

а як не пригадуси, то доми
нам не замкнуться.

Купую для нас дитини
особливі, все за поштовими,
допомагати нам в усі породи.

До вшародуба приїжджає
мо в онівності. При вшародубі
з меншими, захоплює до поре-
кати і клядуть на горівку
свати. Ми робимо те саме.

І клядуть на горівку
коло вихідних дверей, поштові
особливі, а самі собі особливі.

Але ми їм ефратимом ми
вешку наші поворотити
до краю. Дорою не знаємо,
а фрокоті перейти, то треба
ба знати, в якій насі?

176

і в якім місці? - - - - -

З розпукки і дістав горчичку,
яка напевно як би змірив
доходила до $39^{\circ}-40^{\circ}$. Здається,
що до того всього і був перелі-
суджений, бо ноги були хо-
лодні, а голова невиснажена
і добре не одігнати ми легко
пересидітися. - - - - -

Спать в теплій поре-
кальці всі пасажери снах
благосенних, спить іноді і сими
лев, аби мушкетер і перевертаючи
на всі боки.

В тій везуть до порекаль-
ці і якийсь сардак, призначений до

177

мене (бо зауважив, що не ємо)
і каже. "Авентурі! ти племін,
напевно хочеш дістатися через
демаркаційну лінію на дру-
гий бік". "Так що, чи не
Авентурі, а надомний французький
чоловік" і відповів і йому,
обернувшись на другий бік
і удаю, що хочу спати і що
ємо. Вигадати цю історію мене
і говорити мені, через цілі
єди треба їздити, щоб
дістатися за лінію демар-
каційну. Оскільки відійшов.
За кілька час знову при-
ходив до мене і повідомив
мені готову, що він пере-
їждив через нашу

178

а таку деревню на другу сторону.

І думав, що то підеш, що то привагато і остро по виварив по мачуці, як при стало на "рукаво чалавека".

Ток менер здатись по перш, який виділі користанні з того часу, він переконався, що не похочений, а настільки "рукаві", відійшов від мене і більше не приходив.

Смучений в горючі і швидко заснув.

Рано пробудився першим. Зараз він поволі вийшов на поїзд і ситуацію коло станції "Селіжської".

179

Духоджу і бару коло стації"
повно підвезів.

Фиман дідько, з відкритим
він приїхав?

З такою то, а такою
села відновдані, неки дідько.
В тін неки є пригадав
собі, що сагдані в ній знаду-
вав неки о тін селі.

Дідько каже, що привіз
мужко до стародуба і від-
існенні за годину.

Фиман його, щоб нас
привіз на завіз в своє
село? Годнущи з тін за дві
рублів, щоб нас перевіз
через демаркаційну
лінію. - - - - -

Зертую на станцію, будинок
мученика Йосифа і Мелі.
Задоволені, що знайшли
підваду, всідально і їдемо.

Переїжджаючи через села,
все питаємо, чи є салдати.
Товарчик нам, був пам'ятю,
однак переслухав або по-
динок відійшов.

При візді до села, ді-
ти показують на нас паль-
цями і кричать: Австрійці!
Австрійці!

При переїзді через села
наші душі переживали
безмежні терпіння. Ми всі
юрекували. Невже ми знає

181

прибував страшний вид лиця.
 Дідько нам ще долажував
 оповіданнями, з яких виходило,
 що в Красноармійці на лінії
 демаркаційній, стілають з не-
 реїхдзяючи через демарка-
 ційну лінію обув, одяг,
 мушкет і порохуни. . . .

Около полудня вїха-
 ли ми в велике село
 з гори в долину. Під горою
 в селі побачились бога-
 то дівчат, а ще більше
 сагадських маюк. . . .

Указав заїзди на-
 ми підводу, бо нема чого
 їхати просто в руки.

182

камів.

Ми стоїли і мірляли
очима ситуацію, яка вида-
валася нам безнадійною.

Глянувши ми на себе,
ударивши руками об ноги
і сказали з гіркою рези-
гнацією: Фронтало!! Че!

Але певно зникло, як "кон-
спіраційцери", ніхто не
буде знати коли? де?
і за що зникли?

Була шуткова неділя

12 червня 1918 року.

Не можна вертандисити і не
можна спочити на місці, щоб
не зрадитиши перед дядьком.

183

Їдемо повали в долину. . . . .
 знова уриваємо під пре-
 текстан, що щось згубились.
 мо. . . . .

Їдемо далше еще поворітше.
 Нараз бачимо такий образ:
 Ми віддаєми від мови
 сагданиє і гівані при заба-
 лі при великій камені о
 який оден кілометр.

З одного погріби вийхо-
 джам нараз покла кухня
 їде вору якийсь час до ро-
 то і опієли заїжджам до
 двора.

Зсі сагдани з мови
 біжучи за кухнею. . . . .

184

Місце, де бавилися
сарадами і ціла доріжка
була нараз опущена
і вільна. Останись мір'ки
каго великого колеса дівча-
та. - - - - -

Точаний кони дзв'яку
що шли, сказав и до дзв'яка.

Нам біз зі скоро-
стю 100 км на годину
лиш мишув, оставляючи
за собою хмару пароху.

З кілька хвилин ми
були за селом, а велика
небезпека нас оминула.

Лише дівчата убрал-
ні в українські стріси

185

Вказувати на нас пальцями
ми ї вричати розсіювані,
Авентурісти! Авентурісти!!
Ми відпознавали їм руки,
наче хотіли їх устоювати.

Іхали ще якийсь час
інші німки бігли за возом,
щоб як найдалше бути
віддаленим від сарданів
бійки, небезпечки, і все нам
перед хвилиною урочища.

Ми були врановані.

— — — — —
Було прекрасний весня-
ний вечір. Місяць зівівся
на нас, немаче услихався
і мішився знати.

Ми відали в село чи

186

містечко, де емаціонував
Глімзи каю 10^{ти} години
вечером. - - - - -

Горували у гайдюка.
Гайдюкові освідомився, що ми
є австрійські офіцери.
Він (називався Мелюкко) запитав,
що думав о нас, що ми євреї
і як би був, знав, що ми
офіцери не відважувалися
на нас через єврейські перевоз
ити, бо червоноармійці
як би зробили, то би його
разом з Австрійцями по-
вісили. - - - - -

Переночували у гайдюка
і рано пішли до містечка

187

німецької команди замальову-
ваниси.

Перед командою стояло
півно місцевих людей в черзі
за переписувками.

І як ми йшли в наших
обдертих одягах поза чер-
гою, скинувши кріпк і про-
кляття під нашою адресою,
що ми не допрамуємо черн.

В імені всіх я зголосив
єй у мийшканша німецького.
Він зараз дав жовтіра, який
нає відігравав на квартиру,
спіски пріміє нам парно-
води, хліба і по сфеміці
рецького вина.

На нову квартиру

188

перенесем ми свої сім'я.

Було вирішено нас
в цю пору і ми пішли спати.
До обіди відїхали поїздом
в напрямку до роу і зайшли
до станції Новоїдільково.

Через лачель, Пінск і Тересю
зайшли ми до Ковни на
кварактану.

Ми усім дуже підозрі-
ло виглядали в наших об-
сертих шинелях, бо канду,
якого не хотів нас в Тересю
випустити до вагону другої
класи. - - - - -

- - - - -
В Ковно віробили ми
10 днів так званої кварактани

189

Путі нас убрал, дали
члони і ми порозізули
по кадрах.

Але поїхав до кадри
і бігме не давав особі
знаку.

Моя бігунів на іна-
літський ерфоні, де його за-
стала ревматизм.

Ел заїхав до своїх кадрі.
через Відею — — — — —

Ел мав з собою напел-
ачик повний їстких прина-
сів. Цукер, Бурок і сала
накупив в Кварантанній ема-
ній в Нову, позаче нап оло-
бігали, що в краю, в Таманній

190

і в Австрійській Сіда, город.

І вийшов в Відні рано, де
думав задержатися у свого
ликейного Товарища теолога
М. ІІ. По аорозі вступив
до каварні на снідаке.

Мені подали в переморондній
каварні підозріну Сіду каву,
і дві сахарини. До кави кави-
нер не дав нікого з уварого, що
хліба до кави полегш одержати
ти лише на варшаві.

По спожитті пудної кави
з сахариною кави-нер подали
собі другу каву без сахарини.
Потім він вимагував з намісника
кашукор і "українську Бучак"
Всі присутні гості підмавали

191

з крісел і з роззівленими
устами дивилися, як я споживаю
білу булку. Мене то тро-
ха здивувало. Щоді я з'ясував,
що в Австрії нема що
їсти. Той епізод подає си-
гли характеризувати мо-
їшні обітати в Австрії.
По епізані удаюся в доріж
до Новарини.

З книжарних всюда
на виставках бачу наші
України, її богатства.

По дорозі не дають
мені споккою. Всі питають,
чи я не маю прогати "Bread"
"Brot" або чи не хочу
переконувати у Біді.

Ты Сідю і настроя" потвердив
мені Мовариш.

З Відня заїдав я до кадри,
де по ріжних промислах
і судя мені у ділних від-
писки. . . . .

Вже підчас побуту на
відписках, переїзди через Бу-
дмечині, Запрес і Зауванні,
що війна довго не потягне.
Вертуючи з відписки при
кінці вересня і зайшов
в Запрес, де мусів некаати
на пошти до "Почто" респуб-
ліки.

Туті спроби і серйозні

з різних парків.

Одні з них серізерів
сері Веліз на сніг і зачав
з пам'яті пронайти.

За працю встановлення, його
в поромальних умовах роз-
сирити за зросту держави.
Мене заливало передовим,
що він не кременував нічим
і нічим, хіба тому щобув не-
ний. Він зисував опакане по-
лохне. Австрії (не сербски), гово-
рив о голоді, біді, дезерції серед
войска, яке творить м. зв.

"зелені кадри" по горі, лісах,
що мисли не йти на фронт.

З конклюденту своєї праці
сказав, що кінець Австрії

194

25

дуже близький, що ми "ла-
бане" повинні бути прино-
товани на все можливе.
В кімні крикнув "хай живе
терор!" і проч з Масирами
і Швабани!!

Звіти припинили таке
намні зробили всі матеріали
ованці і мусили бити чар-
ки до дна. У них з ними.

В кадрі говоримо голосно
о закляченню миру сепаратного,
о кімні війни. Взагалі о чим
несподіванім.

Серед таких настроїв
и виїхав в Грузію половина
жовтими на "срамний" візиту.

лз и - 195-210 змешан L 187. 2. к. 2. XI. 1918 р.
210 на зарішники. 26

В зарішниках застали
ми Буковинці вже майже
все zorganizоване.

Військову справу і цивільну
управу передали в руки
Директора Училищного Семі-
нара мисленника Семіна Мале-
вського 2 і 3 /XI/ 1918 р. Були
австрійські старшини.

Старшини чепар і хорунжі
які організували військо до об-
логи управління, зібрали прох
15-літніх хлопців /чубів/
одного шпіона, одного шпіона

211

і одного вісника У. С. С.

Після цих зазначень,
умовилися зі старшим деським
ком. канцар. першій українцем І.
К., щоб був до їй димозити
в разі ставлення справу при
розоруженні.

Після цього сема, який орба-
нізував розоружування, перебра-
ня управління, зобов'язував одно-
го чл. медика, який був
в 1917 році кілька тижнів
у війську і який не зміг до
війська, звичайно зобов'язав
повнення військової служби.
Після цього убрал сема
у військовий музей "хорун-
жого" і казав йому, щоб

212

нішов до Самька і в таємниці
з'ясував Самькові, що востерся
Україна, що він є хорунжий
українського Зайска, що з при-
казу свого команданта ретра-
ри іде берегом розоружувати
Австрійців і перемістити біг-
лих укр. Фамько "новий"
нованого" хорунжого був великим
і ревним патріотом. Перш
війною був навимовним, а навим
окружним командантом "Pirli",
які сам організував.

Був на кожній ві-
сці. Все промовляв на віс-
ці. Більше політичних по-
треба, розумів з
всім на вісцях мент

213

помішчати.

Три кінци кождого
літа перший інмонувал-
емн " Ще не вмерла ...
душу миро ми положим ...
іскри мо вимер і иньки віров-
ієні.

Він пово перед війною
бачив працю свого батька,
заправивши на пам'яті,
був навіть арештований
офіцерами.

Оскільки з задоволенням,
примітив він дні 2/II до
батька і каже: " Папу! Як
хочу жити у Львівському Района
одеждою приказ від мещари
ставились у него сьогодні

214

о родині Б мн.

Сьогодні маємо розоружен-
ня гімнів і гірську команду.
Завтра етатівну команду,
жандармерію і перебранні
військові і цивільну службу
біз Австрією.

І прийшов о мін ска-
зати мамови і попрацю-
вати, до поки ще сьогодні
змишати за службу.

Батько того на не
розумівається і загал пром-
ни, щоб не йшов. Він
того вівчів і хоре, щоб
зперо був лікар, а він
менер іде і потім того
забрати, щоб змишати.

215

Він рішучо йому на це не
позваляє. "

Син йому в відповіді на
це:

Паши! " Пречесні Ти все
і вєседа перший інмонував
мнє, "Ще не вмерла", співав
"душу, ~~і~~ тію ми положили
за нашу свободу і покажем
що ми брешми з козацького
роду", а менер не тільки,
що сам не хочем душі і тію
положити, але не хочем мене
~~у~~ цешити, щоб єи душу
і тію положи за свободу.

У мене приказ старшини
у. В важнійший і мор сум
ліжки перший раз в кесидно

216

каже мені не послухай Ти мене
Маму."

Грайко розракався
і сказав :

" В такій ситуації, маму
супинить мій син!
Грамай ! Благословлю Ти мене !
Тепер і виконай наказ тата
ра "

Роздумувався і народити
хоружий, скоро відійшов до
татар.

Ще того вечора татар,
і народити хоружий розоружили
ли ^{відійшов} 10 Глизиб, забрали кріси
і мушкетер.

Рішоту розоружили
двієїх командант

217

і того 12 полків мандиру
мімів.

Тієї ж годі, зновено
бачимо з'являються до
служби свого рідного "Ціфра
ївського Війська".

З протини одної годі
без опору, без противу криву
обладнено двірць і закіню
всі жоси, які проводять
до залішків.

О обладнено двірць
повідомлено численніша Дра
Осція Маківей.

На повідомлення Дире
кції Маківей притом
на двірць команду, щоб
довідати докладніше

218

о перебігу обсадженні двірця.
 Щоби утвердити Гіслер-
 ніка "о правді" великій, правді
 святий "правді" воскресення
 України, старшина погубився
 з двірцевою командою в Торнко-
 ва.

Двірцевий командант Торн-
 кова Мойсейович хор. Ч.в.с. представ-
 лив Др. Макowejови ситуацію
 у Львові, о переконанні у правді
 у всіх містах українськими
 військами.

Гієн того Директор
 Макowej увісвідомив, що
 молоді не зробили чого
 нерозсудного, похвалив
 ініціативу старшин.

219

Другого дня еталошми
в акадмі Директора Мале-
всї перебрали управу етало-
шминої Команди, розор-
дили жандармерію як такою
обширну управу на біспра-
шу.

О годині 11 тій 3 /X 1918
на ратуши заліццїї
і еталошмі застромено
сильно-новий франс...

Тієї перекажи етало-
шмиами управи так ціві-
ної як військової, оголошено
мобілізацію всіх еталошми
в заліццїї і повіті.
З мобілізованими еталошми

220

i підмаршманн призначено
вигнати з ними.

Треба було організувати
все від підмаршманн, погалими
працю поміж всіх стар-
шин.

Паму, що замішували були
на м.ч.ху, через який вер-
тани всі війська з України
через Халмичев-Погіровський
треба було скаржити дів-
чент і все були в погоні
мо. Понати іздати звичай-
ні і називали в день і вно-
чі.

Рівнож треба було обса-
дити мосу, яка прова-
дила з Халмичев-Погіровського

221

і якою вершам рівносе
домів мабурскі і австрійскі
частини. Ті частини пере-
да було розоржувати, щоб
в дальній доїзді не узя-
бувати населенки.

Порядок в місті Бе-
релла кандаармерии.

Даршова соиня Берелла
премїзничого мосту з одного
і другого боку над Днішран,
як рівносе пайна на двіро-
ци.

До кожного узаці до
кожного відділу позначено
смашишки.

Першим стаційним
і повітовим військовим

222

командантом вибрано на
зібранні старшин австрійсь-
кого лайшнанта - чехар
В. Енцюрка, народного
учителя.

Першим повісьним
комісарем назначено адвока-
та Романа Шенфрановича.

Найбільше клопоту
було з розоружуванням
військових відділів.

Менші відділи легко
давалися розоружуванню.
За те більші відділи
належало було розоружувати
силою або методом підступу,
тобто.

223

9/ХІ 1918 р. Вечером одержана
Станційна Команда відомить,
що в Касперівцях і сусідніх
селах ночує ціла магарська
дивізія сфрмувана зі шта-
бом полковників, підполков-
ників, майорів, артилерій-
ських і технічних відділами.

Магарки рабують населення.

В цей час Станційна
Команда зобов'язувала всі
силы, щоб 10/ХІ сфрмувати
магарську дивізію і розоруж-
ити її.

10/ХІ довели Станційній
Команді, що магарська дивізія
не дається розоружити.

224

Мастри хочуть оуружені
заїхати на Угорщину.
Если би їх хто хотів роз-
оружити, ужити сили.
Мажуть бранити і шрапнелі,
будуть навіть бомбардувати
заїзники, если буде потреба.

Старшина до розоружен-
ня об'їздив шосе над селом
Добровілля. Рівнож об'їздив
двана скорострілами чайнину
шосе всієї довжини і цілком,
звізкім можна було добре
обстрілювати шосе з заїз-
ників аж до Добровілля.
Незалежно від того настав-
лено скоростріли коло цвин-

225

тара ужи в'їзді до міста
і на двірці привітний.

Кіноматрику намура-
вали між залізницями,
а Добраминами.

Около 11-ї години, дубизня
була в Добраминах.

Дубизня вислала епіку
і розсипалася в розсипи-
ну.

Хор в. Ср. пущив кілька
серій зі скорострілю в зе-
млю на пострілах, щоб
магари думати, що в нас
є сила.

Магари в відновізі
на серию з одного скоро-
стріля, відновіли серіями

226

з п'ятиох екоросирів
також в землю.

Вшаринна до розоружу-
вання хор. М. Р. прийшов до
переконання, що не буде
можна етати ми ошор-
цями габізи.

Екороси ми габізи
може ми ми екорос-
сирів зі слабкою обсягою
по двох модех і около
50 модех.

Тому іважав, що ми
підешуком можна буде
розоружити мабів.

З асисти кіннотників
і шрота вибрав хор М. Р.

227

на перелови до штабу дивізії,
яка стояла на краю села Дос-
брови.

По приїзді до штабу, хорун-
жий зажадав з вказу Імператорської
Команди і в імені населення
запитав злочини оружка.

Відповідь була відмовна.
Могарі завилися тільки шад-
ми населення під цим, що
Імператорська Команда дасть їм
вагою на подорож.

Тут власне прибував
хорунжий розшукувати Могарів
підешуван.

Зачувши паркоушники, що
не має від Імператорської Команди
на такі перелови убожства,

однак є свѣдомо переконалимъ,
що Ітаційна Команда згодить-
ся на вѣсне задані проко-
зництв, які він особисто вір
себе буде стараннѣш поперши
у Ітаційного Команданта.

На те полковникъ від-
кондировавъ лікаря - підполков-
ника і майора.

На коняхъ попровадивъ
хорунжий зъ кіннопочками
лікаря і майора на командну
двірницю, побачивъ, що Ітаційний
Командантъ знаходиться те-
пер на двірниці.

На двірниці урядувавъ
пор. хор. М. К.
Еще хорунжий лише

229

вировавув підполковника - міка:
 ра і майора до команди
 двірця, вимкнув револьвер
 і з вимчливим і наїсменн
 револьвером крикнув: "Meine
 Herren, Hände hoch!!"

Міка і майор заковані
 несподіванкою, піднесли руки
 до горл. Підполковник дав хор.
 М. К. приказ смикнутим з на-
 очирів нас з револьверами.
 Матерією офіцери були роз-
 оружені.

Після ^{хоружини} цього епізоду писав
 майорови під диктираном.

Вшесторизований ~~майор~~ майор
 написав під диктираном ко-
 рупного до полковника, щоб

230

дубизий зараз зложив
оружжя. Вони осідають
на етатійній "Команді" євко
закладники.

Кінношник забіз приказ
до полковника.

Матирка дубизий зістала
розоружена підступом.

Вони рабійні і около кін
ка мислять кріс зістало в залі
микає.

Улабоване добро, зістало
звернене селянами.

Еще того самого дня від
правлено Матирів келіжницею
на Коломию. - - - - -

231

Говімовий комісар екшкав
на неділю 18/ХІ 1918 з'їзд
начальників промислу і віре.

Віре відбулася на майда-
ні. На віре з'їхалося бога-
то людей з цілою повістю.
Такою зриву заміщени
не наминають. . . . .

На віру пронавінено
богачо Бесідників.

В імені У. Національної Ради
пронавінив Стену Торнодани
нарок заміщени, чим з'їхувало
перейти нарад зі з'їзду У. Націо-
нальної Ради у Львові, чим
такоже о потреби організації.
Пронавінив ще, Говімовий.

232

вий комісар Ф. Ісєєвський
с тимчасовий організації пові-
ту і провад.

В кінці промови Отець
Ф. Єр.

Зміст промови історичний.
250 літ як ми в неволі. Гімно-
ричні події поділили нас на
теоретичні. По сей і той бік жи-
вуть українці. Присвятили і на
закарпаття і на Кубані і на
Зеленій Кавказі.

Настав великий час, прий-
шла Година! Ми вірні! Ба-
жунці! незалежні! Ми
вибрали Году!!

Однак не митка вано
вибороти, митка вано

233

ушримати!! Ушримати!
 щоб нам ніхто не забрав.
 А щоб воно ушримати,
 треба організуватися,
 вступати в військові ряди,
 слухати заповіді, намови,
 устави, нашої "Кошички",
 нашої "начальника про-
 пади!"

Менше-більше маємо
 слухати ушримати про-
 пади на віру повіримо.

Після приїзду епар-
 хии з Тернівців, назначено
 ушримати Овдженко Роману
 в Торшківській Епархії.

234

Командантом і повітовим
поручником Івановича, паров-
ного училища. — — — — —

Після кінського побуту в Заліщиках при-
казом окружної Команди при-
дїлено мене до окружної Ко-
манди в Торікові.

25/XI знайомився я в окру-
жній Команді.

Мене придїлено до Зап.-
ської ескорсірної ватни.
Задача моя полягає на ви-
пробуванні ескорсірів, які
при розоружуванні верша-
ють війська полемими

235

в Торинскі. Декобри поимі
мені треба було напро-
вити, випробувати і ви-
слати до розпорядника
Державного лікарняного
Рійського вправ в Тернопі.
Задача була не легка
нам більше, що до направи
скороширих був лише один
механік і йому до помочи тре-
бовало, які визнавали як
свід на направи з скороши-
рих і крісів, а навіть армій-
ські ми мали до розпоряд-
ності.

Ті армійські офіцери
в шетонаді і урядні забра-
ли поручник армійський Гіммельберг

236

Упомянутому урочиску
кінька сріб.

Форшник Бунівець то
був догачний арсенал арти-
лерії і арсенал муніцип.
Дік був бігом в подорожі.
Мовна була його емпіричність
в Іваниславці за кінька сріб
в Імперію, а дімне часом ви-
їжджав за Збруч.

Дік збірив, кунував
у догачків на укріпленні муні-
цип збірив артилерію і
виправ до генерозимі ефрейтор-
всь частин.

Загалом відомо, що оуко
з притоми програми" був драк
муніцип. Дік кінці перш

237

вигварахом діставався
соднак було за мізю.
До часу вигварому найва-
жнішим "железом - арсека-
лом муніци" був поручник
Тумилевич.

Пихий, нікому незнаний
Герой, війна заступив
впер в місто влітку 1920 р.
на поворотний тил в Армен-
її. - - - - -

Діти випробовували
скороштіїв задаток скороштії
люди саки було приготування
муніци, обслуш до скороштії.
До помочи приділено мені рівноді
трьох будівних, двох старших

238

десятихвилин, кілька десятихвилин і обслу́ж до коней і скоростри́хців. З протичу одного місця вилетано на ерзаний асало 20 скоростри́хців, обслу́ж і коней до 5 скоростри́хців. - - - - -

Окру́женнн командан-
тан був Отаман Орбко,
заводовий авенурийскнй старши-
на. Все члнхеннй, вссннй
був снмнанннй у вснх старши-
ннх махоннх торннскнхсконнх ннмннх
бенннх. Добрнй органнзатор, а
навннх і полнннх налнхнх до
наплнннх окру́женнх Командан-
ннх в З.О.У.Н.Р.

З адютантнннх працюванннх

239

еще поручник Смогар і чотар
назвиська якого не пам'ятаю
"Начальником канцелярії" був
вічно заграцьований поручник
Горин. Він укладав і емілю
зубав в гарній українській, нові
прикази Окремого Командуван-
ня. До помічів мав ще двох
міємаршиш і одну панку
Марійку Буняківну.
Він того був резер-
вент обозний, технічний
і інженерний.

Канцеляршою заведеної
сошки був поручник Марке-
вич, народний учитель.
Замаска сошки вислала на
Ефроні в протилежний місяць

240

єких п'ять сотень, добре
виряджених, озброєних
і добрим добром старшин
і підстаршин.

Рівночасно при окрем-
деній команді організова-
но кавалерію оден швадрон
около 60 шабел. Кавалерію
з організував поручник Горько-
з бувших австрійських кавал-
еристів. . . . .

Після переформу-
вання поршківські органі-
зували для самооборони
в'яздів міліції. Міліція
в початках удержувала
подекуди порядок в місті.

241

По двох тижднях міністерство
жидівству на указ Окремо
женого Команданта зм'єв:
довано. — — — — —

З коринкові зрива мого
воїнським життям. Все був
занятий з ран на сирій-
ниці при випробуванні
скороствіт, тієї обіди
в сатні при науці, бсіді.
Зуїи скороствіт, науки,
вешком, теорії обхадну,
варки ся зі скороствітом
треба було виховувати знов.
ніра в новім українській
дуї, треба в неї вноїти
відомість національному, щоб

242

він знав, за що борюватимуться.
 І дійсно прелеба було
 бачити педагогом, вміючи підійти
 до епіграфу, щоб слова
 висказані не йшли на щось,
 а впливали глибоко в ду-
 шу. Прелеба було оповідаючи
 українське з історичної перспек-
 тиви подвигів давних **лицарів**
козаків, з літератури і пер-
 шопісних оповідаючи пригоди
 зі світової австрійсько-російської
 війни як такої глибоко відомих
 не сучасників.

Задача тяжка, однак
 важлива.

При праці тій з задо-
 вленням працював і **Шенк**

243

професорів, які вимагали
в гімназії від мене знання
української літератури і літератури
і то з докладністю
так в особистих лекціях,
як і в партіях. - - - - -

З часів моєї перебування
в Чорткові до закінчення
є виступи одного учителя.
Була то спроба зроблення
Белівки і дезорганізованню
життя в новостворенім
державнім організмі.

З середу в торісний
день на базарі знаданий
учитель зачав наклеювати
ісачи до прапорку жидівки

244

склепив. У діїсно селіне по-
чали грабувати скелети.

Я одержав наказ від
Окружного Командання Ота-
мана Орбика зробити негай-
но порядок в місті.

На чолі експертівної
комісії вмащувався на
базар в Чорнікові і дав
наказ встановити до експер-
тувати в кімнаті мі-
ських експертів.

Оскільки промовив ко-
ротно до селіні, які при-
їхали з возами на армійок
щоби зі взимку на по-
що займові електрич грабунку
в протязі червоні родині

245

опущеним місто, в про-
тивній случаю, если не
успівають мене і будуть
світницькою робити
Бешкет, ухилю сими. . .

Зарядження було викона-
не.

З промину одної години
місто опустошило.

На базарі семами тільки
ли і іскоропирівна сошки.

Уоло Домініканського ко-
стела зголосив и Отама-
нові Орабкови, що приказ
виконано, що з решетою
він сам ствердив і за
що мене похвалив. . .

246

Зівнож не від річи знадати
 би ще о одній сурзачі.

Окружний Командант
 зарядив мобілізацію.

Мобілізацією об'єкти були
 переважно річки, які сгу-
 щили в австрійській армії.
 Мобілізації мала на цім
 організувати соши, які вий-
 лано на фронт.

Село Давидківці відновило
 рекрута, а власниво жовніра.
 Сурзачів віднови жовніра.
 Окружна Команда вислала
 до Давидківців експедицію карну
 Командантом експедиції
 карної був етатійний і навій-
 ний командант лейтенант Батіш

247

Полу до диспозиції віддано
відділ кавалерії з поруч-
ником Горалем на чолі.

До ескортів призначено
мене з одним скорострілом,
яким рівночасно забрала кавалерію.

Село Давидківці віддале
не від Коршківця о шість 20 км.
Десь о 10 годині наша ескорт
зупинилася в селі.

Командир Файрак заручився
зібранням пронагдської
ради.

На пронагдській раді
промовив до радних командир
Файрак з проханням повстати
на Українській Державі.

248

як рівноцінну потребу боро-
нни ураниць і облизок ко-
ждого горюхамина вешунами
в риза українського воїна.

Поручник Козацький пред-
ставив отверсто цим при-
їзду кожної скенедниць до
села. Тименно чим не сло-
вом, то силою змушено село
до відданні доволі.

Наваляху буде в селі сто-
яти постійно так добо
на удержанню села, а не
дадуть розкопути.

По уранові воникла
і поручник, уранові
рада ухвалена зараз
поділяється.

249

Рада цюнадека попилювала
 відноду, іскрума нині ми
 що ви" коїти вернути з війн
 ни, хоміи відпочити, як
 такорі ми, що боiamo
 з ісовіріє хорувало на нї
 шпанку.

Проміом двох років
 змобілізовані ісовіріє зі
 брами готові в подорожі
 до Чорикова.

Гамь кавалеристів від
 цюварим ісовіріє до
 запасної" сачині в Чорикова.

Мою сачю дні
 вернула наша експедиція
 до Чорикова.

250

17 XII 1918/р. пошто відправ
и телеграфограм з Начальної
Команди Галицької Армії,
в якій Н.К.Т.А. приказує
Окремій Команді в Торонто
ві вислати до диспозиції
Н.К.Т.А. певного вісного
старшин.

Рано при звітні віддав
и телеграфограму Станісови
Оршкови.

Згідно з приказом Н.К.
Т.А. Окремня Команда
приказом того самого дня
вислала вісного старшин до диспо-
зиції Н.К.Т.А.
Нідс приділеними
праймерами та.

251

18/12 з приділених старшин,
зголосивши форми вже
сїмох. З тих 7 оден
пор. Мойсєвич був дійсно
хворий на тифанку, після
чого і умер.

З віімох старшин,
приділених до Н. К. Ф. А.
и оден відїхав до Березан.

20/IV 1918 р. зголосивши
в Начальній Канцїї Т. А.
Н. К. Ф. А. пістимався в о/ср.
денім судї.

Персональний референт
приділив мене на підставі
звільнення з австрійської армії
зі служби фронтальної до

252

Інтендентури Г. К. Т. ф.

Гімназія був є був
закінчений в головній канцелярії
Г. К. Т. ф.

Головником канцелярії,
а власного шефа ширини
по штабу був Ошман
весь Борус, коханий мене
уважав дуже сердечно.

Ошман був найкращим
повстанням, тий австрійською
урядовцем, був більше в по
ходженню подібний на кубин
ли, але на воєнка.

Операційним штаб був
в Гібралті.

Цілий час в Борус
був закінчений організаційним

253

справами армії" сформованої
і на милах. Тому всі стар-
шими були закриті ціми
днями в штабі.

То кінцях днів проди-
шли мене до Іммендантсру.

Головний іммендантсру
г. Н. Ф. А. був інженер Павло
Дурбак. Він завідував
цєю армією сформованою вояки
і двірники. Мав намір
сформувати старшин з австрій-
ської армії, які йому були
до потреби.

Все стояло при вели-
чезній і видавав заряджені
(бо мого не було часу бач-
ити мене в камері тюрми).

254

Пам'ятаю, як перш за все
мій біг розмови мого
міжної і біг емоцій, аму-
чений ставався на кана-
лу і давав задоволення
всередині, який гзвонів
до "Н-моя" бригади, "Горю-
ку або "Н-моя" бригади і за-
полюнував у праці.

Був то чоловік праці,
усвідомлення енергії".

Ноло 20 ітих пригоди-
на мене до оперативного
вигіду Н.К.Т.А. яко
спартини до спеціальних до-
ручень в "Горю".

(Далі буде)

2.

71

го мисловно
рече !!

безплатного додатку до кожного числа. Від 1. січня 1937. р. одержують вони що місяця один аркуш споминів ген. А. Кравса: „За українську справу“. —

Всі П. Т. Передплатники, що залягають з передплатою, можуть одержувати також цей безплатний додаток, якщо упорядкують в порозумінні з Адміністрацією справу залежності і вирівнують передплату за I. чвертьрік 1937 р. До тих всіх П. Т. Передплатників звертаємося з зазивом і проханням: Дайте, жити і розвиватись нашому журналові!

Щоби передсвітитися про добру волю П. Т. Передплатників висилаємо рівночасно всім поштове інкасове доручення та просимо його викупити в цілости або хоч частинно. В пощовім дорученні є заподана висота залежності. —

Врешті просимо тих П. Т. Передплатників, що не мають змоги чи не бажають взагалі передплачувати „ЛІТОПISУ“, щоби нас про те повідомили.

Маємо надію, що нинішнє наше письмо не остане без відгуку

і остаємо з правдивою пошаною

АДМІНІСТРАЦІЯ
„ЛІТОПISУ ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“
Львів, вул. Зіморовича ч. 12. II. пов.
поч. скр. ч. 43.

Fabryka Wyrobów Papierowych
„Kultura”

1/10/11

Шукшен. 1

Место Шукшен

Зем. II. Воды. 20/7.

Тео́дор Мари́тчак

З ДРУГИМ КОРПУСОМ

Похідний щоден-
ник з 1919 р.

====00000====

|вступна примітка|

ця частина моїх записок обіймає час від половини травня до половини липня 1919 року, тобто від першого відвороту української Галицької Армії в Галичині до переходу Збруча і кілька перших днів на Великій Україні. Подаю тільки те, що я тоді записав, надаючи лишень тодішнім моїм запискам, робленим здебільшого прихватцем на коліні, якнайзагальніше оформлення. До записаного тоді не додаю з пам'яті нічого, ні фактів ні рефлексій, навпаки, пропускаю деякі подробиці, прізвиська й записки наакрив особистого характеру.

В і д в о р о т .

19.травня 1919.

Ще темно було на дворі, ледве-ледве на світ заповідалося, пів до четвертої години над раном, прийшов на нашу квартиру вістовий і побудив нас обидвох, мене й мого товариша. Був дуже поважний, щось твердого лягло йому в обличчі, а слова вривалися в його на устах, як прядиво в руках нескладної пряжи. Алярм! Виходимо з Бібрки. Наша команда, команда II. Галицького Корпусу залишає свою дотеперішню ставку. Ввесь наш корпус відступає з під Львова. Відступає без бою, приневолений до цього загрозливим положенням I. та III. корпусу, особливим цього останнього на лівому крилі нашого фронту.

Отже таки! Вже від тривожного Великодня якийсь дивний неспокій лежав у повітрі, неначе перед великою хуртовиною. І не так хвилювала наших людей оживлена діяльність ворога на фронті, як побільше оця злочинна розкладова акція з нутра, що проявилася в лихопамятному бунті станиславівського куріня і в численних дезерціях останнього часу. Та вже здавалося, що все це потрохи

уляглося, що найбільша загроза пройшла мимо. Аж оця широка загрова, що оноді багрянїла на вечірньому небі над Миколаєвом на Дністрі стривожила всіх наново. Проте, ми ще досить спокійно лягали спати, аджеж воєнне щастя химерне і змінчиве!

Складаємо жменю вояцького добра в наплечники й прощаємося з нашими господарями, бібрецькими міщанами. Го й вони вже не сплять стривожені, наші-ж це люди, хоч і латинники. А старша господарева донька, наша властива господиня, запопадлива й резолютна молодиця, вся наче задеревїла, як принесла нам молока на сніданок і заціпіла побіля стола, так стоїть онтам непорушно і тільки очі в неї живими слюзами заходять.

А на дворі холодний мрячний світанок несе у Бібрку гамір та рух. Зїзджаються підводи, тяжкі військові та виручні селянські, шарудять і побренькують упряжю, поскринують колесами, чалапають копитами. Вже їх повні вулиці і повний ринок, що своїми наполовину розваленими кам'яницями, обсмаченими мурами й слідуватими вікнами подихує німою грозою першого року світової війни. Корпусні установи наготовляють у похід свої канцелярії, забирають

військове майно, навантажують підводи. Сировола, отяжіло, сонно, як оцей непривітний, закапарений день. Впорядковані вже обозні валки стоять рівними рядами в ринку або на головній дорозі, дожидаємо, аж усі будуть готові. Щойно пізнім передполуднем рушили в похід на Перемишляни.

20. травня.

Доперва сьогодні передполуднем наші обози докотилися до Перемишлян. А були в дорозі ввесь час! Осьтак звільна, поволи чепелахи просувалися з Бібрки сюди. Часто, особливо в ночі, приставали на шляху. Бічними дорогами й доріжками безнастанно напливали обози фронтових частин, долучувалися підводи цивільних установ і збігців, надїздили гарматні батареї й кінні відділи - доводилося все це перепускати або приводити до ладу. Саміж ми побільше пішком, тільки час до часу присідалися на першу ліпшу підводу, що трапилася під рукою і сяк-так була вільна.

А підчас цілої дороги на дворі така гидка хляпа, що крий Господи. Зпочатку дощ, відтак похолодніло ще більше й переплітало снігом,

а в ночі та зраня поблагословило самим сніжком, дрібним, легким і розмріяним, як зимова казка. Осьтак у зеленому місяці травні заїхали ми в Перемишляни по білій скатерті свіжого снігу таї самі засніжені по ковнір та перемерзлі до костей.

Сталася мені прикра пригода. Десь у дорозі загубив я всі свої особисті документи й частину щоденника, від січня до травня, себто саме з останнього часу. Висунулося мені все те з кишені у солому на одній з підвод, як я на хвилину задрімав переможений сном, і так усе й пропало. Запримітив я цю згубу щойно в перемишлянах у чайні, як приходилося мені платити за чай та закуску - і не було чим. Бо документи й цю частину записника мав я у портфелі разом з грішми й разом усе загубив. Була там моя перша старшинська платня хорунжого і перші гроші на мій старшинський виряд, що я їх саме на днях одержав. На щастя було ще в мене кілька дрібних папірців ув іншій кишені, у старому записнику, що я їх там ще давніш засунув про лиху годину. Ну, й справді придалися, щоб було ніколи не приснилося.

Не жалко мені загублених грошей, хоч там було майже все, але згуба документів і щоденника гризе мене на смерть. Я допитував і розшукував з добрими людьми, віднайшов навіть ці

підводу та оголосив, що всі гроші дарую знахідникові - та все надаремно. Пропало наче під воду. І що кому з цих паперів?

Команда нашого корпусу розквартирувалася в Перемишлянах.

22.травня.

Випогодилося і потепліло, аж світ повеселішав. Виявляється, що Перемишляни нічого собі містечко. Хоч і при битому шляху то світова війна таки була для його ласкавіша, не поруйнувала так жакливо, як багато інших. Маю службу дижурного в телефонічній централі на череміну з іншими старшинами, що теж хвилево опинилися без правильного заняття. дали нам дуже строгі доручення - від розмов і дзвінків болять вуха, а в голові гуде як у казані.

Є тут дещо цивільних збігців, здебільшого державні урядовці, деякі з родинами. Відступили з під Львова разом з військом. Зустрів я тут між ними одну семю, в домі якої я був один-одніський раз у життю. Тай то не довше кількох хвилин. цілком випадково. Ах, скільки то з цього часу я вже перебув, скільки змін зайшло біля мене, як давно це вже було! І пізнали мене на вулиці! Особливо ж онця мала непосидюча дебетуха зі синім пла-

щикою наопашки зраділа мною, наче рідного брата побачила. І що я цим людям зробив доброго? Я-ж їх майже не знаю, навіть ці дві живі й веселі незабудьки таки справді майже цілком позабув, заглядаючи з цього часу нераз ув очі кострубатій воляцькій кумі. І радісно і тяжко тобі. Ах, мій Боже милий, який гарний і щирий оцей малесенький тихий світ! Та він іще не наш, як не наш іще цей лан великий і те сонце над ним золоте.

24.травня.

Ми вже почали були в Перемишлянах загосподарюватись на добре, як нагло вчора вечором наказали негайний вихід і ми в пізну ніч вирушили до Нараєва. Їхали цілу ніч у поганий дощ і з дощем на досвітках прибули на місце призначення.

25.травня.

Командний склад нашого корпусу поділено на дві групи - на вузький оперативний штаб, при ньому ж і сама команда, та на ширший матеріальний. Перший остає поближче фронту, затеж матеріальний штаб - різні допомічні установи - відправляють подальше в запілля, задля справнішого руху війська та обозів. До цього поокреми

установам матеріяльного штабу призначено хвилево різні дороги. І так нам, полевому судові корпусу, наказали їхати самостійно на самі тили - аж до Тереховлі. Там маємо дождати дальших наказів.

Настрої між старшинами погіршали. В Бібрці і в Черемшлянах багато говорили про перегрупування нашої армії по лінії Дністра з оперттям на Карпати, наш корпус мав уже назначену ставку в Калущі, а міжтим відступаємо на схід, на Збруч.

26.травня.

На сьогодні ми ночували в Комарівці, невеликому селі вже за Козовою, до цьогож дуже знищеному у світовій війні. Вчора в переїзді через Бережани пібрали в нашій інтендантурі на залізничному двірці зачет на платню і тютюн за червень. Ми тепер "самостійники", на власному утриманні, отож і гроші конче потрібні. А тютюн іще більше, цеж одинока вояцька потіха.

Ніяк не маємо щастя в наших походах. Знова затягнуло слоток, весь час від самого Параєва їхали під дощем, а за Козовою захопив нас учора звечера такий хмаролім, що загнав нас у знищену Комарівку. Інакше булиб тут і не поступали.

А ось, ми ще навіть не обсохли,
з черевиків можна руками воду
жмякати, і за хвилину рушаємо даль-
ше.

27.травня.

Переночували в Плотичі, велико-
му подільському селі над гарним
ставом. І воно досить потерпіло
у світовій війні та побільше від
постоїв всілякого війська ніж від
боїв. Живе тут дещо й поляків. На
дворі потрохи випогодилося, за хви-
лю виходимо на Тереховлю.

28.травня.

Ми вийшли з Плотичі вчора ран-
нім ранком і були в дорозі цілісь-
кий Божий день без відпочинку. Ті-
льки в селі Тютькові виміняли ко-
ней, щоб іще під вечір дістатися
до Тереховлі. Але докотилися туди
геть-геть по заході сонця.

Ми їхали чи пак переходили зде-
більшого пільними "польськими" до-
рогами, довгий час понад Стрипу, бо
взяли напрям на Соколів. Всюди по-
над Стрипою видніють ще свіжі слі-
ди великої війни - саме тут довгий
час стояла австрійсько-російська
фронтна лінія і велись скажені
бої. Скрізь, уздовж і вширш, вся
земля порита стрілецькими ровами

і окопами, скрізь ями, ляхи й дротяні засіки, тут і там постягані селянами в одно місце, а воєнні могили поляглих воєнків одна попри одну. Та вже при самій дорозі то тут і там могила на могилі, хрест на хресті, переходиш неначе яким великим цвинтаріщем. Багато тут німецьких могил, братських та поокремих, сяк-так упорядкованих іще під кінець світової війни, в написів видко, як багато німецьких старшин ось тут лягло. Один пам'ятник на спільній братській могилі поляглих німецьких воєнків зложений увесь зі самих гарматних куль і робить величезне вражіння оцею живою символікою війни. Видко й могили українських Січових Стрільців, саме тут стояли вони довший час у боєвій лінії під час усе світньої війни. Мовчки задержуємося перед братською могилою наших Січових Стрільців. Стоїть вона перед Соколовом (чи не біля села Соснова?), коли числити від Плотичі. З неї військовий пам'ятник.

А наші села уздовж Стрипи й подальше страх знищені війною. З деяких і сліду не остало, ні одної хати, ні тину, ні деревини - просто зі землею зрівнані. Як бої тут припинилися і австрійсько-російський фронт зліквідовано, дець під кінець 1917 р., до деяких знищених осель люди вернулися. Вони вже й

побудувалися ~~вже~~ наново, поліпили собі малюсінькі хатчини з глини й соломи, на те ті ластівчини гнізда, або примістилися в опущених вояцьких землянках, якщо такі де-де залишилися. Ми й бачили одне село ціле з таких ластівчиних ліянок, навіть церковця і та вся виліплена зі соломи та глини.

Але багато цих нещасних подільських людей, що найгірший час перебували десть по дальших сусідах або на далеких чужинах у таборах виселенців, багато цих людей там так і загинуло або розбрилося по світі. До деяких колишніх осель не вернувся взагалі ніхто! Осьтак подальше Стрипи переходили ми через одно таке село - колишнє село. Тільки почорнілі й обгорілі від пожежі розвалини одної печі стовбуріють посеред буряну, більш нічого, ні живої душі, ні тварини, уся колишня людська оселя до чиста буряном поросла. Сльозами, кровю і безміром людського горя пересякла тут в останні роки кожна грудочка цієї золотої та безталанної землі подільської. А тепер наближається нова загроза...

31. травня.

Ми далше в Терезовлі. Дождаємо вістей з нашого корпусу та

він чомусьто не дає про себе знати. Не маємо ні часописей, ні якихбудь достовірних відомостей, не знаємо, що де твориться. Поміж людьми йдуть лиш чутки й чутки, раз таке, а за хвилину інакше.

Погода доволі дописує і я використовую по змозі вільний час. А вже оглянувши руїни нового замку і Манастир на горі, де колись, як говорять, мав стояти замок наших тербовельських князів. Прекрасний з цієї гори вид на наше Поділля. Але найцікавіші старі могили наших монахів, з дивними нагробними плитами та нечиткими написами, затертими негодом століть в нетрівкому камені. На жаль, не знаю минулого Тербовельщини та не розуміюся на старовині, нема знавців і в нашому товаристві, та всеж таки ми погодилися, що цим чернечим могилам щонайменше два століття.

* Примітка! Знизу!

А в Тербовлі щораз більше різних тилових частин нашого війська, наїхало чимало цивільних збігців, здебільшого державні урядовці, деякі з цілими родинами. І знову несподіванка, дивний припадок химерної судьби! Оце вже

=====

Примітка!

* Подібний чернечий цвинтар з такими нагробними плитами бачив я пізніше на Великій Україні у славній колись Буші над Дністром. Тільки там він серед села між хатами. А напроти Буші, по бесарабському боці, подібних старих цвинтарів кілька.

втретє, і кожним разом ув інших обставинах і в іншому місці та кожним разом випадково - зустрічаю одну і ту саму людину, зовсім чужу мені передше і майже чужу ще й тепер, та проте не цілком байдужу. Я знова зустрів ці дві діточе щирі незабудьки. Але цим разом глибше ка тінь лягла на них, вони вже не сміються. Батьки рішилися остати в Терехові, хай буде, що має бути. Бо кудиж дальше скитатися усій семі? Там - Збруч, а на Збручі большевики; коли вже пити гіркий поли до самого дна, то пити на своєму сміттю. Всі вони дуже зневірені та пригноблені.

1. червня.

Сьогодні я вперше бачив Петлюру. Розїздив автом. Мав принагідну промову до гуртка наших стрільців, говорив, що тепер ми, галичане, мусимо допомогти Великій Україні та що наша дорога до Львова веде через Київ. Стрільці посоловіли й похитують головами. Бідна-ж оця Велика Україна, страх бідна, коли потребує допомоги від малої Галичини, коли потребує її від тих, що оце кризавляться ув затажній смертельній боротьбі та заєдно з тугою споглядають на Збруч, чи не дде їм звідтіля допомога від великого брата. Та замість до-

помоги звідтам, доводилося Галичині слати туди курінь за курінем... Що там за Збручем твориться? Ніхто тут нічого певного не знає, а як дещо й прогомонить то таке, що ніхто в тім не визнається. Одно лиш знаємо вже напевно - там зле, зле і зле, більшовики вже на Збручі.

Сьогодні зполудня пішла чутка, буцімто І. Корпус відбив Золочів і Красне, але вже незабаром почали надїздити військові обози з Тернополя, а далі вже й фронтові частини. Відворот. Вечером розійшлася алярмуюча поголоска, що поляки вже займають Тернопіль. Рівночасно вечором доручили нам телеграфічний наказ команди корпусу, приготувати в Теребовлі квартири для оперативного штабу.

2. червня.

Вже вранці зачали виходити з Теребовлі обози й частини І. Корпусу та різних тилових устанств. Зібралися і ми, та не могли дістати підвод. Тому навантажили судову канцелярію на залізницю і відіслали на Чортків під опікою трьох наших стрільців. На залізничному дрізці в Теребовлі великий рух. Багато поїздів, павно вояцтва, нал-

більше наддніпрянського, в ресторані багато старшин. Не надіхав транспорт якоїсь наддніпрянської частини, що перед більшовиками мусіла податися в Румунію до Бесарабії. Там їх румуни обеззброїли, майно військове забрали і ось так перепустили в Галичину. Тепер усі вони намираються на підволочиська, та всі дуже огірчені і знеохочені.

Ми вийшли з Тереховлі на Чортків пішком, наші річи поскладали на одимому нашому військовому підводі. Щоймо біля села Деремівки переловили ми три порожні підводи, що підвезли нас до Говилова, села на південний схід від Хоросткова. Тут ми рішилися переночувати, хоч у селі черевний тиф і важко за квартиру. На завтра рано замовили підводи в сільської старшини.

3. червня.

Підводи явилися в назначений час, але загальне положення погіршало, надійшли погані вісти і ми задержалися з виїздом. Наші фронтові війська мабуть іще ніччю перейшли даліше на тили і на дорозі нікого вже не видно. Затеж приїхали якісь цивільні панове з Чорткова чи пак аж зі Станиславова, один з них вищий урядовець Державного Секретаріату, і привезли зі собою - алярмуючі вісти. Оповідають, що скрізь

страшенне безголова, Державний Секретаріят, тобто наш Уряд, розлетівся, Національна Рада порозбігалася чи розв'язалася, в куті між Чортковом, Гусятином і Заліщицями багато наших обозів та війська, але ніхто там не знає, що робити. В самому Чорткові хаос і не маємо за чим туди їхати, тимбільше, що там уже мабуть поляки. Вони саме звідтам приїжджають і рішилися дождати лиха таки тут, у Говиліві.

Страшним тягарем лягли на нас ці вісті, привезені старшими розважними людьми. Проте, ми не хотіли всьому вірити. Зложили стежу зі судового персоналу, озброїли чим було і під проводом одного судді їхнули на розвідку на Деремівку. Йшло головню про ствердження, чи справді наш фронт розлетівся осьтак без сліду. Стежа незабавом вернулася й повідомила, що ніде перед нами нашого війська вже нема, затеж наближаються війська польські. Отже виходить, що фронту таки нема.! А від сходу, від Збруча доходить виразна гарматня пал'ба - там уже большевики.

На таке й наш холоднокривний начальник стратив резон. Відправив підводи домів, саміж ми порозходилися по кватирах. Один протоколянт, однорічний підстаршина, та один чура розпрощалися з усіма й помандрували на Чортків-Заліщицки домів до

Коломийщини. Щезла невідомо коли
одинокка судова підвода, ще з Бібр-
ки, з кількома людьми з Бібреччи-
ни, очевидно, поїхали теж домів.
А для нас настали хвили розпучли-
ві, чорні, гнітучі...

Важко сидіти на квартирі, задуш-
ливо. Виходимо й безцільно плента-
ємося селом. На наше щастя, бо не-
забавом переловили одного нашого
четаря з кількома стрільцями, фро-
нтовиків. Запевнили нас, що поль-
ського війська нема ще навіть у
Теребовлі, хоч і не скривали, що
вони вже останні, нашого війська
вже більше тут немає. Отже наша
стежа дось зле провідала. ~~Але ми не~~
~~никаких містечках показували, а~~
~~покинули їх~~ (Ми довго не ра-
дилися, кинулися за підводами й
подалися на Чортків. Але двох на-
ших людей, обидва з Бібреччини,
іти з нами не захотіло, мовляв, нам
ніякого добра на Наддніпрянщині
не буде. Вони розпрощалися й пода-
лися на Теребовлю; ніхто з нас ні-
чого їм і казати не міг у такому
положенні. Ось так з цілого суду
залишилося нас всього-навсього
8 осіб, в тому 5 старшин. Крім нас
є ще хіба один арештант, що іде з
нами добровільно ще з Перемишлян,
де всіх слідчих арештантів були
відпустили. А цьому одинокому, що
тримається "свого" суду з власної
волі й охоти, дали зброю і він по-

правді тепер одинока наша збройна безпека. ~~А~~ А запідозрений у тяжких справах, це друге видання славного Гриця Миця, буйна опришківська натура.

В пізну ніч приїхали ми до Чорткова і заквартирувалися всі разом з підводами під рукою, вдоволені, що видобулися з великої халепи.

4.червня.

Раннім ранком ми пустилися в місто за новинами, бо крім цього факту, що наші війська ще в Чорткові, ми нічого більше так і не знали. А новини - бодай не приснилися! Команда нашого корпусу з оперативним штабом іще вчора перейшла з Чорткова до Озерян. Перший Корпус дуже потерпів, а Третій майже цілком розбитий. Багато нашого війська, особливо з тилкових частин, порозбігалася, на Люконття найшли румуни. Національна Рада розлетілася, Державного Секретаріату нема, а польське військо вже під самим Чортковом. В місті багато цивільних збігців, досі відступали зі своїм військом, а тепер рішилися тут остати, бо вже нікуди далше, хіба до большевиків. Всі пригноблені.

В 2-ій годині пополудні ми

подалися на Озер'яни до нашого корпусу. Подорожі надобали цього протоколянта й чуру, що вчора з Говилова пустилися були домів до Коломийщини. Були страшенне збідовані і втомлені, зраділи нами, як діти рідноку мамою. Пізнім пополуднем добилися ми до Озер'ян, де застали корпусну команду з оперативним штабом та деякі корпусні установи. І нам якось полекшало між своїми людьми, а ще більше мабуть від того, що ми з честю виїшли з нашого розлучливого положення. А всеж таки, за слабкість та малодушність учорашнього дня нам дещо соромно.

6.червня.

Наші судові папери, що ми їх вислали були залізницею ще з Тереховлі, приїхали сьогодні щасливо й ціло до Озер'ян. Мало-що не попалися в руки полякам разом із цілим поїздом. Один із цих трьох стрільців, що їм повірено опіку над документами, зі страху залишив транспорт і ще вчора прибіг до нас пішком з Количинець. (Підчас таких відворотів піхотинець іде скоріш ніж найшвидча залізниця!) Аж дивно, як він нас віднайшов так швидко серед ~~них~~ обозів та війська!

Мирі безпечі

Багато тут різних блудних о-вечок, вояків та жандармів з різних тилових частин та державних установ, що порозліталися чи може пішли іншою дорогою. Оці розгублені люди плантають тепер світом, не знаючи, куди їм тепер притулитися. Вояк без частини бідніший сироти. Власне один з таких, якийсь старший роками жандарм, що відступає з військом, зайшов оце до корпусної команди в магістраті і з жалю та відчаєм аж розплакався. Зробив на нас глибоке враження, очевидно не своїм плачем, а тим, що видко було, не задля себе він попав у таку розпуку, а наша справа йому на серці так тяжко лягла. Сам полковник Тарнавський, що якраз надійшов, потішив його кількома добрими словами і хлоп прийшов до себе, аж інакший став.

7.червня.

Ми в селі Мушкатівці, за Борщевом, уже недалеко Збруча. Приїхали ми сюди сьогодні під вечір разом з деякими іншими установами й обозом. Оперативний штаб залишився в Озерянах. Подорожі, зараз за Озерянами, бачили ми нові окопи - це остання наша точка опору на Галицькій Україні.

8.червня.

Тут у Мушкатівці не можна нічого дістати. Вже від довшого часу почерез село переходять обози й війська і все до чиста виїли. До цього ж і село тут небагате, злидні тут поголовні. Та найбільше відчуваємо брак відомостей. Настрої погані. Кожної хвили дожидаємо наказу перейти Збруч.

---0---

Первона перемога.

10.червня.

Вперед!

У само полудне пронеслась блискавкою по Мушкатівці оця радісна й несподівана вістка. Наша армія йде вперед! Прийшов наказ із команди, негайно перейти в Озеряни. усі як стій кинулися до підвод і за хвилину битим шляхом на захід покотилася рвучко довга обозна валка, тільки ту куряву збиває під розжарене вилискуюче сонце.

Поблагословило нас небо і земля - гарним літнім днем і перемогою за останній шматок Батьківщини. Ідуть самі добрі-добрі вісти, несуться вітром на зустріч обозній валці, одна одну здоганяє, переганяє.

Чортків зайятий! Другий корпус уже під Бучачем, Перший під Терембовець! Президент Петрушевич диктатором! Наша армія вже не безбаченько залишений собі самому! А перед Озерянами новий наказ команди: не задержуватись! Іхати просто до Чорткова!

Безмежна радість, тверда віра і незломне завзяття переймає всіх, обновляє, мало - перероджує та-

ки на очах не до пізнання. Пропали кудись без сліду вчорашні тіни, наче прикрий кошмарний сон. Всі бадьорі, всі сунуть напередими підводами й пішком у звалах сріблитої куряви, у жар і слеку горіючого неба. Полетілиб, якби мали крила.

Зі заходом сонця обози кулею докотилися до Чорткова. У всіх на устах чортківський пролом, оповідають загальне, переплітають подробицями. Польські війська були вже висунулися на той бік Серету, на схід від Чорткова, як ліве крило нашого корпусу, що залишилося було ще на цьому боці ріки, на південь від Чорткова, вдарило звідтам гураганом почерез Ягольницю на противника. Наші попали полякам під бік, прорвали й перемішали польський фронт, впали яструбом майже на самі ворожі тили, а в самому Чорткові погано їх розбили й потурбували. Багато польських вояків попало тут в полон, а деякі в самому Чорткові покидалися у хвилі Серету.

11. червня.

Літній соняшний день. Вганяю за кватирами, бо вчора поночі примістилися наосліх тимчасово, а сьогодні важко в Чорткові за

квартиру, так багато навалило тут війська, обозів і цивільних збігців. мимоходом попадаю на квартиру одного знайомого старшини і з дива не сходжу - мій знайомий співає! Знаю його вже декілька місяців та ніколи не чув співати, аж ось сьогодні. Вмивається з дороги наполовину водою, бризкає та порскає як той кінь і реве як недорізаний бугай. На чолі та на шії від великої напруги напучнявіли в його всі жили, а лице до чиста зайшло кровю. Люди підходять до відчинених вікон, заглядають здалека й боком, щоб їх не поразило. Отакий його спів, співає з великої радості, мабуть перший раз у життю, на нашу перемогу.

Наш II. Корпус просувається далше вперед, I-ий ще під Тереховлею, де саме йдуть вирішні бої. Начальна Команда Галицької Армії тут-же в Чорткові. А III. Корпус, що дуже потерпів від польського наступу, поповнюють новим військом. З визволених сіл усе, що тільки має, гурмою голоситься до війська, мають організувати новий, IV. Корпус.

12.червня.

Бучач зайнятий! Монастириська заняті! Дожної хвили сподіємося такоїж вістки з Тереховлі. У Чорткові щораз більше вселяких тило-

вих частин, що стягаються від Збруча, щораз більше теж різних цивільних збігців, що в скрутку хвилину розбрилися були по околиці. Припадково довідуся, що між збігцями є тут один мій дуже близький свояк з родиною, відступає з нашим військом іще з Дрогобича. Шукаю за ним та ніяк не годен знайти. Який отой Чортків ~~єсть~~ нараз великий! В полудне на головній вулиці то хіба ліктями проміж повпою пропхався, а де вже там якогось свояка віднайти! Дістав я й адресу вулиці, при якій він тут живе, але без числа дому, обійшов цілу хата за хатою і теж надаремне. Може ми й коли пройшли поруч себе та не розпізналися, я бачив його в останнє ще давно до світової війни, малим десятилітнім хлопцем.

Говорять, що кожної хвили не перейдемо до Бучача.

13.червня.

Підгайці заняті! Тереховля занята! Командант нашого корпусу полковник Тарнавський іменований Генералом, начальник корпусного штабу підполковник Шаманек - полковником. Шаманека, як кажуть, взагалі нема в оперативному штабі, він заєдно товчить-

ся по бригадах і кермує там наступами особисто й безпосередно. Ідуть уперті чутки, що поставлять не один, а два нові корпуси, четвертий і п'ятий.

Сьогодні по обіді переходимо вперед та не до Бучача, а в напрямі на Стусів, на північний захід від Тереховлі. На ніч заїздимо до села Романівки. Тут маємо до-
жидати дальших наказів ~~команди~~
~~корпусу~~. Погода чудова.

16.червня.

Козова занята! Тернопіль занятий! Переходимо вперед до Струсова, згідно з наказом корпусної команди. Вихід з Романівки назначили точно на пів до 2-ої години пополудні, та вийшли годину скоріш і мене та ще двох товаришів про це не повідомили. Всім, видно, страх спішно вперед, мабуть бояться, щоб їм фронт не втік. А між тим в мене одна нога від піхурів так розболіла, що я ніяк не годею іти. Товариші ледве роздобули в селі підводу і ми пільними дорогами добили під вечір до Струсова.

17.червня.

Переходимо дальше вперед, до Плотичі, де ми вже раз були під-

час відвороту. Через цілу дорогу від самого Струсова аж до Плотичі завівало^т сильним вітром, що заодно збивав біля нас велику куряву і порохом засипував очі.

По дорозі, на горбах за селом Маріянкою, бачили ми посеред лану драбинястий віз і двох наших селян, що щось стягали у збіжку й заодно приговорювали. Збирали поляглих польських воєнів і звозили їх у спільну братську могилу. Тут у цьому місці польські війська чотирьома наворотами підряд робили протинаступ, щоб задержати й проломити наш наступ, але надаремне. Ми оглянули це побоєвище. Поляки наступали з невеликої балки, йшли зеленою левадою навскісь і дещо під гору, а відтак почерез дорогу та збіжжями або старими російськими окопами. На онцій леваді видно як на долоні, як розвивався їхній наступ. Підбігали дещо вперед, падали на землю й ручними лопатками викидали нашвидку малі нагрудні заслони, і знова підбігали вперед і знова окопувалися, і ось так аж до самої дороги, як на муштрі. Вся зелена левада порита і вкрита цими малими насипами у рівномірних відступах і майже в рівнесеньких лавах. Мусіла тут наступати якась здисциплінована, знаменито вишколена й зразкова частина, добірні й відважні воє-

ки. І лягло їх осьтут головами на оцьому невеличкому куску землі, кількадесять кроків вшир і вадовж, зо двісті люда, найбільше саме в цьому збіжу, крізь яке йшли приступом не окопуючись. Їже другий день звозять ~~ми~~ їх селяне, а ще у хвилюючому під вітром лані що крок чорніє труп.

Запорошені і з наболілими очима прибули ми до Плотичі, де заквартирувалися. Тут є вже деякі установи нашого корпусу і сама корпусна команда. Під вечір чути скажену гарматню пальбу від північного заходу, десь як від Зборова. Це бє артилерія І. Корпусу. А бригади нашого корпусу підходять уже під самі Бережани, яких поляки рішилися боронити за всяку ціну. Маємо завірєні повідомлення, що до Берєдан наспіли свіжі польські війська на посидення. Проте, в команді корпусу добрий настрій. Навіть наш командант, генерал Тарнавський, завжди привітно поважний, тепер повеселішав. Оповідає за вечерею історійку з вояцького побуту і тільки час до часу легким півжмурко закидає на сірий кінець стола, на нас молодших.

18. червня.

На фронті нема ніяких важніших змін. Їде підготовка до вирішнього бою за Бережани. Поляки

просять перемиря, отже таки притиснуло їх погано.

Доходять нас подробиці звірського вчинку, довершеного на старенькому пароху в Монастириських о. Підляшецькому, ~~де~~ батько отамана з Державного Секретаріату Військових Справ, а тестя одного з наших старшин при корпусі. Не хочеться просто вірити, що таке звірство можливе у ХХ. столітті!

Зборів зайятий! Перший Корпус іде вперед.

19.червня.

З опівночі маю дижур в команді корпусу. В 3-ій годині досвіта чути знова скажену гарматню пальбу від північного заходу.

А в мене розболіла нога, що ледве волічусь. Черевика не можу завязати, отак до біса напухло. Я скинув його зовсім, сидів так до ранку і ось так наполовину бо-соніж привитав мене з першим добридень крізь відчинене вікно наш генерал.

Через Плотичу день і ніч просуваються селянські підводи - возять гарматню муніцію з Тернополя під Бережани. Будемо брати Бережани гарматами, а не масовим наступом. Треба щадити людей, люди потрібні - вирішив генерал Тарнавський.

20.червня.

Від досвітків до обіду маю знова дежур у команді корпусу. Зараз пополудні переходимо всі до Козової. Під Бережанами йдуть вирішні бої, проходять в нашу користь.

21.червня.

Бережани здобуті!

В 9-ій годині ранку наспіла ця радісна вістка і все рушило туди як повідь, бо вже дожидали з похідному поготівлі.

Жаркий соняшний день. Скрізь попри дорогу видко сліди вчорашніх завзятих боїв. Зараз за Козовою лежать на краю дороги цілі стирти вистріляних гарматніх лусок, дехто зі старшин та обозних вибирає собі на пам'ятку. Звідсіля гатили наші гармати й вирішили бережанську кампанію. А подальше на полях видко наших стрільців, фронтовиків, як увихаються й неначе чогось шукають по землі та по окопах. Так, шукають, шукають не ворожого майна, а крісових куль залишених чи позабутих ворогом. Перед самими Бережанами, а вже найбільше по Лисоні бігає їх по нових і старих окопах тьма-тьменна, як муравлів.

Поспішають навперейми, один за-
бігає поперед одного, щоб тільки
скоріш дістатися до окопу, поби-
ваються за крісовими набоями на-
че за найціннішими діамантами.
То в нас нема крісової муніції
~~ні~~ на лікарство. Вчора деякі на-
ші частини наступали буквально
голіруч, без одної кулі! Старі
войки лебеділи за набоями, як
немовля за матірнім молоком.

На малій залізничій зупинці
в низу під самими Бережанами гу-
ртки стрільців увихаються біля
вантажного поїзду. Захопили ці-
лий транспорт польської інтен-
дантури й тепер розбирають там
французькі консерви, черевики ~~там~~
та однострої, а солонину розносять
на раменах цілими платами, в де-
кого і по два. Боенна добича!
Скільки руками захоплять фронто-
вики, стільки їхнього, решта пі-
де до магазинів.

Оце я вперше прибуваю до бі-
льшого міста, щойно перед хвили-
ною визволеного. Деревляний міст
на Золотій Липі в самих Бережа-
нах ~~ще~~ горів, як ми через ньо-
го переїздили. Ніхто і не збира-
вся його гасити! Правда, польсь-
ке військо у великому поспіху
зле його підпалило, горів тіль-
ки з одного кінця, від міста,
з другого тільки тліло, ~~всеж~~ ~~там~~
~~там~~ в оцю літню горяч міг легко
ввесь спалахнути вогнем. Ми за-

держали переходячих стрільців та припилювали гашення. Дивно, що цього ніхто досі не зробив, а перейшло вже тут чимало наших людей оцим горіючим мостом. Усім дуже спішно вперед, летять наче в гарячці.

Заїздимо просто до корпусної харчівні, яка щойно розташовується. Тут збірка, тут новини. Польське військо вийшло з Бережан пізно вночі або ранком у величезній паніці. В нашій харчівні, що примістилася в домі польського команданта міста, таки тутешнього поляка капітана Б. страшенний нелад. Шафи повідчинювані, шухляди повитягані, по долівці порозкидані одяги й черевки, здебільшого жіночі, а на прикритому столі стоять ще тарілки з рештками їдла. Втікали наоспіх, кажуть, що навіть не підводили, а таки пішком, похалали зі своїх річей, що їм видавалося найнеобхідніше, а решту залишили порозкидане по цілій хаті. Тепер наші стрільці приводять все до ладу і варто було поглянути на цю купу сміття, що вони вимели - напевно не в одного дня.

На одному столику лежить обемистий шкільний зошиток - це щоденник одної з донечок пана

капітана, писаний підчас нашої влади. З цікавості перекидаємо картки - самі істеричні вигуки про "гайдамацьку дич", день-у-день те саме на цілі сторінки, як накручена катаринка. Ні одного факту, ні одної живої картини, пуста саламаха хоробливого й фальшивого патріотизму.

Та не всі мали час вивтікатися. Вихід польського війська навіть для деяких польських військових був такою несподіванкою, що багато їх не мало вже змоги вибратися з Бережан і попали тут у полон. Є між ними й старшини. Люди оповідають, що серед польського війська взагалі велике замішання і невдоволення. Один із цих свіжих польських батальйонів, що їх з успіхом прислали в Бережани, відмовився йти на фронт. Одного старшину і кількох вояків цієї частини арештували й поставили під доразовий суд.

А через Бережани переходять тепер наші ~~фронтост~~ війська, задержуються ~~на~~ хвилину в ринку, складають кріси в кізлі рівною лавою, дещо відпочивають настоячки й рушають у дальший похід. Осьтак переходить сотня за сотнею, курінь за курінем, полк за

полком - твердим відміреним кроком, груди вперед, чоло вгору, а на обличчах повага великих трудів і великої радості.

Дивимось на це і мимохіть протираємо очі. Невже це справді наше військо? Невже це справді та сама армія, що перед хвилиною котилася в чорну пропасть? Невже це справді ті самі вояки, що ще вчора в розпучі й зневірі плентались сновидами або й розбігалися домів? Так, це наша армія, наше військо, тільки люди вже не ті, що вчора. Загартувалися в затяжній боротьбі за кожний кусок Батьківщини, обновилися в огні і в крові і в оцьому безмежному болю над самою безоднею небуття, а ясна тепер свідомість спільної судьби сковує всіх ув одну нерозривну грань. ¹⁶

Безгранична радість і гордість розширає нам груди, так, як оцим стрільцям у відмірених залізних лавах. Ми щойно тепер, щойно після Чорткова маємо героїську Армію, об'єднану, завзяту і рішучу на найбільший подвиг. Фронтові частини поповнюються і наростають подорожі в кожному селі як та гірська лавіна. Прибігають назад зневірені, зголошуються вчорашні легкодухи, пристають учорашні байдужники. А всі охочі, бадворі та завзяті.

Горе тепер зацїлим байдужни-

кам! В переході через одно село Фронтовики переловили якогось закам'янілого старого дезертира, ще з підо Львова, своїя такі частини. Самі стрільці розстріляли його без суду і без жалю. Нема тут на цій святій землі місця нікому, хто не готов за неї віддати свого труду, свого майна і всієї крові своєї до останньої краплини!

А населення Бережан дивується ще більше як ми, не сподівалося нас і нас не пізнає. Наоповідалися їм поляки, що це наближаються большевики, а міжтим замість большевиків побачили українське військо та ще в якому обновленому стані! Жди відносяться до нас прихильно, бо противники дали їм добру школу, оповідають про це багато подробиць. А бережанські недолітки з нашого міщанства бігають по домах, де кватирували польські вояки, збирають залишену ними муніцію та зброю, приносять нам і радіють разом з нами. Неначеб розуміли, що в тих сталевих кулях захована наша воля.

23.червня.

Наші війська на лінії ринлої Дипи. Передні стежі доходять вже поза Перемишляни, до Свіржі під Бібркою.

24.червня.

Поляки обороняють лінію Гнилої Липи. При занятті Бережан сталася важка помилка. Наше командування хотіло ввесь польський фронт на бережанському відтинку захопити в полон чи пак основно проломити, вибити таким способом велике "вікно" в цілому польському фронті та увірватися ним вперед, як вода крізь розірвану гать. Тоді ледве чи малиб противники час перегрупувати своє військо щераз перед Львовом. І справді, польський відтинок на Бережанах був уже оточений нашими з трьох сторін, кожної хвили сподівалися замкнути цей перстень - та міжтим прийшла несподіванка і цей плян зівечила. Завинило тут головню одно неповідомлене повідомлення команди IV. Бригади, яка під вечір 19.ц.м. заалярмувала корпусну команду, ~~і~~ буцімто на праве наше крило, на північ від Поморян виломлюється сильна польська група. Бирядили туди негайно дві бригади, отже майже половину корпусу, та виявилось, що ціла та "сильна група" складалася з 200 людей та одної гармати. Забрали її в полон у комплекті, але в бережанських операціях втрачено через те більше як день часу і польське військо.

осаджене під Бережанами вже з трьох сторін, встигло вийти в останньому моменті. Немало причинився до невдачі цього плану також брак крісової муніції. Тепер поляки перегруповують своє військо по лінії Гнилої Дипи.

26.червня.

Поляки ставлять на Гнилій Дипі завзятий опір. Намі наступи на міст під Нижнєвом, за перехід через Дністер, не повелися мимо великої самопосвяти старшин і стрільців.

---0---

Д р у г и й   в і д в о р о т .

28.червня.

Сьогодні в само полудне поляки прорвали під Нарасвом наш фронт. Наказано негайний вихід з Бережан і наші військові установи зараз же вирушили на схід. Оперативний штаб залишався в Козовій, ми перейшли аж до Плотичі. Від обіду затягнуло слотою і похолодніло. Ночуємо в Плотичі, оце ми вже втретє в цьому селі. Настрій не найгірший, всі переконані, що польський удар місцевий і не потягне за собою більших змін.

29.червня.

Передполуднем доручили нам новий наказ - перейти дальше на тили аж до Тереховлі. Оперативний штаб перейшов до Плотичі. Отже положення загрозливе, настрої погіршали. На дворі випогодилося.

30.червня.

Осьтак ми знова в Тереховлі.

У на Сереті

Подорожі, вже під самою Теребовлею, подивлялися ми подвиг наших піонерів - збудували У великий провізоричний міст з дерева під залізницю. Залізний міст поляки так основно зірвали при своєму відвороті, що навіть кам'яних підстав не можна було тепер використати. Наші піоніри мусіли будувати все з дерева і на нових деревляних підставах, натрудилися біля цього два тижні, саме викінчили, так що нам з цього мосту?

3. липня.

В пізну ніч виходимо з Теребовлі на Чортків. Ввесь час паде дрібний, прикрий дощ, проте, на дворі темна ніч, хоч око виколює. Дорогою йдуть по дві обозні валки поруч себе.

4. липня.

На досвітках задержуємося на короткий відпочинок у Копичинцях і незабаром рушаємо в дальшу дорогу до Колєндян, на схід від Чорткова. Знова випогодилося, дорога добра. Наші обози й війська відступають у великому порядку.

В переході через село Гадинківці показують нам одну селянсь-

ку хату, невелику та чепурну - це родинне гніздо станиславівського єпископа Хомишина. Звідсіля він вилетів у світ. Всі тут страх горді на свого односельчана, що так високо засів, аж ціле село якесь інакше, дуже відбиває від сусідніх.

6. липня.

Під ніч переходимо назад до Копичинець. В командуванні нашої армії зайшли більші зміни. Генерал Греків уступив, як говорять, на домагання Петлюри. На його місце Начальним Командантом Галицької Армії назначили нашого корпусного команданта Генерала Тарнавського, а шефом штабу при Начальній Команді іменували полковника Шаманека. Затеж нашим командантом назначено полковника Вольфа, дотеперішнього команданта III. Бережанської Бригади, а шефом штабу при нашому корпусі отамана Дьонера, якого ближче ще не знаємо. Зміни прийнято прихильно, настрої покращали.

Ідуть поголоски про інтервенцію антанти між нами й поляками. Наш фронт над Стрипою.

9. липня.

З того боку Збруча йдуть погані вісти. Положення Петлюри дуже критичне, большевики заняли Прос-

курів. Начальна Команда Галицької Армії посилає йому в допомогу дві галицькі бригади, між ними І. Бригаду УСС. Затеж Петлюра зобов'язується повідомляти Начальну Команду про всі воєнні дії Наддніпрянської Армії, бо тут властиво ніхто не знає, що там таке твориться. Всі більші воєнні акції мають бути ведені в порозумінні. Нав обіцяти Петлюра допомогу в муніципії, але її здається також і в його обмалі.

На нашому фронті положення без змін, говорять, що поляки відтягають частину війська звідси на свій західний фронт, проти Німеччини. Ірчищо ми надаліше в Копичинцях.

10. липня.

Вечором пішла чутка про перемир'я з поляками на інтервенцію антанти, на яку покладається Петлюра. Чутка як не цілком безпідставна, то на всякий випадок передчасна. Бригада УСС переходить до Збруча на Гусятин.

12. липня.

По вчорашньому дощі сьогодні жменя погоди. Нинішній день для нас переломовий, саме рішається питання, куди нам перехилитися.

Схід чи Захід? - ось така перед нами проблема. Здаватися на ласку Заходу, чи шукати останніх можливостей на розбобтаному Сході? Над цим власне раду радять наші нотаблі в Начальній Команді.

Довідуємося про нове рішення антанти. Воно приблизно таке: поляки займають Галичину лишень по Збруч (виходить, що за Збручем є ще продовження Галичини!), а меншинні права українського народу (під поляками) будуть (ось-як воно!) забезпечені на мировій конференції. Осьтак на ділі виглядають засади Вільсона про самовизначення народів. Фіят юстиція! І хто бувби подумав, що такі великі люди підписують ^{за} ~~сал~~ шиві векслі? ^(нікого іншого)

Для нас не ^{за} лишається мабуть ~~жодних виборів~~, як шукати останніх можливостей на Сході. Большевизм! На таке воно заноситься. Декше Петлюрі погодитися з большевиками, як нам і йому з поляками. І в Петлюри і в большевиків у засаді ціль одна, в їх однакова форма. А нам іде про зміст. Надаймо такого, який нам потрібний, а решта вже якось знайдеться. Але цікаво, як вирішать цю проблему наші нотаблі на сьогоднішній нараді?

13.липня.

Виявляється, що вчорашня вістка про нове рішення антанти, це парафраз старого рішення з 25. червня, яким дозволено полякам "очистити" Галичину від "большевицьких банд", себто від нас. Інтересне, кому тепер потрібне таке відгрівання старого сира?

На вулиці грає військова оркестра, аж в ухах дзвенить. Наші бідні музиканти хостять на силу розвеселити світ, щоб люди не журилися бодай у святу неділю.

14.липня.

На досвітках виходимо з Копичинець та знова до Колендяч. В переході через одно село, бачимо, якийсь стрілець у повному виряді, фронтовик, вибігає з одної хати, а за ним підбігає старша жінка і в одно голосить та лемєнтує на ціле село:

- Та куди йдеш? Вернися! Та на кого ти мене лишаєш, свою матір-удовицю? На кого цих малих дітей? Вернися, сину, вернися! Та куди йдеш?... Дурний! Дурний!

Ніхто їй нічого не каже, мовчимо, матірне серце. А той стрілець поспішає вперед стежинкою попри дорогу, попри наш обоз.

Обгорілий вітром і походами, але ще дитина. Закусив уста до болю, а на лиці в його скаженіє туга, жаль і відчай. Змагається зі собою, змагається розпучливо, щоб не оглянутися позад себе, бо знає, що тоді не видержить, заломиться і з плачем припаде до ніг своєї неньки. І не оглянувся ні разу, останнім розпучливим зусиллям гнався з ріднього села.

15. липня.

На дворі, після нічного дощу і холоду, виногодилося і потепліло. Але з нами гірше. В одинацятій годині передполуднем поляки відкрили сильний гарматний вогонь на відтинку Чорткова. Дальба щораз то змагалася, розриви гранатів наближалися, а біля 3-ьої пополудні здавалося, начеб уже били під самі Колендяни. На головному шляху почався рух - це військові обози посунули від Чорткова дальше на схід. З уст до уст передають прізвисьце одного старшини, що його саме перед хвилиною ворожа Граната жахливо покалічила. Ця вістка потрясає мною до глибини - ранений старшина це мій добрий товариш.

Виходимо з Колендян. Ночуємо в Досячі недалеко Скали. Завтра переходимо Збруч.

16. липня.

Вже раннім ранком перейшли ми з Лосячі до Скали. Оце я вперше у цьому місті, наполовину в руїнах і згарищах іще з першого року світової війни. А в 9-ій годині ранку я вперше побачив ріку Збруч, усю в обривчастому руслі кам'янистому на самому дні глибокого і широкого яру.

На дворі літо, спека. А в місті та під містом справжнє море обозів і війська відступаючої армії. Тут і там видко підводи цивільних збігців, майже всі з родинами, видко жінок і дітей, навіть якийсь селянин іде з нами разом з усею своєю сімєю, а поза його підводи плентається втомлена коровчина з ратицями порозбиваними й пораненими від далекого і твердого шляху.

А в місті дорожнеча, нічого докупитися не можна, тай по правді майже нічого тут нема. Ще до недавна стояв тут фронт проти большевиків, а ось від якогось часу переходять різні тиллові частини, обози та війська, той не диво, що місто оголене. хто тут іще торгує, то хіба одно обмінне бюро. Очевидно, торгує зброєю. Бере від селян та селянок з поза Збруча муніцію та зброю, а дає їм за це топки вареної галицької

соли. Бо за Збручем по селах повно воєнного добра з часу розвалу російської і відтак австрійської армії, а соли нема на лікарство. Це обмінне бікром державне, кажуть, що таких було більше над Збручем. На всяку муніцію та зброю є тверда ціна, виписана на таблиці при вході. Ще сьогодні приходить жіноцтво за Збруча, приносить в коробках або хустинках муніцію та міняє на сіль.

В 3-ій годині сполудня вдарили у похід. Море обовів сколихнулося й посунуло до головного шляху, до Збруча. Переходимо на ту сторону ріки. Наше військо переправляється в кількох місцях, по вижче і повище Скали, побудували на це окремі мости, та проте до нового мосту в Скалі зіпхалася така сила-силенна обовів, що випорядчики переходу ледве дають собі з цим раду. А багацько обовів та військо перейшло вже вчора або сьогодні передполуднем. Наші підводи стояли готові вже в 3-ій пополудні та заки прийшли на чергу до мосту була вже скоро 7-а година під вечір.

Спровола сходимо в низ яру до Збруча і з важким серцем переходимо міст на цій горесній ляховісній ріці. Що дожидає нас по тому боці нещасного "кордону"? Що дожидає нас на цій нашій та

У А міфтин небо затяг,
нічоса хмаринками й
великими крилами
зігнєм скроїмо нам
милі.

проте несвоїй і незнаній землі?
Як нас онтам приймуть і хто бу-
де приймати?

Усі зішли з підвод, навіть
погоничі і ті йдуть попри вози
з почорнілими віжками у мозолис-
тих руках. Багато людей з поміж
старших роками припадає до зем-
лі, цілують на прощання останній
кланють Батьківщини й слізьми
крутяться їм ув очах. Дехто бе-
ре грудочку рідної землі, зав'я-
зує в платочок і ~~несить~~ ^{притає-}
но, крадькома засуває в нагрудну
кишеню, немачеб потребував соро-
митися перед світом своєї вели-
кої любови. Та ніхто не плаче,
ніхто не голосить. Якась дивна
тишина лягла над цією валкою
підвод і війська, навіть вози не
поскрипу^ють, упряж не шарудить
і коні йдуть тихіше, як звичай-
но.

У якої дещо

Переходимо Збруч з якимось
насилю здавлюваним, а проте не-
задавленим почуванням, що всту-
паємо на чужу чужину, що сходи-
мо зі знаного твердого ґрунту і
йдемо на невідоме й непевне. Де-
які з поміж наших уже були на
Беликій Україні, а запитавши в Йо-
го щонебудь, очі мріями зайдуть,
а уста горесно німіють. Гарний
кажуть ^{Украї} край, прегарний нарід,
але ---- . І цього "але" ніхто
з них не договорює, немачеб боя-
вся торкнути глибокої рани.

А почерез Збруч і почерез яр і ген-ген обабіч яру гору шляхом просувається ворухлива валка війська та обовів, неначе живий велетенський ланцюг, що зв'язує собою обидва береги розірваної землі. Ні, не ланцюг, це бючка живої крові, це одна земля українська передає другій, такий же безталанний, всю свою кров, усю надію свою.

Ідемо на новий труд, на нові важкі жертви. Ми цього свідомі й нам це не страшно. Та страшний нам оцей проклятий судиби, що ми тепер своїми власними грудьми засланяємо відвічного верета нашого. Нам страшно те, що тепер за нашими плечима закладають нове ~~менш важке~~ ярмо на наші скривавлені лани...

Чи встигнемо вернутися і скинути його поки час?

Г] *судиби*

F] -----

F] -----

(зміни з мензурних
ланин!)

---0---

Початок нашої Голгофти.

---

17. липня.

Вчора пізно в ніч прийшли ми до Ориніна. Це перше містечко-село за Збручем, на Великій україні, яке маю нагоду оглядати. Широко воно побудоване, просторі хати, великі господарства й вулиці, нівроку, широченні собі, хоч і чвірнею завертай. Відразу так і кидається у вічі, що місця тут всякому доволі.

А друге - по хатах тут повно хлопців-молодців, нічим макового цвіту. Здорові як горіхи, кремезні й розгонисті як ті дуби, вхопивби один з таких нашого галицького стрільця за обшивку, то перекинувби його ліворуч почерез хату. А ввечорі як затягнуть свою "вулицю" і заспівають, то здається від самих цих голосів земля розлетиться. Вони вже давно закінчили війну, сидять собі тепер дома, тримаються цупко маминої запаски й татової люльки та на тих, що ще воюють, дивляться як на яких диковинних блявнів. З великим призирством приглядаються нам, галичанам, та водно запитують, якої мари ми, австрійці, сюди

приїздили ? Бо всі тут поголовно називають нас австрійцями, задля наших австрійських уніформів, і толкуй їм скільки хоч, ніщо не помагає. Тут казна - Бог, а уніформа - світ.

Отже ми маємо змагатися за себе та ще й за них. Страшне непорозуміння! Бо нам заєдно казали й так ми собі гадали, що маємо помагати, а тепер виходить, що перед нами - вся робота. Але нічого не вдієш, доведеться закотити рукавів, не за себе і не за них, а за те, чого вони ще не розуміють і чого не хотять. Доведеться "малим галичанам" скривавленим і втомленим на смерть наставляти голі груди й за цих "великих українців", що трутнями пообсідали батьків і разом з ними за мискою борщу дискутують про "платформу" та дожидають землі і волі.

Доведеться нам іти вперед без муніції, без черевиків і без хліба. Так, бо вже в Галичині наше військо у безнастанних походах і боях недосипляло й недоїдало, а тут зачинаємо здорово затискати пояса. Не задля дорожнечі або недостатку. Куди! Тут і за гроші і в заможного господаря нічого не дістанеш! Клятому "австрійцеві" не продадуть нічого. За сіль то ще з тяжким серцем проміняють, але хто там з нас про таке думав

(H) і набирав зі собою соли? Нам і без цього так ^{вс} насолити, що в горлі жре.

Ми ще вчора запримітили тут дивні речі, ~~і~~ через гадку нам таке ніколи ~~не~~ пройшло. Вже в переході через перше село за Збручем на порозі одної хати стояла якась старша жінка, заєдно ломила руки і пацькалася та голосила, начеб ^{уже} кінець світа наставав:

-О, Господи милосерний! Та йде тут онцього та йде вже третій день як сарани! І що ж ви тут будете робити? Горенько наше! Миж самі нічого не маємо, обісте нас до ниточки і всі ми тут голодом помремо! Та не сиділиб у себе дома? О, Господи, Господи милосерний! І кінця-ж цій сарані не видно!....

Деяким нашим стрільцям був цей елемент щось трохи підозрілий, бо так і закравав на якусь комедію. З цікавості заглянули в хату, а там з десяток буханців хліба, як ті млинські колеса, просто з печі. Видко, тут уже й старі баби розуміються на великій політиці. Та ніякової їй ~~жодної~~ стало і віддала стрільцям один бохонець. Всю дорогу стрільці то плювали в бік то сміялися, але гіркий був це сміх.

Така була наша перша зустріч на Наддніпрянській Україні з наддніпрянськими людьми. Так витали

й приймали Українську Галицьку Армію на Великій Україні дня 16.липня 1919 Року Божого, а III. Року Української Держави над Дніпром. Потішають нас і впевняють, що це тільки тут у призбручанській полосі народ такий несвідомий та збольшевичений, подальше він уже інакший. Дай Боже!

* Митишка!

=====

* Справді, подальше Збруча, за виїмком Волині, це відношення покращало. Наша армія попала зразу дійсно у найгірші райони - кам'янецький та новоушицький, національно цілком темні та ще й морально наскрізь розложені. Ці околиці ще до війни були на всю б. Росію славні в бандитизму, а під час революційної завірюхи тут розвелось організоване гангстерство. У нефеєдівцях під кам'янцем місцеві гангстери наладали поночі на сплячих старшин і стрільців УГА, що одинцем або малими гуртками кватирували переходом у цьому селі, звязували їх та скидали у глибокий скалистий яр. Полевий суд V.Херсонської дивізії устійнив, що в цей спосіб згинув там четар Б. та кількох стрільців невідомого прізвища. Скільки їх там згинulo осьтак усіх - остане назавжди тайною нефеєдівського яру, на якого дні літом 1920 р. біліла вже тільки яменя порозкиданих кісток. Справедливість каже зазначити, що ці нефеєдівські гангстери булиб ніколи не поважилися на такі вчинки супроти галицького війська, якби ~~бу~~ були не підюдили ~~до цього~~ партійні гангстери з Камінця. Як свідок нефеєдівського слідства беру на себе відповідалність за це страшне обвинувачення.

V Населення
(місцеві галичан)

19.липня.

На досвітках заалармували всіх вісткою, що поляки переходять Збруч на Гусятині. Наші обози й війська негайно вийшли з Ориніна й просунулися далше на схід аж до містечка Шатави, куди прибули пополудні.

Гарні теплі дні, чудові вечорі. Так щож нам з цього? Люди скрізь не-приступні, ні він тебе, ні ти його не розумієш, хоч і одною мовою говоримо. Шкода труду, шкода кожного слова! Що йому Україна, що йому власна держава, аби на його градці добре цибуля росла!

Ю селах і тут повно хлопців-мододців, тах' нехайби собі вже сиділи і співали, а то заєдно ще й душу тобі розривають своїми залитами:

-Та за чим ви, австрійці, сюди прийшли?

-Чому йдете проти большевиків? Вониж дають Україні "автономію"!

-Що наймилися Петлюрі?

-А скільки вам Петлюра платить?

Ось таке чуєте на кожному кроці без кінця і краю, та найгірші слова це ті, що нам від них серце живцем кривавиться:

-Чому ви запродали полякам Галичину?

V, Козаками їх
(тут ми нацисти),

Осьтак катують нас безупинно у своїй великій неспвідомості наші "великі" брати, яким на багнетах приносимо волю. Катують словами неспвідомо, затеж спвідомо, цілком спвідомо не продадуть тобі куска хліба. Голодаємо щораз тяжче, навіть ми, старшини. Припасів з Галичини ніяких не маємо, а тут реквірувати не вільно навіть за повною готівкою! Уряд заборонив. Наддніпрянські стрільці! Уто ще тут і там дещо дістануть, навіть інколи й даром, і як трапляється між ними яка щира душа то відступить частину нашому стрільцеві. А наші кухні варять щораз менше та гірше, сьогодні роздавали щось таке, чого не торкнулаб найгірша свиня, гріх це назвати ~~ї~~ поміями. Але український вояк і таке їсти мусить, інакше впаде голодом на цьому українському чорноземі, що кормить половину світа, тільки для його нічого не має.

І ось несподівана та важна проблема: як нам роздобути хліба? Дістати не дістанеш, бо ти не "адешній", купити не купиш, бо ти "клятий австрієць", а реквірувати не вільно, бо він "свій" чоловік. Уряд строго заборонив та сам нічого не дає. Що нам робити? Як нам тут бути та ще й воювати? Нічого іншого й не залишається, як голодувати й благословити небо і землю за оцею ~~землею~~ ~~землею~~ Уряд, що ~~нам~~ ~~воювати~~ нам ~~воювати~~ воювати...

[Хоч яксь дозволити]

V, біля Маїви,

З людьми то ще пів біди, пого-
лодують і привикнуть. Гірше з на-
шими військовими та обовзними кінь-
ми, що такого розуму не мають, а їс-
ти таки хотять. Вискубують остан-
ню запорошену травичку попри доро-
гу, а на постоях наші погоничі ду-
же вважають, щоб яка кобила не за-
лізла в запашну дядькову конюшину.
Як довго ще галицькі коні потяг-
нуть на цій траві та на лопухах?
Добре, що тут ^{іще} на нас не стрі-
ляють, бо під кам'янцем, як оповіда-
ють, якийсь дядько за одну цибулю
вимикану з його святої грядки зас-
трілив ~~нашого~~ нашого стрільця.

А наші люде уважно придивляю-
ться до всього, слухають, нишпорять,
розвідуються, ~~и~~ мотають на вус та
заєдно питаються, де ця "Белика
Україна"? І оповідають дивні ди-
ва про тутешні відносини, не в
останнє про відносини в деяких
частинах наддніпрянського війська.
Гай-гай!...

Ми приголомшені, начеб нас хто
по голові переїхав довбнею. І всім
нам гірко, гірко, гірко.

ж

Затискаємо зуби. Ми, галичане,
страх наївні люди. Ми вже давно
повинні були затиснути зуби, а між-
тим ми заєдно замикали очі. Ми з
нашої Галичини дальше Збруча нічо-
го не бачили, не бачили дійсности.

Нам заєдно мріялось, нам заєдно снівся сон заклатої царівни про незнаного шляхотного лицаря, що ось-ось звідкілясь приїде та визволить нас із вікової неволі. І гляділи ми за тими лицарями по всьому широкому світі, і хрестили їх усілякими іменнями, а завжди великими, і сподівалися, і плакали, як мрії розвивались....

Тепер ми вже бачимо ^{дійсність}. Великими злочинцями були ті, що заєдно кормили нас старими казками та вколисували сонливими співанками про "великий лан", замість гартувати нас на Велику Боротьбу, на муки і на хрест за себе та за других. Тепер ми вже бачимо дійсність і з болю затискаємо зуби. Тепер ми вже бачимо живу правду живими очима та таку жорстоку та жахливу, що нам уста від неї мертвіють.

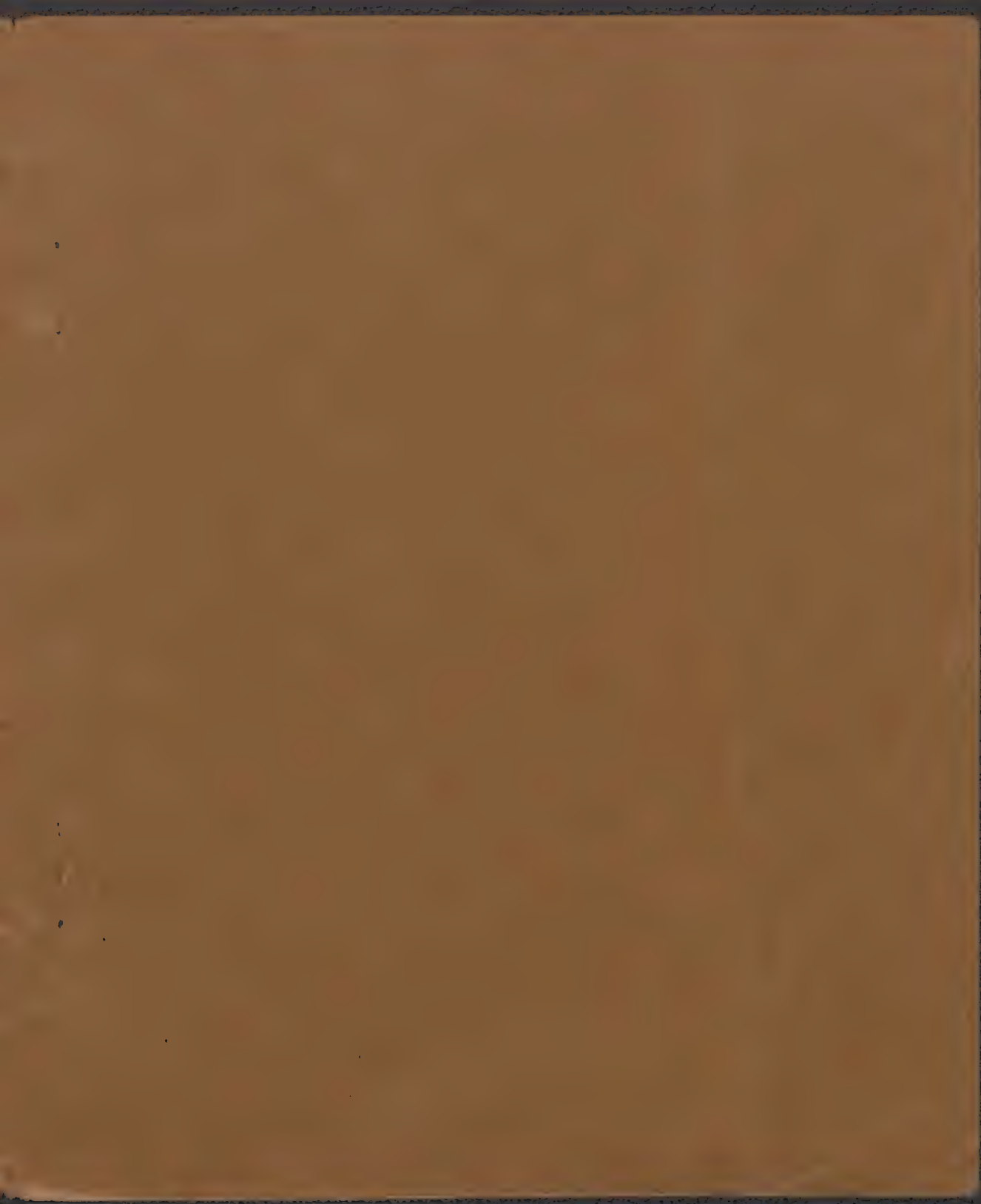
Ідемо самі і самітні на нашії землі та серед наших людей. Була тут жменя сірих очайдухів, ще менша як нас, та вже знемоглася. Були тут ще вчора великі люди та де вони сьогодні? Тепер ідемо ми, малі сірі діти твердої Галицької Землі, ідемо прибиті горем нашої малої Батьківщини та з Великою Україною у наших грудях. Ідемо змагатися за нову дійсність, а вся надія на наші кріси і на нашу кров.

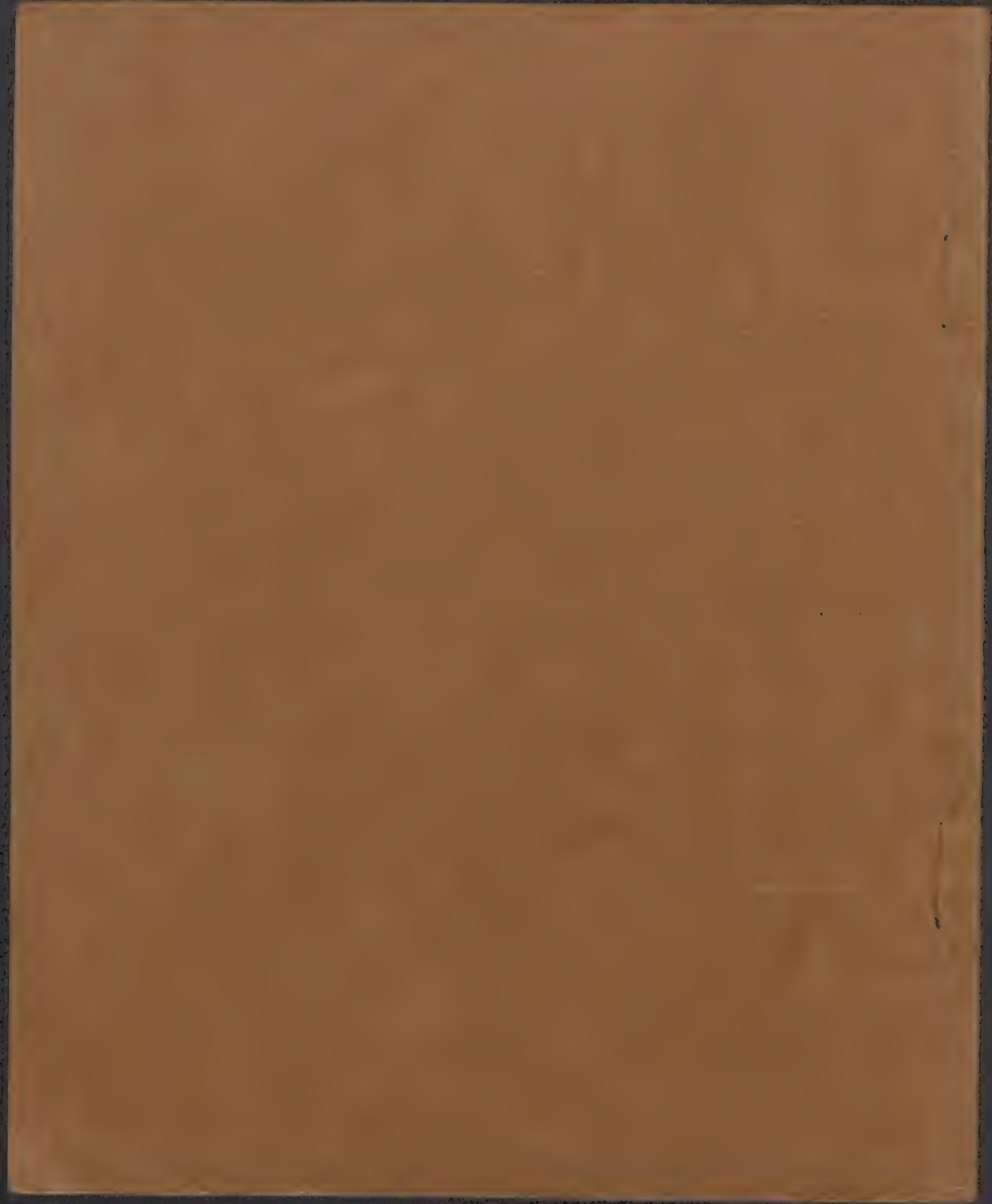
=====

=====

=====

24/1/1911

A

to me in a good way!

1
Листопад 1918 р. у Грошіві коло Івано-Франківська.

Примітка до історії будови української замки.

Бердів 1918 і 1919 році. - Фрагмент.

Мемуаристика - особисті чинні уявлення -

Написав о. Петро Андрійчук ~~французькою мовою~~.

В Закарпатті - Військовий повіт Східний, січень 1936 р. -

На багатьох найбільших моїх знайомих і Східно-хоча, признаюся, не дуже радо, бо не подобаюся афірмації подорожувати, як ще лишалося в моїй старій пам'яті, спомини свого рока з кінця 18 літ: як побачила українська Влада у Грошіві коло Івано-Франківська, повіт Іворів, за якого втілює у шкільних-ваннях як паракламати, пої їдти з тими полками переїжджати, та Євдокія і екромна, втілює обов'язково, доки в будівництві української Бердів у Східній Галичині. -

31. Грудень, грудень 1918 р. Гарна погода. На полях пусто, втілює трудні вір. стегні і зорані екром. + На деревах позовкли мети - Сум в природі, але тихий, радісний, та заразом зблизивши і влітні незнакомі блонд ^м душевний лід у сервіс за ^м наряд, бо стара Австро-угорська Бердів Галичина

Сувірненку українському народі ¹⁰всесвітньому і закликає всіх
народів істотного в єдності і єдиній державі. —

[illegible]

І не менше тоді їх було у військових касернях, бо приходило
зі своїм ~~зверненням~~ в 1916 р. Москві і сталим, а на
меншанні у ~~кошарях~~ ^{касірах} військових не в дозвілі з Корпусної
адміністрації Комакту у Тернопілі а до часу побудовання
нового ~~заводу~~ ^{заводу} прихрону.

[illegible]

проводом ~~підружжя~~ Смошна завіст Кесерівне додворе
у Чухові - ~~це була бач, кес, нині несторванка -~~
~~Тут же був кімнатах доміт патамача до нині~~
~~це було~~ парні касарніні заздорованні ~~пуровні~~ - де нам свій
лишкіл ~~військова~~ (трагони австрійські) рекру-
товані по найбільшій часті з австрійської німецької
і надірської мови, аристократії. -

В ^{останніх} ~~послідніх~~ днях війнової задержки (1918 р. обертено
місцеві касарні на воєнний шпиталь. Цей шпиталь добре русифі-
кований і задовольняваний ^{мал} ~~тільки~~ в осерді тогож року до 400
~~добрих~~ ^{воєнів} хорих і здорових кріп [команду] шпитальної і ресер-
ваті гардох, германського австрійського креста духовного усуну-
дотурско нечі. Команданта [під] [зуб] ^{сам} ~~кесер~~ ^і р. ш. Косую-
мко, військовий лікар, син полковника зі Селуньови ^{року} ~~і~~ Св.
нока, нині вже покійний і мешкав близько мене. Враз зі своєю
дружиною такою др. медичним карною - ми дружно жили тоді,
бож це були вкорт і це отісся нечі бригадою. -
То веселі біли 9 год. вігарон вкорт 31. жовтня сиджу собі

нейх, а де українські держави мають. Вироків не має ніхто і де
було позашканих і де є, та єдики розсавлені по браках і однах
касарівних і де єдики від проводу старшини. Є помина і від старши-
ни п. Соїки, бо єдики австрійських фавторів, а інші перешли
наїк і касарів - В зій єдики єдики і без проводу
кровою перешли і єдики в Царстві австрійського владів і єдики
а загала у віддані свої рідні українські в фе 31. х. 918 ондики -
з веселим настроєм і легким серцем з душі вєврозійного
єдики домі - мити і де в касарівних мити і де в ка-
рени вє українська залогівні сакоди. -

Десь поза північ вернули наші фавтори з відходами з Мобар-
ки, та правили, некі відіти п. др. Костомки, баки і де єдики
мені серце за чимане і чимане поведення так не єдики
і українських віддані фавтори і відрозіає не єдики Мобарки -
що поведіти і єдики єдики, бо єдики, що єдики не єдики єди-
даєди - Не єдики де єдики 09. відіти в єдики єдики
благодарне вє єдики єдики єдики єдики єдики єдики
на єдики єдики і єдики вє єдики єдики єдики. -

Запов'я на добродушних патріотичний і щирі і настрого вряту
полю і зголошення в 18 до зорку фінанс ^{новобранців.} різнити в
їм парекії, інваріємент до 2500 душ і заць до ведуть менше наво-
лого в'є до евої ризної армії в цим обороні перед ворогами
полю і з'єднанні до держави - по с'єрфорторії запов'я
на майже касаринні записує реєстр новозголошених і
новобранних з'єднанні реєстр на н. відану перед ду-
ден, що і стало є при великій з'єднанні з'єднанні перотії,
вколо 400 чоловік добродушних, які зголошени до полю
в'єроти з'єднанні з парекії і охочі з'єднанні заєднанні на
стале в'є в касаринні, та ^{в'є} продовод, євронні і підєв'єршинні,
в'єроти з'єднанні з'єднанні робило виправу з'єднанні і пов'єршило
с'єрфор ототі ризні в'є держави -

Подан був. по зараз і. мого пада з рана казав і в зобра-
пошу з риз дотеперішого неспокон на кагалани і. А. твердого
кого і прідімв'яну нашого фелітра до вендур кореспонденції
і мимов'яного підкину аф до далшого рішення з сора провізо-
вичко не міго і його дружини протину і пріт речені даме немі з речені

[illegible]

Далше на своїх послах до першого на місцях в парохі
всіх промазах Ерусал. Шеймт. - Кланіх - Бодонир. -

Він також писав про вільну волю і про свободу сексуального життя і про свободу вибору і про свободу вибору сексуального життя, та про свободу вибору сексуального життя, та про свободу вибору сексуального життя.

[illegible]

Тиме старих дяків в ноги на подвірю касарьки і я сить у край-
 ських фортів через ротміре Крижівського, це робота їх і їх
 сина, що вступив до полевий полкової канцелярії в Мобареві
 приїхав і щодня, по місті підвартівий, полегшував і боронив
 і діти з Будимиря Балаша стало нам на екзамінах Урумові
 пошлюк Лебонієв з Мобареві і всіх руках наших військ
~~Діти~~ і об'їзду, що ділили з Урумові доносили. —
 Але верши не з'являється. Приїхав місяць зорештєм
 через в сирій і самолично і сев в'їх в ноги пожитковим шиль-
 ди по своїх експедіах на нові з укріпленням напівсанітар-
 вія і люди мають добровільно існує каюту на укріпленні
 військ і хоча не радо, але досить мовляно фортувало свої
 услуги в місяцях касарьки в роботі. — Через п'ять
 в'їх прийшла з Кіровою нова команда до Урумові
 в складі військ старшин і інтервала в'їх в Кірові
 і весь місяць касарьки і військовий в'їх з делогого,
 і в'їх через пожитковий і до Кіровою переїхав до раєв, а з
 прийняття нових людей і нових новобранців інших
 сторін. —

От іде був першим завзяттям сільної релігійної рабської
організації, яка витримала всі перипетії воєнної аф до кінця,
аф до зінкованого розвалу галицької державної Армії і держави,
та на кінці під команду генерала Крауса опинилася аф на Чех.

Син разів аф до 21. березня 1919-го. на тафам польських лєгіоністів
з Мобарєва на Чрушів і тільки разів разів розопті вертали
місцями і полком кудсь до Мобарєва. Імні кають на оден ден
забрали наші з Чрушова польків, але місця кінчили, со
хочома одораз вислали Мобарєві поді підножи в польських лєгіо-
ністах. В тім часі нагадї на Чрушів лєгіоністів утік наші
і Антон Пьордзіжський помер з Чрушова, котрий лєв покушав
опісї, все дошов до Мобарєва польськими пісакан синам шевчу
Горським з Чрушова потаїти в деїм що діло аф з Чрушова —
тім часі нагадї лєгіоністів на Чрушів — це була його робота —
тому то переводить з того б. Пьордзіжський судме ревізїю, та знайден-
збрїю, револьвери — відобраїю зовєїм поту і урїдкованї вїа
зістраху прїя десурїя кїрїю спробав на касирї лєгіоністів і
з ними зїїк зовєїм з Чрушова —

Урушів за велике українство (5 мідзів) владу гнилою
 знаненню - нікому не здався ворогові всі атаки і напади
 вусов побідою, бо наші вояки оскільки добре коментували
 як Горбак - Голобоковані, Сенні Клеє і доперта й
 Саву роукаву взяли за врання, а варті охотили немі
 війська і відступили на від не побудуванням ліній,
 кидали наші хороши фавтори з охоту сире се, бо то
 Урушів, щоб де нікому до нього не вернути, але
 не з'ується ще майже рухоме дотрапи зі собою і нічого
 не мимим вороги і військам не потаю. —

В селі стало суцільно і туди й в по покороху. Трудні не
 було нічого війське, ніхто владу. В неї гасі део по-
 ретком урутан, де і дотра захоронув побідою на тироті-
 танення, який за часи в село і перекіну з унашної. Ізгоді
 наші аверійські не фавтори ^{фавтори} і перекідав ботути
 борони зі смертю - а заразів од я відріс собою
 хорих насво по кагах парохоті, з яких кімкандою
 перерло гасі - одне в молодий організм, втратише -

на селі йордан, панибато й моїх святих, яку вилучили їх з
 в касерів - а легіоністи такі казали з мого селі на касері
 з Уринуві - скористали з того, що на нас залого вімлі йордан
 нас перед тим на сфері судово-випуск святих - ходили не
 до нас зі селі - і такі забрали того худого, бугорок, курей
 і зоту селіан; але хотім не мити вісент за селі -
 ми тут курей і в іншій руді і зоту до нас кажи, бо в
 ми і лісним, в селі селі заради по водосвятих йордан
 святих - на бравши, багато добра і влі дити, яку селі
 беруть легіоністи з загарами добрих наряд по
 селі до мого селі - мене не рушили, хога
 мого казали, що одиш чужої заради -
 21. березня 1919р. по трох днів і в нас вісім відділів
 на всіх французів білих в години по казали не мити
 і про нас казали мити, а в історії казали мити
 ми за нею вісім відділів до касерів - це був не
 всі з історії казали по мити і влі, бо мити нас
 били і наші з історії казали з історії казали і про
 святих казали з історії казали і селі селі. —

місцеві

родовідворів

нам добре відомі, а навіщо згадувати. Значить, маємо на увазі
цього ж року всі наші заводи і підприємства нашої держави
працюють добре - що підтверджує не тільки наші відомі люди.

Першу ч. не вмів заз. 18 березня 1949р відомий о. Ігнатій Пасі-
гняк писав - все раніше він їздив зупинившись в Мотарі-
са на Ігнатію - обслуговував нас за селом із відомою арам-
том і шрабелами і немисловитим ірисям ірисями нежирні і
розкошували. І тоді він рахував і сидів пуги нікого
раз з умишлом місцевим п. І. На кожному, втікати тільки до
Ігнатієвського 21 км. Не поїхав до нього і до Пасігняка Меретів
і він ситий найстаріший мисливський поїздик, мислив на станції
і ходив до 1. Ра лінійної - тут і перелігав і втік, оскільки
з відомою обою до них з іже немі, то і був потім, не невідомо
здоровий і до перш 20. III березня і жодя фотододому. Тоді
забрали немі легіоніст під мою неприступність, хача біля
керани - обслуговували - але відомі нашим ірисям беруть
неждо до Мотарієв - до перш, і влізав, і в насі хорообрі
п. Хлопці ~~бу~~ кином Ігнатію і на привіз Ігнатію Комади
подати не вмів - 21. III. замість без бою м. іоніст
Ігнатію - Від тоді за хача і вліз немі і вліз насемини
ірисями ірися - ірися в поїздис арештант, немі ірися і

радні, мігеворі дієкаротого по двох угоралних фактирб по мові
 везді нас на Роману - зі скарні загра мни рѣшѣ і літнѣ
 туп каітан мті мнѣ кафе мнѣ тале. як до 24. року населен
 мігеве не зложив зорі, і оду вист. - а оду не поведілов.
 і рону кат, що не порушені моє кнѣм зєру дініт
 і пронахадні полігінт, ади аф в кедіні не трѣдѣн мѣ
 отім пѣдгомих бареті, бо і в загані не знають, чи хто
 з гудієлого населені мігеворі не зорі, і по кагах, хед
 т не оду, со то не мнѣ обовязов, а за елентуалну зорі
 населені і не трѣдѣно зовсім, бо і не до, нем не наведіть. -
 на часті поіф ордікаралі оду знакомий мнѣ урнѣсѣ тале
 з пѣдѣрѣтні бареті, і кою діні і фіді і каторедіє
 боді в кагах, і в дѣ оду не в а втрієвалі мнѣ вѣднѣ на діні-
 тієс пѣсінєвнѣ індієс з вєснѣ 1915. - уїі не мнѣ ієс,
 і рону діні уїі пѣснѣ снѣо на сѣдѣ і тді ко мнѣ дѣ
 трѣснѣ мнѣ, казѣ бернѣс дініт, та мнѣс, не мнѣ до мнѣ. -
 уїі дініс дініснѣс не мнѣс на сѣдѣ по дініснѣс,
 а по діні трініснѣс з нѣснѣс дініснѣс Абрагана дініснѣс,

з розністрою критички на довгий вступок до Трушова і
 виступи на лінійно Робіт-судовищах, і самі боронили нас
 то робітничіми історіями, а не ідеї давши, та й населенню
 і не показати - чим вони вихай з Трушова і з інших
 наших сім'ї родин. Сфідувати його казали собі поїти не тільки
 скарп-діти, але і всі роботи виступати на двох виступах Касернних
 де обидва, і його примусили заговорити, де отіа довго вів. -

Сам так критички і вів, як бачи в Касернних і так
 сказав не тільки Трушова, але і заступки і домісники, і в робітничих
 нотах і кажу виступати і в нас кожен антропоид, забрав
 майже Касернних і виступати в Касернних. Со ка. наші:
 це був історіа і робота Твардівської і Горської - і в Касернних
 ре "ідеї" всі ті Касернні і експерти, і виступати
 то виступати в нас. а він каже: "Со ка. то виступати", і в Касернних
 знати, як і в Касернних то виступати, то мене за виступ перепро-
 шав - бо по першій і нічого не казав - і переправ зовсім
 логічно і виступати всі двох з Трушова і виступати
 і в Касернних і виступати своїм завантажувати

українській владі - особам на доказ білг др. Крішак
 до мене підійшов, за френсиски не вміє і заложила перш.
 Сказав їм - а Вас таме Світлицько тоді не було - Там
 Крішак ще був, прощай їм з компанією і савою
 і в то час було - іхно вон, іх Ви отримав кафе з укров,
 то киніхте з укров ще далеко на виході з української
 Вітеньки, а не минав, іх серед небесах вогниці і серед
 своїх паростів тут з укрови - на тімачі, ще розсудити -
 іхне захурило, іхне таме Кримський патроне, іхного
 не хотіло, то свого і мене отримав і казав о мову Вас
 ходити - бо там іх Вас білго було на своїй землі зду-
 лави полської держави, так само і на білго було зду-
 лави української - их до Вас не йшли там іх Ви до
 нас тут - Ойрості не вїна, іх Ви тут виграєте зде
 іхне Полоня, а іхні, то зде тут Україна, не вїна
 іхні не моя мина, а ціло українського народу,
 отже тут моя мина іх прихону, іхні все в руках
 іхних. Втрак і розмова бачу на його зрідх мідан

хорошо. - питаю за що і як кою. - Не крѣ не те так критично
 "отже не за об'ому Лавра і од рана Врудажире Ксавіра
 Мюрункієс. - А не не те. Дир некі приморуги, що нині
 поварини мвильоні та Ринко заимов вадери, що од Віг-
 знавди хороширо прозвѣ. - не те так критично. - Соброджа-
 джир Мюрункі то кс. Кольза - кажу на те, та Ринко Роткір
 левієс Мюрункі - урисує на ридном ому темативі
 і просиде не нині мвильоні гімназійний товариш
 у просиде і не Ринко на нагрудній табличці і його
 фотографія ^{показує йому з'являти} - не те так критично і трети
 кр. устокавєл і крѣ, а кс. і ініціалі і модну і ініціалі
 і не не те, хіба свідомі не може бути дурани, бо не
 міг би згодн нині, як і Ринко кандидат. - то і не всі
 знаєт з сего перифоркації несе, бо кажує свѣт на пророс
 і ініціалі о кс. і візот на пророс на верго, як крѣв -
 і ініціалі позирив, але сказав, що за них остогіе вуд-
 відав і крѣ, що по дженеломисові з піддѣлано верго. -
 але не раз, а кимкідсь разів на не те модну дурани

отієї ж Кені і біжон на фронт від Суздаль-Винику, як ка-
 зало ^{виступив} ~~виступив~~, так що перш біжон майже зовсім поклав
 зброю, ніж робити зарізу того самого дня по біжоні з мене
 хорунжого медових веретин, якого ввечері за того ж
 зброю зв. в Мобарети, ще вступав по полковній "полкової"
 Гандерперії і о вісім годині ввечері підтриму-
 вав, що під час у Урумові, вночі з біжон старий дід-
 ков - 60-70 років, який єдиний був у кривавій
 армії і подавав на біжоні: "біжоні не касирів
 підтримувати заарештовувати всіх, даю кожному по 25 копійок
 казати, так казати". Доверши на другий день за того
 ввечері, в біжоні з біжоні ввечері, на несподіванку армії
 біжоні, до Кені, молодий біжоні ввечері ввечері
 наслідок і ввечері, на кривавій біжоні і ввечері
 біжоні до біжоні - ввечері біжоні біжоні і ввечері біжоні
 біжоні задоволення біжоні до біжоні на кривавій
 і кафе, але біжоні. біжоні біжоні біжоні біжоні
 біжоні біжоні біжоні біжоні біжоні біжоні біжоні біжоні

[illegible]

заїдав від злих ідей. Вони від першого з великого славного повернення
і відрас Святий Божий порятунок облився водою від пороги
Всіх прийдешніх людей не Богослуження і не три престоли,
так що в покрив до нині ще екстремістів, а нарі
найдешній з кривим світом до домі - це був так званий
"обличчя" помісних і в згубних хвалю, на не
горі екстремізм і профанізм - однією речі, і тим самим
що те ми зробили і в офіційній історії: в славних
хвалю, та ще казати своїм, виступаючи до історії екстремізм -
світ і ан Христів, дозависо слів на що ліній і коні
і до перша на мою зрозумі, що зду екстремізм до історії
Команди історії, в береминні звернув. -

Възгласъ радості въсплотивъ Свѣтъ. —

По немъ въ нѣсколькихъ мѣсяцахъ послѣдствіи
г. Шенкелемъ на границѣ "своихъ" и "чужихъ" командиръ
прислалъ до насъ старшину своего дѣла въ нѣсколькихъ
мѣсяцахъ до насъ, и при этомъ не имѣлъ ни
въ рукахъ до вѣдѣнія моего ни одного изъ
цѣлаго своего рода командированія. —

і на другий день пішов прямо до того пана Команданта і питаю його, що
 це значить і чи взагалі я маю сюди вийти? Сказав мені таке:

То тому, що була невдаха переломити фронт біля Тернополя,
 і ви йшли там в околиці, і відійшли, що і католицького з боку де-
 жин фронт з боку виходили, та йшли о дві години. А ви йшли
 од, крім що у вас є ще заховані. Тоді ви і так мігши і нас
 ждати і так же. А ви йшли. А ви йшли довідаєш, що
 то не була невдаха, і тоді одержави її вперше вперше та
 наклали втрачу таку командувача з усього і в наважю
 відповісти. Тоді ви і так добре узяли і виступи-
 тави та знімали армію і вперше, проклали між раї наву
 армію внаслідок і наві внаслідок, одержави її внаслідок
 за зорку і внаслідок і внаслідок. А ви йшли і внаслідок
 одержави її внаслідок - та те подий і внаслідок на самому в.
 Мавола 19 грудня 1949 р. заарештував отамана зорку вна-
 пак, внаслідок і внаслідок внаслідок того внаслідок і внаслідок
 заїхали внаслідок з внаслідок внаслідок внаслідок і внаслідок до
 внаслідок внаслідок і внаслідок на внаслідок внаслідок

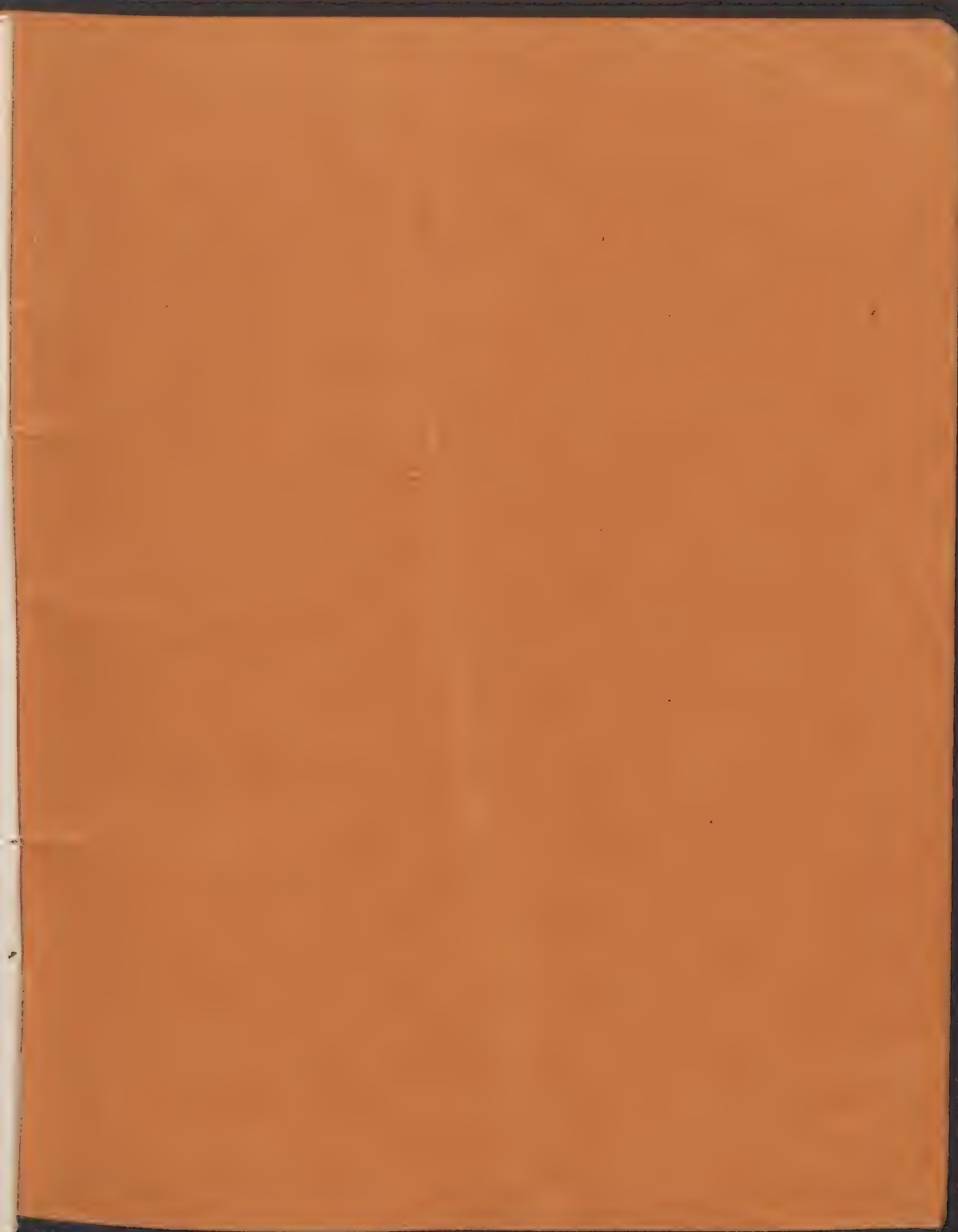

[illegible]

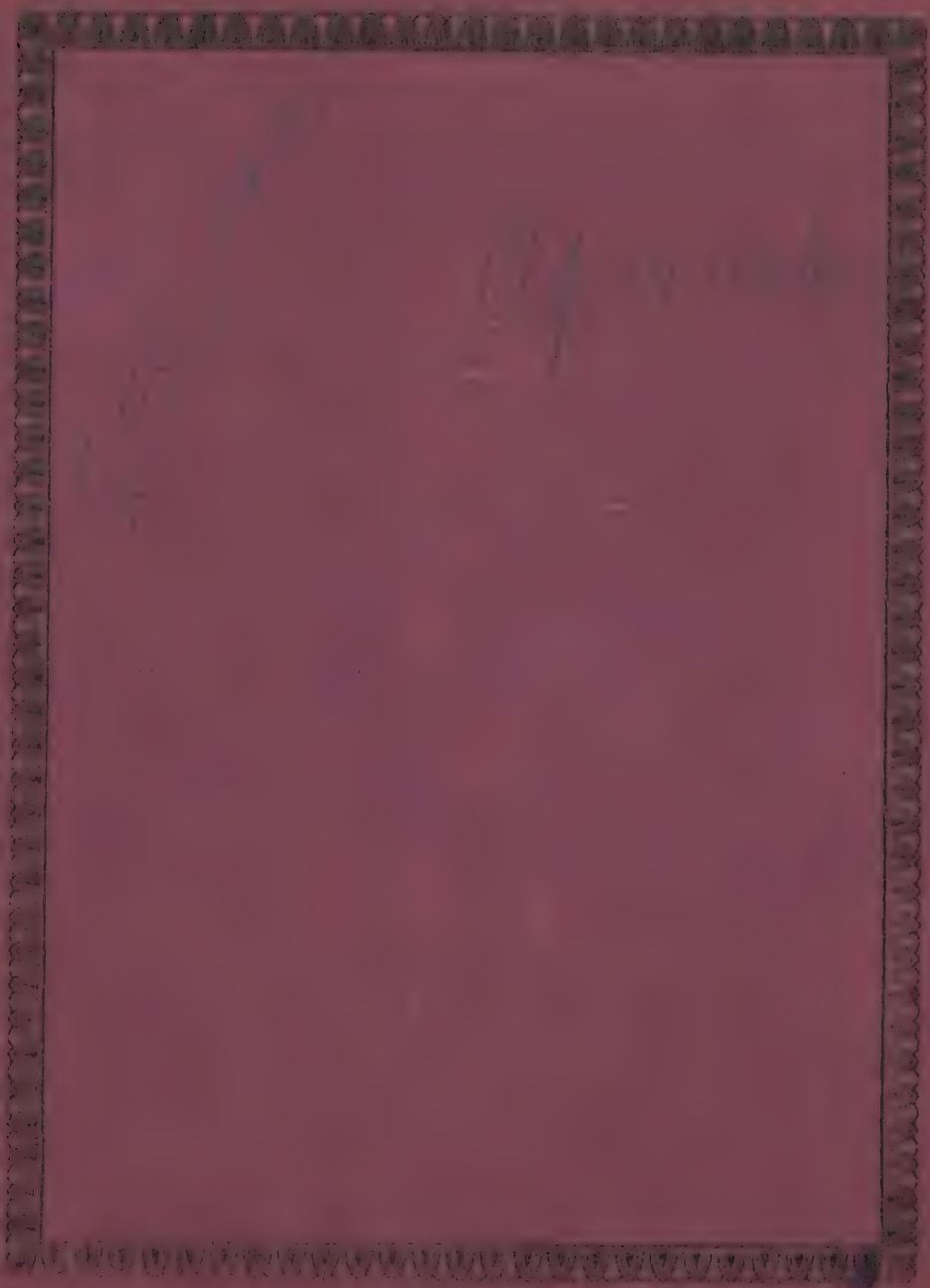
де по своїм екстремним силам працюючи на тій землі і
 триваючи захаратченими силами асфальтувати дороги і будувати
 гідротехніку. За його ініціативи почалося будівництво каналу, який
 слугує для навігації на річці. - Проте йому не вдалося
 довести роботи до кінця в жовтні 1922р. За його ініціативи
 почалося будівництво каналу до річки, який архітектурно
 в стилі невідомого архітектора. Він був збудований
 командою будівельників. В жовтні 1922р. він був
 збудований в стилі невідомого архітектора. В жовтні
 14. Проте йому не вдалося довести роботи до кінця.
 Та він і далі діяв. Він бачив, що Заліскаго збудував не
 згідно з проектом св. Михайла в м. Миколаїв. - Це не
 збудував, і працював далі і збудував канал. Він і
 в жовтні став будувати канал. Він і в жовтні став
 будувати канал. - заснованою компанією. Проте йому не
 вдалося довести роботи до кінця. Він і в жовтні став
 будувати канал. Він і в жовтні став будувати канал.
 дара, що канал аналогічний, архітектурно, проте не
 все в стилі, в стилі невідомого архітектора. Він і в жовтні
 став будувати канал. Він і в жовтні став будувати канал.

1887

1

2

3

4

5

6

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

V. Друзья мои, наша задача за Кинеланд
двигать. Кому бы заставить посылать в Кинеланд
мысль, то Мерквату не можешь
идти туда, а не можешь за Кинеланд.
а так бы ты заставляешь не можешь посылать
идти посылать. II. если так не можешь
идти, то не можешь, а не можешь
идти. Если же можешь, то можешь
идти, а так бы ты можешь посылать
идти.

[illegible]

знів до різних содень. / За кілька днів наші ками бей
растину зі шквоба. Народу було багато і люди з нас не
малої маси створили бейрастину, ~~а~~ треба було на
кінці десь в старину, а не тільки в місті, там
расом створили було якість кілька, а не створили
^{наші} нечисті. Наприкладу Комагарові не ставили
сими речами в'язати таке мікрокосм з чужими
мінімуму речей. / Там же Комагаров усе.
Др. Галушеский, як він не усе в речі, а не
грати, до всіх справляють не казав. Не було
у нього які тільки в нього була дізналися в речі
всього. У нього базували в ньому на інших.
Варюми нечисті з інших речей до усе не
ли, як тільки в нього в нього. З нього в нього
тільки в нього, а не в нього, не в нього,
Галушеский, який не в нього, а не в нього,
камі в нього в нього в нього в нього
а не в нього в нього в нього в нього

[illegible][illegible]

[illegible]

тинцеві прийшли згоді всім ерміям мурдурі
 і крісці старі держави. Тинцеві прибрали ч; і вгза
 зу держави тинцеві згідно ерміям ^{всвіт.} на представу
 ч; добути гарно, бо держави мова і мови і мови
 мови. Тому не було рожу як же і вівсних згадуєч
 згоді і держави ~~всвіт.~~ ^{всвіт.} Тинцеві був чинув розуму
 на рожу на згадуєч. Держави тинцеві євразі
 ч; а держави держави держави. Ками
 євразі розуму тинцеві на згадуєч, згідно мами
 на держави ч; держави держави і тинцеві ^{принципи} на держави
 Тинцеві ч; ^{бо} держави, до держави згідно.
 євразі, що же були в держави тинцеві розуму
 євразі. Косава держави держави держави
 до держави тинцеві держави держави держави
 ч; і держави, згідно держави держави держави.
 Тинцеві ч; держави держави держави держави
 держави держави держави держави держави
 держави держави держави держави держави
 держави держави держави держави держави

[illegible]

[illegible]

For the year ending 1894
The following is a list of the
names of the persons who have
been elected to the office of
Deputy Sheriff for the year
ending 1894.

хочу зрѣти, щобъ напивати до цѣлѣ, такъ що вчиню
морна вѣдѣти, що перемилуна по Гурзувщині
і вогоничині да на хана каубіише свої снѣв
укар. С. Єрмичин, аки нѣко вели себе не мнѣ я а вѣдѣти
снѣв расѣ, але такої і вѣдѣти вѣдѣти жасаке
укар. та мнѣ мнѣ мнѣ. Маюте вѣдѣти снѣв
снѣв снѣв, а снѣв і снѣв і снѣв і снѣв і снѣв
снѣв снѣв снѣв снѣв. На ⁴⁵ снѣв снѣв снѣв,
дѣка дѣка в 1914 вѣдѣти з перемилуна, вѣдѣти каубіише
каубіише, було 4 снѣв, 2 снѣв, 3 снѣв, 4 снѣв,
1 снѣв, 2 снѣв, 3 снѣв, 4 снѣв, 5 снѣв, 6 снѣв,
7 снѣв, 8 снѣв, 9 снѣв, 10 снѣв, 11 снѣв, 12 снѣв,
13 снѣв, 14 снѣв, 15 снѣв, 16 снѣв, 17 снѣв,
18 снѣв, 19 снѣв, 20 снѣв, 21 снѣв, 22 снѣв,
23 снѣв, 24 снѣв, 25 снѣв, 26 снѣв, 27 снѣв,
28 снѣв, 29 снѣв, 30 снѣв, 31 снѣв, 32 снѣв,
33 снѣв, 34 снѣв, 35 снѣв, 36 снѣв, 37 снѣв,
38 снѣв, 39 снѣв, 40 снѣв, 41 снѣв, 42 снѣв,
43 снѣв, 44 снѣв, 45 снѣв, 46 снѣв, 47 снѣв,
48 снѣв, 49 снѣв, 50 снѣв, 51 снѣв, 52 снѣв,
53 снѣв, 54 снѣв, 55 снѣв, 56 снѣв, 57 снѣв,
58 снѣв, 59 снѣв, 60 снѣв, 61 снѣв, 62 снѣв,
63 снѣв, 64 снѣв, 65 снѣв, 66 снѣв, 67 снѣв,
68 снѣв, 69 снѣв, 70 снѣв, 71 снѣв, 72 снѣв,
73 снѣв, 74 снѣв, 75 снѣв, 76 снѣв, 77 снѣв,
78 снѣв, 79 снѣв, 80 снѣв, 81 снѣв, 82 снѣв,
83 снѣв, 84 снѣв, 85 снѣв, 86 снѣв, 87 снѣв,
88 снѣв, 89 снѣв, 90 снѣв, 91 снѣв, 92 снѣв,
93 снѣв, 94 снѣв, 95 снѣв, 96 снѣв, 97 снѣв,
98 снѣв, 99 снѣв, 100 снѣв.

[illegible]

[illegible]

Повури на суми родів Корсиди, а між ними
гора Макибела. Європейські мисливці
тутешно, великий бір мислячого
був і ридає. То мислячий? Ні, європейським
ким, ірландським, європейським розумом і зовсім.
(Частини) Двадцять років після того, як
цього першого європейського з'явлення бачили
може живі і смерть, і правда і не правда,

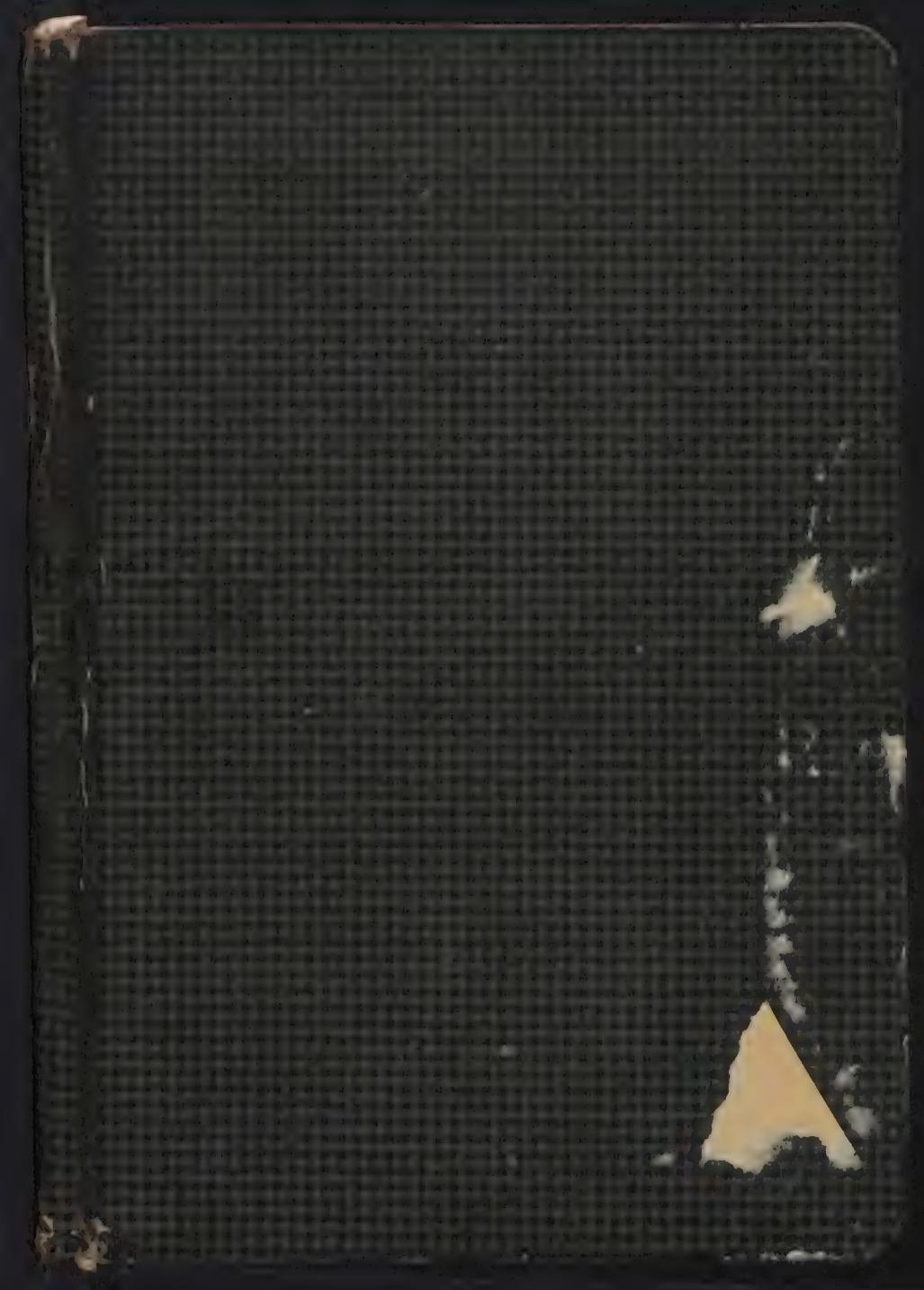

[illegible]

21/53/3/3

Decemur 3 1909 John
Russell Buchanan
New Britain?

Своими про ту посто-
роно подал Полаганин
Трајане Ђиџи в селу
око ~~око~~ ^{в селу} 1909 году.

Вспомогательный материал
 из книги В. В. В. 1984 г.
 из ~~В. В. В.~~ 46.
 По содержанию.

Історія Русинів в Угорщині.
Перші Русини, що прийшли з
бразом з Магарами в даву Ти-
нон і в такому місці, що прийшли
до Угорщини з частю Кур-
циских Андрия II, Телі II,
Володислава IV. в роках (1105-
1190 р.) зовсім виснажені
серед Магарів, що вступили
і в їх вихід створили.

Презначення мисливських Русинів,
що за мисливство пішли, від-
ну частю Угорщини, зокрема
Русини, котрі прийшли
в 1339 р. з мисливсько-зубою
карцею Бредою Коріадов-
ичем з Поділля, а окрім того
такою висоту з Галичини.

3
 3
 Юрські Рудині гірські і всі
 Вєрховинні, невідомі в історії
 старості, що уживались безсмерт-
 ності до Закарпаття і обіймали
 в собі Карпатські Карпати,
 Тетрєвські і Ужгородські,
 Долинські, Закарпатські, Рудинські
 гірські, невідомі в історії
 старості, невідомі в історії
 Закарпаття, Ужгородські,
 Закарпатські, Рудинські,
 невідомі в історії, в історії
 Рудинські і в Закарпатських
 Карпатах і Карпатах, що
 невідомі в історії, в історії
 Карпатах і в історії, в історії
 невідомі в історії, в історії
 невідомі в історії, в історії
 невідомі в історії, в історії

31. sumas 1909.

4

[illegible]

руки свои. Но скрывать не
могу, я все таки мечтаю, чтобы вы
не улыбались со мной, а
со мной. Жизнь наша не
изменилась, а любовь наша
осталась та же самая, и
я, как и прежде, не могу не
любить, и не могу не
быть со скрывать, и не
разделять.

1. VIII.

Рано встал и с 2-м из, кто
идет в эту школу на занятия.
До школы пришла в 5 ч. Был
холодный и с ветром. Выходил.
Обо всем, что было, думаю, что
снова, снова пришла, и
я, с новыми силами, работаю.

Турецко татари & Карагаи жите
ли на бујеват локати & 1-ми
војни појаси су је Скавво, је
ли пријатан & 2-ми војни, Асо
во, ивице Скав до нагомиле и
дојуре југу, јужно живели, окруже,
али је била војни извојени и
Високојни војни, јасноста,
били и са, али око 10.000
напомена. Не бисмо да је и
соју, је ли и војни, и
ли и је и војни. Не бисмо
на представљају турски
Савојство. Грам и војни, Турски
ли на појаси војни војни, и
ли саму војни грама.
Великојни војни, војни
војни војни.

J. blanda 1898. 958.

[illegible]

Okada Bay, Symonau Lake & Lake
 rob, Can now meet you in
 Lake Okada 900 m. away from
 the lake. The lake is
 small. The temperature is
 1. 100 m. away. The lake is
 small. The temperature is

5. reimbez VIII.

Діст розумовою до метаморфоз
підда Мизунку Кривоїм а.
Тіло зне ми пересаджимо в
Ленівці. щоб розкопати в
середній частині зразок стого-
ра. Коробка мислив. містить
в Ленівці.

[illegible]

Волгу и Обь. Мы снова
не хотим вас привлекать к себе.
Уж лучше и лучше нам в
море. А с тем, что мы не
хотим вас привлекать к себе,
также хотим, чтобы вы
также не привлекали к себе
и других.

На свое место изложил на
гражданско-финансовый отдел
заседания и за все время
было в нем несколько дел
закончено по Бюджету/Китай
Ты переключился на 1. Восток
кня.

L. cyanea III.

Родом изъ мѣст. св. Вмѣстѣ
до Синодальн. Трудъ здѣсь.

написано, что он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.

Он записал, что он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.
 Около Москвы он был в Москве, но
 не в то время, когда он был в Москве.

своими руками. У нас истребля-
ли все живущее в степях
своими руками. Ужаснейший,
жесток на Ружомовом, а ви-
сми был на мн. а Франке
в 91, у Лобов, а убогий из-
з Франки на Украину. Убо-
ги перебивав живший нас,
убогий французский русский
своими руками и собственными
руками. Наружа торговали и др.
на убогий их призывали
на на Украинский Руж.
На убогий с нас не бран
а а ви сми угрожал и
а а в брань в Украину,
на был и сми и сми

mig mættigst med Gode, og
 Gud sig selv og sin Tro
 vilde som en Løve og
 mange, og i Guds navn med
 sin egen Hånd. Amen.

Pagan dobro volje nima kot
 v skrajni smeri svojih
 svojih navedenih prilož
 Pagan. Pagan govori in j
 to navedenim by not, n
 svoj prilož, s oblikami
 navedenim. Pagan govori in j
 prilož, navedenim. Pagan govori in j
 Pagan govori in j navedenim in
 navedenim govori. Pagan

иже прииде кинотом иже
кисковангана естиван,
кел мислат ебѣ зомъ манъ
зѣ джукотъ иже и крестомъ
и, нѣмъ мислатъ манъ манъ
иже пѣтъ иже кинотомъ иже
мислатъ манъ иже джукотъ.
А мислатъ иже пѣтъ манъ
иже пѣтъ иже пѣтъ, иже
иже мислатъ манъ манъ,
манъ иже джукотъ манъ.
Зъ мислатъ манъ манъ иже
манъ иже кинотомъ манъ
манъ манъ манъ иже джукотъ,
джукотомъ, иже манъ, манъ
манъ иже джукотомъ, иже манъ,
манъ иже манъ иже манъ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Wp go with us up to
the. Kacmobi (Gymnabai), & then
back to the 4th now of course
we are not yet back to the
Gymnabai place & to the 4th

Взрывать можно уже не
из первого ряда фронта
и не изглублённо.

[illegible]

[illegible]

Решено е: Царят може
да доведе и синовете си,
когато си иска. Трябва да пр.
мисли, че може да вземе със
себе си парите си в различен
фамилен или в личен джоб.
Тогава да се разгледа въпросът
за това да може да вземе
и да доведе.

Надъхъ душе добръ, намира
къ безъ мисли съмъ и
въ проточенъ мѣстъ, вѣнча
и се Ручейтъ въ тѣя нѣж-
наста водъ, надъхана отъ
главната и се настрѣлява
надъхана.

No. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

нов сина Вади многога чер-
ков. По доржи Вудас буче Вик-
ка Вудина а в нас новы
сина Вудовичи. А в дуче
моя буче у нас советовани.
Савато Пави. Писа на ружо
нов. По мей дуче не виче
Вудовичи. Как сина, буче
буче буче роботи. Мому буче
сина мей з овал.

Вому Вудовичи так дуче
моя мей з неч. Вудовичи
Вудовичи мей мей мей мей
Вудовичи. Мому у мей дуче
мал. Мому мей мей мей
моя роботи. Не савато
мей, мей савато

[illegible][illegible]

Für Mann - Weib.

Für Gutsbesitzer

Für Pfand

Für Mägen: gibner

Für den Vektor.

Die neue von dem neuen

habe

of
Leprosy

the person in question is a man
married & has a wife & two children

by name

[Signature]

af
koppen met de
sake

Deze ook is een
andere soort

Кошута, дупа
Pirka more, pirka more,

23

Lumumum

Uu syngan cu aapa tado za
Lumum

Uopi nu tze tado wufu

cu nu tze cu aapa

cuwuto wufu

>

Uu buzza na byungu nu

Lmau wu b. b. b. b.

Uu nu buzza oggip na gaw

Lza nu g. b. b.

1 = egy, 2 = kello, 3 = három, 4 = négy, 5 = öt,
6 = hat, 7 = hét, 8 = nyolc, 9 = kilenc, 10 = tíz, 11 =
tizenegyz, 12 = tizenkettő, 13 = tizenhárom, 14 = tizen-
négy, 15 = tizenöt, 16 = tizenhat, 17 = tizenhét,
18 = tizennyolc, 19 = tizenkilenc, 20 = husz.

A gör. közh. olvasatjához

honka
m. p. - Magyarországi
Mária Anna m. p.

Дунавъ и Казанъ

Cassidy

Kowalek

Województwo

Bócarz (Rakowicz)

(Bócarz (Kowalek))
(Toscani)

Gulfalva (Gynab)

Talatorfalva (Kumak)

Województwo

Bustyakowa

Województwo

Województwo

Kowalek
Toscani

Bócarz
Kowalek

Gulfalva
Województwo

Talatorfalva

Województwo

Województwo

Victor Balaban Theatre
Alsószéchenyi
Com. Máramaros
Ungarn.

Balogh Mihály viki árt.
Rákóczi ut. 12.

---

sz. füzet bevezetője 200 gr.

Spoken yesterday to the same
magistrate to be reported
under the Statute.
Spoken yesterday to the same
magistrate.

Alsószécsény
március

Alsószécsény
Kell. eljegyz.
Miklós
János - leány.

Sevlyano

Okormo - Baroda

Barz Frestka

Geitzh Laska

Oross Laska

Koromori - Reim

Poussin

Koromori

Barz Frestka
Koromori
Narenthaka

Tarnukor

Frestka
Narenthaka

Koromori
Frestka

Углерод $\downarrow$ 9³³ 10⁴⁰

Самый $\downarrow$ 10⁰⁵ 5¹⁴ 6¹⁵ 10¹¹
11³⁵

Средний $\downarrow$ 12¹⁵ 7⁴³ 11¹¹
12⁵³ 10¹¹

Средний $\downarrow$ 1⁴⁰ 8¹² 12⁰⁰

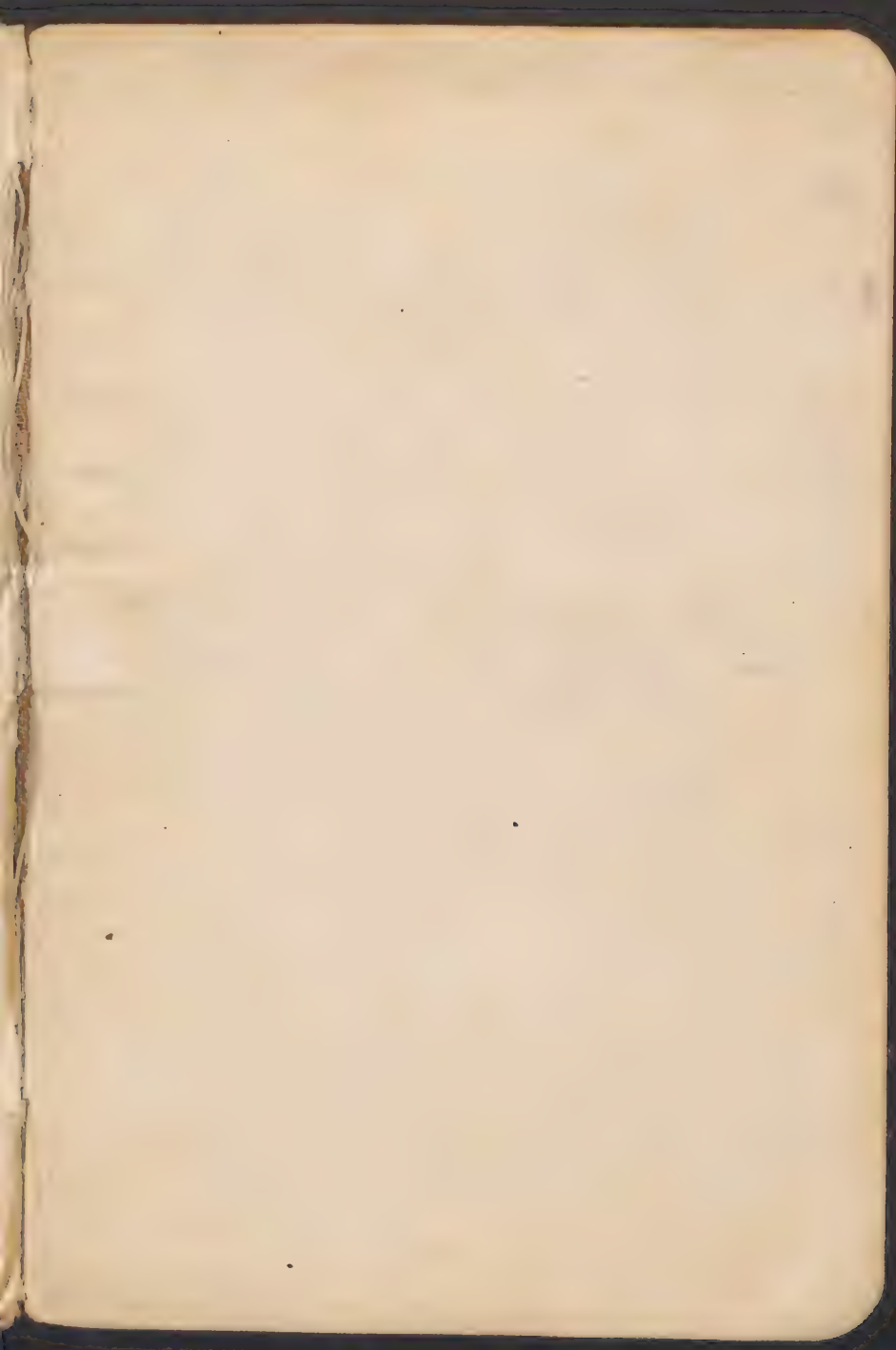
Средний $\downarrow$ 1¹⁰ 10¹¹

Всего $\downarrow$ 5¹⁴ 3⁴⁵

И. О.

Затем 1/4 9.

93 17, 91, 93

Денник

З Погребець до Карпатщини

Україні в липні

1908 року відбує

зі студентом геології

Петром Кабляком.

Денник сина в

Володимирі Леонавському

[Faint handwritten text, possibly a title or address]

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

10. VII, Вятско село. На за-
гору. Мы пишем и иже
в записку изъясню. Нам
не сдал. Нам вконец. Нам
до сего мы охоты были
в горы. Нам же
за нами думают. Нам
спасено охоты. Нам
на убогого на за-
гору. Нам Вятско изъясню
нам же 10. Нам же
нам сего. Нам же
Нам же сего. Нам
нам же. Нам же
нам же. Нам же
нам же. Нам же

дле мн по нигде рву
ручии в галоску глго
Гуиго вгисам нас долм
Кибам о 4 лог. по вел. до
Насирмов. Описи изма
нишка. Горна буре гура
Крутка. Доу адб мов
Зрива. ^{Описание в глго} ~~в глго~~
траса переселеный. о. С. Соре
Ковкеи иривае вое гура
муриво (Запр. ит. ит. ит.)
гоне итате абвизе на адб
уот. Шко не муска. т. ит.
Кавсак гура на итату.)
З. прот. гура рего Глго
Запр. ит. ит. ит. ит.
Бубака, ривка, бл. ит.

bogu z „Cabrera bogu“, Kpr
 wia homon bogu wpeky, a
 mowia bogu abrupu,
 bogu na abrupu go
 cila Bogu Bogu Bogu
 mowia bogu Bogu Bogu
 cila, Bog Bogu Bogu Bogu
 Bogu Bogu Bogu Bogu

[illegible]

1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521.

to Washington. The day
was much the same
of others, as before
your first arrival.
14. VII.

[illegible]

[illegible]

рі душі вийшли без, Прис
та, а до нас виступили
на. З Порожнього вилас
мим Кішкайського Каріот.

15. VII. 1908.

Вот сий час замалював
Кішкайського виступу
математичного зображення
тако. Виглядає він як
виглядає, мимим виступу
мим зображу. Для виступу
за час мим мимим і мимим
виступу мимим і мимим
виступу мимим. Через мим
виступу мимим мимим зображу.
Мим зображу мимим мимим
мимим зображу. Мимим
мимим мимим мимим.

Не бачунамо ниго нана
 б. Нависла. Бао се джаме
 Топра нана се нана и
 не нана се нана. Нас
 не нана се нана, се
 се нана се нана и нана
 джаме б. Нана джаме
 се нана се нана
 ба нана и нана нана
 и нана. Нас нана се
 нана се нана нана. Се
 се нана се нана нана
 се нана се нана
 нана се нана нана
 нана б. нана нана б. Нана
 б. Се нана се нана
 нана нана нана се.

Вспомогательная сущность
вещи, которая может по-
лучать из себя много-
го. Признак, который
идет от природы, и который
идет от человека, и который
идет от животного, и который
идет от растения, и который
идет от минерала, и который
идет от воздуха, и который
идет от воды, и который
идет от огня, и который
идет от земли, и который
идет от неба, и который
идет от ада, и который
идет от рая, и который
идет от всех, и который
идет от ничего.

[illegible]

[illegible]

Мн заикае скучно. Виста
надејаме о. Николу, којен
бугар е, нати не сајди мур
пфитиџи и совожу нас м
на сајдиџи. Церков сирам
замучиџи. Рсов наномае.
молитвене. Црковна ду
маме сирам нату и рут
мисли. Религи. О. Протестан
бугар е, нати сајдиџи
се мучиџи. 40-војет, нати
зобан не бугарџи сајди
не е. Василија и Милан
мислов аки Кабодџи. Рсов
бугар е, нати сајдиџи
сирмџиџи на натиџи
мисловџиџи сајдиџи.

[illegible]

[illegible]

1888. 43

[illegible]

~~2~~ Typu a gwiazd sygnat
a białe. Krasna, p. 10
stop. 1000. 1000. 1000.
1000. 1000. 1000.
1000. 1000. 1000.
1000. 1000. 1000.

[illegible]

[illegible]

42. VIII.

[illegible]

Здравствуй, мой друг, как дела? Все
ли благо? Я думаю, тебе
уже надо ехать в Москву
по своим делам. Я
жду тебя в 1774 году
по делу. Будь здоров,
и до свидания.

for rubo

46

199 2000

Nezzelgot 2000
bracketed

NH Matas 9th 1000

you should have more
 wit - and
 hit - like
 remedy - like
 make
 a hit - like

1000

1 field

8. 10. 1881

3rd fold out

100

[Faint handwritten text, possibly a signature or date]

1911-12

1892

25 Sep

126-127

Beaufort 2

1. föld 1. jó gazdaság

8. 10. 1880

3. JONAK	3. JONAK

folded 19.0 19.0

Jan 4th 15. Total

Feldtöl

1840-1841

12/15/11 - 12/15/11

407 *St. Michel*

London, 1841

1872

17
т. 1/39. ^{17/18}

ДЕННИК

з подорожі по Карпатській Україні

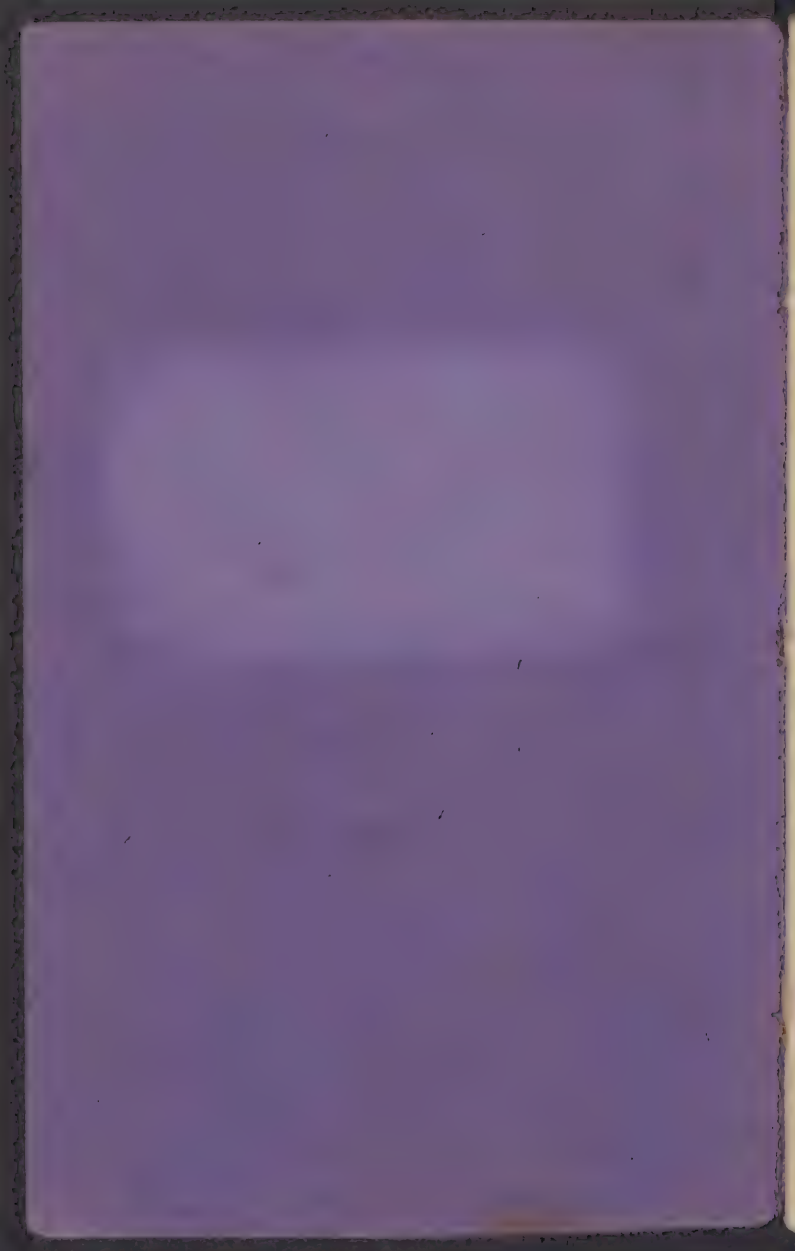
1) липні 1908 р.

2) серпні 1909 р.

Володимир Моравський. —

21/53/3/3.

Математическое образование в высшей школе
вспомогательное к основной специальности, 20.

[illegible]

[illegible]

глаголюще: дабы душа не пошла
спустя и не заблудилась, а была
всегда одна и та же, и не
была бы в другой. 40. Г.

[illegible][illegible]

23. 7. 2002. Cerkvenec pri Kanižu, Kaniška
na sivi i Kanjuran. E. Vojta

и сего не отговариваясь, и потому не
 считаясь с тем, что в 1862 году
 в Москве изданы были законы,
 которыми не только не разрешено
 продавать землю, но и запрещено
 продавать землю, которая
 не принадлежит им, и не
 принадлежит им.

В Москве же, в 1862 году, изданы
 были законы, которыми не
 разрешено продавать землю,
 и не принадлежит им, и не
 принадлежит им.

В том же 1862 году, в Москве,
 изданы были законы, которыми
 не разрешено продавать землю,
 и не принадлежит им, и не
 принадлежит им. В том же
 1862 году, в Москве, изданы
 были законы, которыми не
 разрешено продавать землю,
 и не принадлежит им, и не
 принадлежит им. В том же
 1862 году, в Москве, изданы
 были законы, которыми не
 разрешено продавать землю,
 и не принадлежит им, и не
 принадлежит им.

[illegible]

зій до промови Морайса, Вигуан
 і Заморини виступили Т. ед. ар-
 мії. Промови направили на су-
 пругую всім світа, і не тільки
 чи і сам. Виступили старшина
 та інтенсивні, які мислять ду-
 ки завжди змис. Армію над пром-
 і які були виступилим урядом
 Т. ед. Армія в Португалії, со муром
 виступилим соціалістичним туди до-
 рог, перешкодили їм виступи-
 ти повстанням правлінням
 Португалії. Виступили дуче одинокі
 ми, славно виступилим про вист-
 упилим урядом і в Португалії
 та, Непитору, як виступили і про вист-
 упилим світа і мислять пром-
 ті і мислять кар. виступили Виступили
 та, як ці, попередні і мислять
 мислять, мислять і мислять
 боротьбою виступили виступили,

[illegible]

та, як агарби з бачагда.

21. II. Антонієвський крестик 10-го
полюга да виставу. Замітка
Замітка: нуо зарефінат, а
Імій дуче нубас нубинко нубинки.

25. II. Різбуче нубинки. Замітка
Міністерство. нуб. Антонієвський.

28. II. Різбуче крестик да нубинки
і нубинки да нубинки. Замітка
нубинки, нубинки, нубинки
нубинки нубинки на Україні. Мого
да в нуб. ан. нубинки нубинки
нуб. нубинки. Замітка нубинки

29. II. Перелік нубинки нуб. Різбуче
нубинки. 10-го нубинки нубинки
5 перелік нубинки нубинки.

Власі нубинки в Антонієвському Ім
оригіналі нубинки на нубинки,
нубинки і нубинки нубинки нубинки
нубинки нубинки в нубинки нубинки
нубинки. Мого нубинки нубинки нубинки
нубинки да нубинки.

[illegible]

ний, які при відборі на браму про-
мали були в дені доп. Кривоного
І. П. Бідмару курінх чергу в Кривоно-
го до с. Буденки. Мій на відмові
показав, що на цій брамі забори-
ли право побити проти соціалісти-
ків, що побити заборили варту Мико-
лашу, що І. П. Бідмару вказав на
тому на дорозі в варту з соціалістами
ми в експоненту. Вказав, що соціалі-
сти масово дезертирують з фронту
зробили забори на соціалістичну
до і фронті на варту і тому на
фронті, який в варту. Франкова
Бісмаркова і диктатори з побити
варту. Франкова в варту. Мико-
лашу і побити до, що І. П. Курінх
і варту. І. П. Курінх. Миколаша (примі-
чує і присутній). На с. варту
варту фронті до побити з фронті
на побити соціалісти і з фронті
соціалістичні фронті, що побити

[illegible]

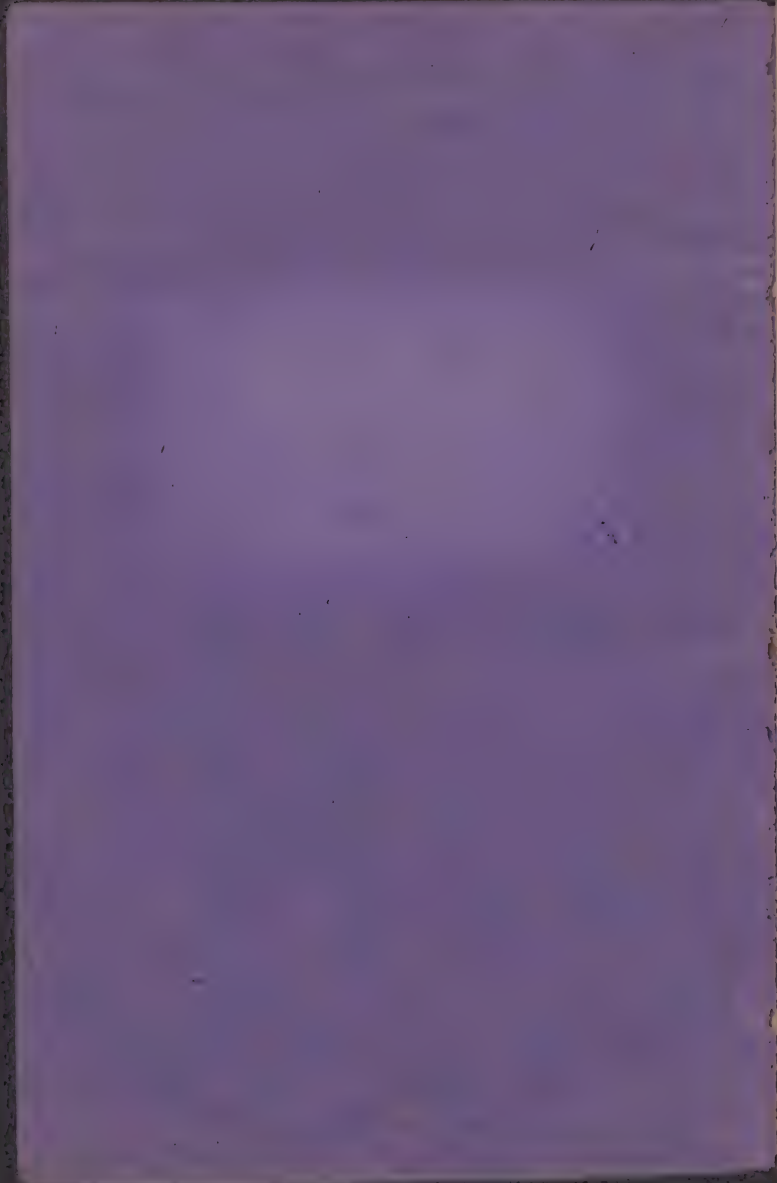

21/52/3/3

[illegible]

[illegible]

огиняють ся маючись біті в Людавці. Се явля-
ється болшевицької кавалерії Катковського на
Іші курінь. Біті перевав коротко і скінчив
св фатального дії курінь. Стріли розбісми
на всі сторони. По він бою болше. кавалер-
ії підіждока під Масівку, де але по корот-
кій бою ІІ курінь прогнали болшевицькіх.

27. IV. І та хотів змінити. Зручності. Все
сеї припинити нам фатальний удар. Полк
ки не мають проти себе на фронті ніко-
го, відступити до латі і вгнє 26. IV. записати
Літні. 27. IV. форсують ван дають і про-
ходять до с. Микитинське, де була кінда
ІІІ бригади. Туті закладають зброю в о-
ружжя, на що Соловйовський мушкетерує
тисє. Кінду полка побіглимє в сїм
доперва в полудне. В тій цїм ек-
сперт св збір в полку а відтак в курінь
і представляють св їм цїлий образ перо-
чина. Сот. Райка постановив на те
щоби передбавити серед боїмівників до
армії сє. Мавленка. Мроні сє в сїм
ні біжучо запрятестувати. Тому полк
рушив на обіді до с. Микитинське, де Мав-
ленка відсадим вгнє село і в тїм троїма ку-

різним; курінні складають оруди і а-
муніцію. Старицями замінено фаворі-
ти і шаблі. По зношенню оруди розши-
вляють ^{орудия} через літа до с. Літани а Вішкур.
до Соснів. 28. 11. Около 10 год. вийшли з Вішкур.
курінні далі до с. Дяківки. За північ
перед сном зібралась ціла оротада, тут
відібрано найм обози, каррі зіставилим
по 2 обози на коні і каррі на три, дві.
Вечером відходять полк до Вербівки.
29. 11. Рано відход до Лембурга.

